

ძვირფასო მასწავლებლებო!
ჟურნალი „მასწავლებელი“ და ინტერნეტგაზეთი „Mastsavlebeli.ge“ წარმოგიდგენთ

მასწავლებლის წიგნს:
„ციფრული ტრანსფორმაცია განათლებაში“

mastsavlebeli.ge

მასწავლებლის წიგნი

სიფრუდი ტრანსფორმაცია
განათლებაში

თანამედროვე გაკვეთილები

20

50

მასწავლებელი №5(114), 2026

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების
ეროვნული ცენტრის გამოცემა

ჟურნალი „მასწავლებელი“
საქართველოს ყველა სკოლაში
უფასოდ რეგდება და ხელმისაწვდომია
თითოეული მასწავლებლისათვის.

პროფესიული ჟურნალი
„მასწავლებელი“ გამოდის ორ თვეში ერთხელ.

მთავარი რედაქტორი:
ნატო ინგოროყვა

რედაქტორები:
მანანა ბოჭორიშვილი,
ნანა მაჭავარიანი

რედაქციები:
ეკატერინე ხუციშვილი,
ნათია ნაცვლიშვილი

სტილისტი:
ქეთევან ნიკოლიშვილი

დიზაინი:
ბესიკ დანელია

მხატვარი:
მამუკა ტყეშელაშვილი

ნომერზე მუშაობდნენ:
მანანა ბოჭორიშვილი,
ნოდარ ცაგარეიშვილი,
ნატო ქობულაძე,
თათია ბარბაქაძე,

მაია ინასარიძე, მეგი კუთხაშვილი,
ნინო გვარამაძე, ნანა მაკარაძე,
მაკა ნადარეიშვილი,
შორენა ტყემალაძე,
ნინო მარღიშვილი,
მარიტა ჩერქეიშვილი,
ნატო ინგოროყვა,
გიორგი სილაგავა, ანა ანუშიძე

საკონტაქტო ინფორმაცია:
მასწავლებელთა პროფესიული
განვითარების ეროვნული ცენტრი.
მისამართი:
თბილისი,
ზურაბ ანჯაფარიძის I შესახვევი №6,
ელ. ფოსტა: info@tpdc.ge

ჟურნალში გამოყენებულია შრიფტები:
FuturaBook Geo. ავტორი: კობა კურტანიძე.
ყველა უფლება გუთუნის ავტორს.

ჟურნალში გამოქვეყნებულ პუბლიკაციებში
გამოთქმული ზოგიერთი მოსაზრება, შესაძლოა,
არ ემთხვეოდეს მასწავლებელთა პროფესიული
განვითარების ეროვნული ცენტრისა და
ჟურნალ „მასწავლებლის“ რედაქციის
შეხედულებებს. ცალკეულ სტატიაში
დასახელებული ფაქტების უტყუარობაზე
პასუხისმგებელია სტატიის ავტორი.

ISSN 1987-6149 UDC 371.1
8-374

www.tpdc.ge

რედაქტორისგან

ნატო ინგოროყვა

განათლება მუდმივი ცვლილების პროცესია.
იცვლება ცოდნაზე წვდომის გზებიც, სწავლების
მეთოდებიც და მოსწავლეთა ინტერესებიც. თუმ-
ცა, თვითონ ცვლილება ავტომატურად არ ნიშნავს
განვითარებას. ახალი ტექნოლოგიების გამოყენე-
ბა ჯერ კიდევ არ გვცემს პასუხს მთავარ კითხვაზე:
რამდენად უკეთეს სწავლობს მოსწავლე, რამდენად
დამოუკიდებლად აზროვნებს, შეუძლია თუ
არა განსხვავებული აზრის მოსმენა, საკუთარი
პოზიციის არგუმენტირება და პასუხისმგებლო-
ბის აღება? ტექნოლოგიური შესაძლებლობების
ფონზე, კიდევ უფრო მნიშვნელოვანი ხდება ისეთი
ადამიანური უნარების განვითარება, როგორიცაა
გააზრება, შეფასება, კითხვა, მოსმენა და თვით-
განვითარება.

სწორედ ამ საკითხებზე გვაფიქრებს ჟურნალ
„მასწავლებლის“ ახალი ნომერი.

სწავლების ხარისხზე საუბარი მოსწავლის რე-
ალური საჭიროებების დანახვით იწყება. საკლასო
ოთახში ყველა ბავშვი ინდივიდუალური გამოც-
დილებით, შესაძლებლობებითა და ინტერესებით
მოდის. ამიტომ ერთიანი, „ყველასთვის მორ-
გებული“ მიდგომა თანამედროვე გამოწვევებს
ვეღარ პასუხობს. დიფერენცირებული სწავლება,
პერსონალიზებული გარემო და შეფასების მოქნი-
ლი მეთოდები მასწავლებელს ეხმარება, თითო-
ეული მოსწავლის ძლიერი თუ სუსტი მხარეები
დაინახოს და სწავლის პროცესი მის საჭიროებებს
მორგოს.

ხელოვნური ინტელექტი ამ შესაძლებლობებს კი-
დევ უფრო აფართოებს, მაგრამ ახალ კითხვებსაც
აჩენს: თუ ტექნოლოგიას შეუძლია ტექსტის და-
წერა, მონაცემების დამუშავება, სავარჯიშოების
მომზადება და სწავლის პროცესის ნაწილობრივ
მორგება, რა რჩება თავად მოსწავლის პასუხისმ-
გებლობად? როგორ შევაფასოთ მისი ნამდვილი
ცოდნა და დამოუკიდებელი აზროვნება? რა აზრი

აქვს დავალების შეფასებას, როცა მის შექმნაში
ხელოვნური ინტელექტიც მონაწილეობდა?

განსხვავებული აზრის პატივისცემა, აქტიური მო-
ქალაქეობა, ღირებულებებზე დამყარებული გა-
ნათლება და რეალურ კონტექსტში ენის სწავლა
– ეს ყველაფერი გვახსენებს, რომ სკოლა მხოლოდ
„ცოდნის დაგროვების“ ადგილი არ არის. სკოლა
არის სივრცე, სადაც ბავშვი ურთიერთობას,
საკუთარი აზრის გამოხატვას, სხვების მიღებას და
საერთო პასუხისმგებლობის გააზრებას სწავ-
ლობს. ზოგადი ღირებულებები მხოლოდ წიგნში
ჩაწერილი თეორია არ არის, ისინი ყოველდღიურ
სასკოლო პრაქტიკაში, მასწავლებლის გადაწყვე-
ტილებებსა და ურთიერთობებში ვლინდება.

ცხადია, ამ ყველაფრის განხორციელება შეუძლე-
ბელია მასწავლებლის მხარდაჭერისა და პრო-
ფესიული ზრდის გარეშე. ახალი მიდგომები და
ტექნოლოგიები მუდმივ სწავლას, გამოცდილების
გაზიარებასა და გუნდურ მუშაობას მოითხოვს. ამ
პროცესში განსაკუთრებულ მნიშვნელობას იძენს
სკოლისა და უნივერსიტეტის პარტნიორობა.
უნივერსიტეტმა და სკოლამ ერთად უნდა შექმ-
ნან სივრცე, სადაც თეორია და პრაქტიკა სვდება
ერთმანეთს, ახალი იდეები გამოიკვდება, ხოლო
საუკეთესო გამოცდილება ყველა დაინტერესებუ-
ლი პირისთვის ხელმისაწვდომი ხდება.

ჟურნალის ეს ნომერი ერთმანეთთან აკავშირებს
სხვადასხვა თემასა და პრაქტიკულ მაგალითს,
რომლებსაც ერთი საერთო საზრუნავი აერთი-
ანებს: განათლება უნდა პასუხობდეს დროის
გამოწვევებს ისე, რომ ცენტრში აუცილებლად
ადაშიანი იდგეს. გვეჯერა, რომ მასწავლებლის
წარმატება სწორედ ამ ორის – სიახლეების
ათვისებისა და ადამიანზე ზრუნვის სინთეზშია,
რადგან განათლების მომავალს საბოლოოდ
მაინც ის განსაზღვრავს, თუ როგორი ადამიანები
ვიქნებით ტექნოლოგიების ეპოქაში.

რეკომენდაცია

ნოდარ ცაგარეიშვილი

8 | ერთგვაროვანი გაკვეთილიდან პერსონალიზებულ სწავლებამდე

როგორ იცვლება თავად სწავლების ლოგიკა, რა სტრატეგიები შეიძლება ჩაანაცვლოს ერთგვაროვანმა, „ერთი სტანდარტი ყველასთვის“ მიდგომამ და რა როლი რჩება მასწავლებელს ამ ცვლილების შემდეგ.

ნატო ქობულაძე

11 | უნივერსიტეტი და სკოლა ახალი განათლების რეალობაში: კარტნიორებიდან ერთობლივ პროფესიულ განვითარებამდე

ახალი პროფესიული სტანდარტი, ეროვნული სასწავლო გეგმა და მასწავლებლის პროფესიული განვითარებისა და კარიერული წინსვლის ახალი სქემა ქმნის ურთიერთდაკავშირებულ საგანმანათლებლო რეალობას, რომელიც უნივერსიტეტსა და სკოლას შორის თანამშრომლობის ახალი მოდელის ჩამოყალიბებას მოითხოვს.

მაია ინასარიძე

21 | ვრცელი ტექსტების სწავლების შესახებ

როგორ მივაღწიოთ იმას, რომ მოსწავლე ვრცელი ტექსტის კითხვისას ბოლომდე იყოს მოტივირებული და, მიუხედავად ხანგრძლივობისა, შეინარჩუნოს ინტერესი ნაწარმოების მიმართ?

კომპეტენცია

თათია ბარბაქაძე

17 | მედიაინფორმაცია ხელოვნების გაკვეთილზე

ეროვნული სასწავლო გეგმის მიხედვით, მედიაინფორმაცია არჩევითი საგანია, თუმცა სწორად შერჩეული მიდგომითა და მკაფიოდ განსაზღვრული გაკვეთილის მიზნით მედიაინფორმაციის კომპეტენციის განვითარება ესთეტიკური აღზრდის ჯგუფის საგნებითაც არის შესაძლებელი.

სამოქალაქო განათლება

ნინო გვარამაძე

36 | განსხვავებული აზრის მოსმენა, როგორც მნიშვნელოვანი უნარი

XXI საუკუნეში განსხვავებული აზრის მოსმენის უნარი გასცდა ეთიკის ფარგლებს. ეს გახდა კრიტიკულად მნიშვნელოვანი უნარი, რომელიც გავლენას ახდენს ადამიანის პროფესიულ წარმატებაზე, ფსიქიკურ ჯანმრთელობასა და საზოგადოების სტაბილურობაზე.

გამოცდილება

ნანა მაკარაძე

50 | ენერჯიზირი გაკვეთილები – პატარა აქტივობა დიდი ეფექტით

გაკვეთილზე მოსწავლეთა ყურადღებისა და ჩართულობის შენარჩუნება ყოველთვის ადვილი არ არის. განსაკუთრებით მაშინ, როცა მოსწავლეები რამდენიმე აქტივობის შემდეგ იღლებიან, ყურადღება ეფანტებათ ან აქტიურად აღარ ერთვებიან სასწავლო პროცესში.

სწავლება და შეფასება

მანანა ბოჭორიშვილი

4 | დიფერენცირებული სწავლების სწავლების ხუთეტიპიანი ციკლი და შეფასება

დიფერენცირებული სწავლების ეფექტიანი განხორციელება თანმიმდევრულ დაგეგმვას და მოსწავლეთა საჭიროებებზე მორგებულ გადაწყვეტილებებს მოითხოვს. ვთავაზობთ დიფერენცირებული სწავლების ხუთეტიპიან პრაქტიკულ ციკლს: დიაგნოსტიკა → ადაპტაცია → დანერგვა → შეფასება → ბიძგი

ინტერნეტგაზეთი
www.mastsavlebeli.ge

ბანათლება -
თავისუფლება!

ნათი ინფორმაცია

27 რას ნიშნავს დავალების დაცვა ხელოვნური ინტელექტის ეპოქაში

ანა ანუშიძე

28 სასწავლო პროექტის დაგეგმვისა და განხორციელების საფეხურები

გიორგი სილაგავა

29 როგორ მოვწყვიტოთ ბავშვი ეკრანს და დავუბრუნოთ სპორტს

მარიტა ჩერაქიშვილი

30 რეალური კონტექსტი ენის სწავლებაში:

საგანმანათლებლო რესურსი

მეგი კუთხაშვილი

24 | თამაშის როლი წინასაანბნო პერიოდში. ენობრივი და სამეცნიერო უნარების განვითარებისთვის

წინასაანბნო პერიოდი არ უნდა განვიხილოთ „ლოდინის პერიოდად“ ასოების შესწავლამდე – ეს არის აქტიური განვითარების ეტაპი, რომლის დროსაც კითხვისა და წერისთვის აუცილებელი წინაპირობები ყალიბდება.

მაკა ნადარეიშვილი

43 | კოდვასტაბი უცხოური ენის სწავლების პროცესში: შესაძლებლობები, გამოწვევები და პრაქტიკული გამოყენება

კოდვასტაბი უცხოური ენის სწავლების მნიშვნელოვანი და მრავალფუნქციური თანამედროვე ინსტრუმენტია. ის ხელს უწყობს მოსწავლის, მეტყველების, წარმოთქმისა და კულტურული ცნობიერების განვითარებას, ამჟღავნებს მოტივაციას და ავითარებს დამოუკიდებლად სწავლის უნარს.

შორენა ტყემალაძე

47 | სწავლების ინოვაციური მეთოდი – აქტიური მოქალაქის სახელოსნო

თანამედროვე პედაგოგიაში სულ უფრო აქტიურად გამოიყენება რეალური, ცოცხალი მაგალითები, რომლებიც ხელს უწყობს თეორიული მასალის გააზრებას, ამჟღავნებს მოსწავლეთა მოტივაციას და ასწავლის მათ მიღებული ცოდნის რეალურ სიტუაციებში გამოყენებას.

ციფრული წიგნიერება

ნინო მარდიშვილი

53 | კიბერუსაფრთხოება ბანათლებაში: მასწავლებლის როლი უსაფრთხო ციფრული გარემოს შექმნაში

დღეს მასწავლებელი არა მხოლოდ საგნობრივი ცოდნის გადამცემია, არამედ ციფრული მოქალაქეობის განვითარების ხელშემწყობიც. სასწავლო პროცესში იგი მუშაობს მოსწავლეთა პერსონალურ მონაცემებთან, იყენებს სხვადასხვა ონლაინ პლატფორმას, ინახავს ელექტრონულ დოკუმენტებს და ხშირად წარმოადგენს სკოლის ციფრული ინფრასტრუქტურის ერთ-ერთ აქტიურ მომხმარებელს.

მანანა ბოქორიშვილი

დიფერენცირებული სწავლების ხუთეტაპიანი ციკლი და შეფასება

დიფერენცირებული
სწავლების ეფექტიანი
განხორციელება
თანმიმდევრულ
დაგეგმვასა და
მოსწავლეთა
საჭიროებებზე
მორგებულ
გადაწყვეტილებებს
მოითხოვს. გთავაზობთ
დიფერენცირებული
სწავლების
ხუთეტაპიან
პრაქტიკულ ციკლს:
დიაგნოსტიკა →
ადაპტაცია → დანერგვა
→ შეფასება → ბიძგი

წარმოდგინეთ საკლასო ოთახი: ზარი დაირეკა და მასწავლებელმა ახალი თემა ახსნა. გაცვეთილის ბოლოს აღმოჩნდა, რომ ერთმა მოსწავლემ მასალა სრულყოფილად გაიგო და დამოუკიდებლად განავრცო, მეორემ ძირითადი ფაქტები დაიმახსოვრა, მესამეს კი ტექსტში ორიენტირებაც კი გაუჭირდა. თანამედროვე სკოლის მთავარი გამოწვევა სწორედ ეს რეალობაა: ერთსა და იმავე კლასში მოსწავლეებს აქვთ განსხვავებული წინარე ცოდნა, სწავლის ტემპი და მხარდაჭერის საჭიროება.

ახალი ეროვნული სასწავლო გეგმისა (საქართველოს განათლების, მეცნიერებისა და ახალგაზრდობის მინისტრის 2026 წლის 4 სექტემბრის №116/ნ ბრძანება) და სკოლის ავტორიზაციის ახალი სტანდარტების კონტექსტში განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება მოსწავლეთა საჭიროებების გათვალისწინებას, სწავლების მოქნილ დაგეგმვას მოსწავლეთა შეფასებას და სწავლის შედეგების გაუმჯობესებას. ამ ამოცანების განსახორციელებლად დიფერენცირებული სწავლება მნიშვნელოვანი პედაგოგიური მიდგომაა, თუმცა მისი ეფექტიანი განხორციელება თანმიმდევრულ დაგეგმვას და მოსწავლეთა საჭიროებებზე მორგებულ გადაწყვეტილებებს მოითხოვს. გთავაზობთ, დიფერენცირებული სწავლების ხუთეტაპიან პრაქტიკულ ციკლს: დიაგნოსტიკა → ადაპტაცია → დანერგვა → შეფასება → ბიძგი.

დიფერენცირებული სწავლების ხუთეტაპიანი ციკლის აღწერა

- 1. დიაგნოსტიკა: სად არის მოსწავლე ახლა?**
სწავლის პროცესი იწყება მოსწავლის წინარე ცოდნისა და სირთულეების იდენტიფიცირებით: სწრაფი, მოკლე კითხვებით, ტესტირებით, ან მიზნობრივი დავკვირვებით. მიზანი იარლიყის მიწებება კი არა, საწყისი წერტილის ზუსტად განსაზღვრაა.
- 2. ადაპტაცია: როგორ შევცვალოთ გზა?**
დიაგნოსტიკის შედეგების ანალიზის საფუძველზე მასწავლებელი განსაზღვრავს, ვის სჭირდება წინარე ცოდნის გააქტიურება, ვის სჭირდება საკითხის გააზრების დამატებითი მხარდაჭერა, ვის ცოდნის გამოყენების პრაქტიკა და ვისთვის არის მიზანშეწონილი უფრო რთული, შემოქმედებითი დავალება.

გამოვლენილი საჭიროებების გათვალისწინებით მასწავლებელი გეგმავს შესაბამის სკაფოლდინგს (სასწავლო ხარაჩოებს). ყველა მოსწავლეს ერთნაირი მხარდაჭერა არ სჭირდება: ზოგისთვის საკითხის გასააზრებლად მინიშნებები, მაგალითები და ნაბიჯ-ნაბიჯ ინსტრუქციები საკმარისია, ზოგს კი შეუძლია დამოუკიდებლად იმუშაოს და

უფრო რთული ინტელექტუალური გამოწვევები შეასრულოს. ამიტომ მასწავლებელი დავალებებში მხარდაჭერის განსხვავებულ საფეხურებს ქმნის, რომლებსაც მოსწავლე ეტაპობრივად დამოუკიდებლობისკენ მიჰყავს.

3. დანერგვა: როგორ მიმდინარეობს მუშაობა კლასში?

მასწავლებელი დაგეგმილ სტრატეგიებს ახორციელებს: იყენებს სასწავლო სადგურებს, სასწავლო მენიუს (არჩევანის დაფას) ან RAFT მეთოდს. მოსწავლეები განსხვავებული ტიპისა და სირთულის დავალებებს ასრულებენ: ზოგი მასწავლებლის მინიშნებებითა და ნაბიჯ-ნაბიჯ ინსტრუქციებით მუშაობს, ზოგი დამოუკიდებლად ანალიზებს ინფორმაციას და ტექსტში მტკიცებულებებს ეძებს, სხვები კი მიღებულ ცოდნას შემოქმედებით დავალებაში იყენებენ. მუშაობისას მოსწავლეები კითხულობენ, გამოყოფენ მთავარ აზრს, ადარებენ პერსონაჟების ქცევას, ასაბუთებენ საკუთარ მოსაზრებებს და შედეგებს ზეპირად ან წერილობით წარმოადგენენ. სხვაგვარად რომ ვთქვათ, მოსწავლეები სხვადასხვა მარშრუტით, სხვადასხვა ხარაჩოებით მოძრაობენ.

მასწავლებელი მოსწავლეთა მუშაობას აკვირდება და საჭიროებისამებრ დამატებით მხარდაჭერას ან უფრო რთულ დავალებას სთავაზობს. აქტივობებისა და მხარდაჭერის ფორმების განსხვავების მიუხედავად, ყველა მოსწავლე საერთო სასწავლო მიზნის მისაღწევად მუშაობს.

4. შეფასება: რა შედეგი მივიღეთ?

მიღწეული შედეგი ფასდება წინასწარ განსაზღვრული ერთიანი კრიტერიუმებითა

და ოთხდონიანი რუბრიკით. ვაფასებთ არა დავალების „სირთულეს“, არამედ სამიზნე ცოდნის ხარისხს.

5. ბიძგი: რა არის შემდეგი ნაბიჯი?

ციკლის დამაგვირგვინებელ ეტაპზე შეფასება მშრალი ქულით არ სრულდება. მოსწავლე იღებს განმავითარებელ უკუკავშირს: „შენ ახლა აქ ხარ – ეს უკვე შეგიძლია – შენი შემდეგი ნაბიჯი ეს არის“.

შეფასება: კრიტერიუმები და რუბრიკა

ციკლის მეოთხე ეტაპზე მასწავლებელს სჭირდება როგორც სამართლიანი შეფასების ინსტრუმენტი, ისე ინფორმაცია მოსწავლეთა შემდგომი მხარდაჭერის დასაგეგმად. მკაფიო კრიტერიუმებზე აგებული რუბრიკა მიღწეული შედეგების შეფასებისა და მომდევნო სასწავლო ნაბიჯების განსაზღვრის საფუძველს ქმნის.

მოსწავლეები სხვადასხვა გზით და განსხვავებული მხარდაჭერით მუშაობენ, მაგრამ ყველას ერთი სამიზნე ცოდნა აქვს და მის მიღწევას ერთი და იგივე კრიტერიუმებით ვზომავთ.

ქვემოთ წარმოდგენილია ქართული ენისა და ლიტერატურის გაკვეთილზე ლიტერატურული ტექსტის დამუშავების მაგალითი. რუბრიკა ორ კრიტერიუმს ეფუძნება: მთავარი იდეის გააზრებასა და პერსონაჟის ცვლილების ანალიზს. მეორე კრიტერიუმის ფარგლებში ფასდება, რამდენად თანმიმდევრულად ხსნის მოსწავლე ცვლილების მიზეზებსა და შედეგებს და რამდენად იყენებს ტექსტის შინაარსს საკუთარი ინტერპრეტაციის გასამყარებლად. ამგვარი გამოჯენა კრიტერიუმების გადაფარვას ამცირებს და მასწავლებელს მოსწავლის მიღწევებისა და საჭიროებების უფრო ზუსტად დანახვაში ეხმარება.

შეფასება სასწავლო პროცესის საბოლოო ნერტილი კი არა, მისი გაუმჯობესების საფუძველია: ქულა გვეუბნება, სად არის მოსწავლე ახლა, უკუკავშირი კი გვიჩვენებს, საით უნდა წავიდეთ შემდეგ.

შეფასების კრიტერიუმი	I დონე (1-4 ქულა)	II დონე (5-6 ქულა)	III დონე (7-8 ქულა)	IV დონე (9-10 ქულა)
1. მთავარი იდეის გააზრება	უჭირს მთავარი იდეის დამოუკიდებლად ჩამოყალიბება, ყურადღებას ცალკეულ ფაქტებზე ამხვილებს და დამატებით მხარდაჭერას საჭიროებს. კომენტარი: „მოდი, ერთად გამოვყოთ საკვანძო სიტყვები და მათი დახმარებით ჩამოვყალიბოთ, რაზე ტექსტი.“	ამოიცნობს ტექსტის ძირითად საკითხს, თუმცა მთავარი იდეის ფორმულირება ზოგადია და ტექსტის სათქმელს სრულად ვერ გადმოსცემს. კომენტარი: „ძირითადი საკითხი სწორად დაინახე. ახლა ერთი წინადადებით ჩამოაყალიბე, რას გვეუბნება ავტორი ამ საკითხის შესახებ.“	სწორად აყალიბებს მთავარ იდეას და განმარტავს მის მნიშვნელობას, თუმცა ინტერპრეტაცია ბოლომდე გაშლილი არ არის. კომენტარი: „მთავარი აზრი სწორად ჩამოაყალიბე. ახლა განმარტე, რატომ არის ეს აზრი მნიშვნელოვანი ნაწარმოების მთლიანი სათქმელისთვის.“	ზუსტად და დამოუკიდებლად აყალიბებს მთავარ იდეას, ხსნის მის მნიშვნელობას და ავითარებს გააზრებულ ინტერპრეტაციას. კომენტარი: „შენი ინტერპრეტაცია დამაჯერებელია. შემდეგ ეტაპზე სცადე, მთავარი იდეა ნაწარმოების უფრო ფართო კონტექსტს დაუკავშირო.“
2. პერსონაჟის ცვლილების ანალიზი	ამჩნევს პერსონაჟის ქცევაში ან მდგომარეობაში ცვლილებას, თუმცა უჭირს მისი გამოწვევი მიზეზებისა და შედეგების ახსნა. კომენტარი: „გაიხსენე, როგორი იყო პერსონაჟი დასაწყისში და როგორი გახდა შემდეგ. მოცემული მინიშვნების დახმარებით მოძებნე ცვლილების მიზეზი.“	ხსნის პერსონაჟის ცვლილების ერთ-ერთ მიზეზს, თუმცა მიზეზსა და შედეგს შორის კავშირი სრულად არ არის განმარტებული. კომენტარი: „ცვლილების მიზეზი სწორად დაინახე. ახლა ახსენი, როგორ იმოქმედდა ამ ცვლილებამ პერსონაჟის შემდგომ ქცევაზე.“	თანმიმდევრულად ხსნის პერსონაჟის ცვლილებას და უკავშირებს მას მოვლენებსა და პერსონაჟის გამოცდილებას, თუმცა ცვლილების მნიშვნელობის გააზრება შეიძლება უფრო ღრმა იყოს. კომენტარი: „შენი მსჯელობა მიზეზსა და შედეგს კარგად აკავშირებს. ახლა განმარტე, რას გვიჩვენებს ეს ცვლილება პერსონაჟის შესახებ.“	ღრმად და თანმიმდევრულად ახსნის პერსონაჟის შინაგან ცვლილებას, მის გამოწვევ მიზეზებსა და შედეგებს და ამ ელემენტებს შორის კავშირს ცხადყოფს. კომენტარი: „შენი ანალიზი ღრმა და დასაბუთებულია. შემდეგ ეტაპზე სცადე, პერსონაჟის ცვლილება სხვა ნაწარმოების პერსონაჟის გამოცდილებას შეადარო.“

განმავითარებელი კომენტარი და მომდევნო ნაბიჯი

საბოლოო ქულა მოსწავლის მიღწევებსა და საჭიროებებს სრულად ვერ ასახავს. ერთსა და იმავე საშუალო შეფასებას შეიძლება განსხვავებული შედეგები ედოს საფუძვლად, ამიტომ მნიშვნელოვანია თითოეული კრიტერიუმის მიხედვით მიღწეული შედეგისა და განმავითარებელი კომენტარის ცალ-ცალკე გაანალიზება.

რუბრიკის თითოეულ დონეს თან ახლავს მოკლე განმავითარებელი კომენტარი, რომელიც აჩვენებს, რა შეძლო მოსწავლემ და რა უნდა გააკეთოს შემდეგ. დაბალ დონეზე უკუკავშირი დამატებით მხარდაჭერასა და მინიშვნებს სთავაზობს; საშუალო დონეებზე აზრის დაზუსტებასა და გაღრმავებას უწყობს ხელს; მაღალ დონეზე კი ცოდნის უფრო ფართო კონტექსტში გამოყენებისკენ მიმართავს.

მოსწავლემ სხვადასხვა კრიტერიუმში შეიძლება განსხვავებული შედეგი აჩვენოს და, შესაბამისად, განსხვავებული მხარდაჭერაც დასჭირდეს. მაგალითად, თუ ის ტექსტის მთავარ იდეას სწორად აყალიბებს, მაგრამ პერსონაჟის ცვლილების მიზეზებს ვერ ხსნის, პირველ შემთხვევაში საჭიროა ინტერპრეტაციის გაღრმავება, მეორეში კი მიზეზშედეგობრივი კავშირების გააზრებაში დახმარება.

ამგვარად, შეფასება მასწავლებელს მომდევნო სასწავლო ნაბიჯის დაგეგმვაში ეხმარება. რუბრიკის დონე ავტომატურად არ განსაზღვრავს მოსწავლის მომავალ ჯგუფს ან დავალებას; გადაწყვეტილება მიიღება კონკრეტული სასწავლო მიზნისა და გამოვლენილი საჭიროებების გათვალისწინებით.

დიფერენცირებული სწავლებისა და შეფასების ურთიერთკავშირი განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია

ნია მაშინ, როდესაც შეფასების შედეგები მხოლოდ მიღწეული დონის დასაფიქსირებლად კი არა, სწავლებისა და სწავლის შემდგომი ნაბიჯების განსაზღვრისთვისაც გამოიყენება. Black და Wiliam (2009) ნაზს უსვამენ ფორმალური შეფასების მნიშვნელობას სწავლის პროცესის გაუმჯობესებაში, როდესაც მიღებული ინფორმაცია სწავლებისა და სწავლის კორექტირებას ემსახურება.

ამ მიდგომას ავსებს სწავლების უნივერსალური დიზაინის (UDL) ჩარჩო, რომელიც სასწავლო ბარიერების შემცირებასა და მოსწავლეებისთვის სწავლის მრავალფეროვანი გზების შეთავაზებას ითვალისწინებს (CAST, 2024). დიფერენცირებული სწავლების მიდგომა გულისხმობს სასწავლო პროცესის დაგეგმვისას მოსწავლეთა მზაობის, ინტერესებისა და საჭიროებების გათვალისწინებას, საერთო სასწავლო მიზნებისა და მაღალი აკადემიური მოლოდინების შენარჩუნებით (Hall et al., 2003; Tomlinson, 2014).

სტატიაში წარმოდგენილი ხუთეტიპიანი პრაქტიკული ციკლი ამ პრინციპებს ერთიან პროცესში აერთიანებს: მასწავლებელი ავლენს მოსწავლეთა საჭიროებებს, ადაპტირებს სწავლების გზებს, ახორციელებს დაგეგმილ აქტივობებს, აფასებს მიღწეულ შედეგებს და განსაზღვრავს მომდევნო ნაბიჯს. მოდელის არსებითი მახასიათებელია ეტაპებს შორის უკუკავშირი: შეფასების შედეგები მასწავლებელს პედაგოგიური გადაწყვეტილებების გაუმჯობესებაში ეხმარება, მოსწავლეს კი საკუთარი წინსვლის გაზრდისა და განვითარების მიმართულების განსაზღვრის შესაძლებლობას აძლევს.

შეფასება სასწავლო პროცესის საბოლოო წერტილი კი არა, მისი გაუმჯობესების საფუძველია: ქულა გვეუბნება, სად არის მოსწავლე ახლა, უკუკავშირი კი გვიჩვენებს, საით უნდა წავიდეთ შემდეგ.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. Black, P., & Wiliam, D. (2009). Developing the theory of formative assessment. *Educational Assessment, Evaluation and Accountability*, 21, 5-31. <https://doi.org/10.1007/s11092-008-9068-5>
2. CAST. (2024). *CAST Universal Design for Learning Guidelines version 3.0*. <https://udlguidelines.cast.org/>
3. Hall, T., Vue, G., Strangman, N., & Meyer, A. (2003). *Differentiated instruction and implications for UDL implementation*. National Center on Accessing the General Curriculum. <https://www.cast.org/resources/tips-articles/ncac-differentiated-instruction-udl/>
4. Tomlinson, C. A. (2014). *The differentiated classroom: Responding to the needs of all learners* (2nd ed.). ASCD.
5. საქართველოს კანონი „ზოგადი განათლების შესახებ“. (2005, 8 აპრილი). საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე. <https://www.matsne.gov.ge/ka/document/view/29248>
6. საქართველოს განათლების, მეცნიერებისა და ახალგაზრდობის მინისტრის ბრძანება №116/6 „ეროვნული სასწავლო გეგმის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2016 წლის 18 მაისის №40/6 ბრძანებაში ცვლილების შეტანის შესახებ. (2026, 4 სექტემბერი). საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე. <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/6991272>

ნოდარ ცაგარეიშვილი

სწავლების ახალი სტრატეგიები ხელოვნური ინტელექტის ეპოქაში

**როგორ იცვლება
თავად სწავლების
ლოგიკა, რა
სტრატეგიები
შეიძლება ჩაანაცვლოს
ერთგვაროვანმა,
„ერთი სტანდარტი
ყველასთვის“
მიდგომამ და რა როლი
რჩება მასწავლებელს
ამ ცვლილების შემდეგ.**

წარმოიდგინეთ კლასი, სადაც ერთსა და იმავე გაკვეთილზე ერთი მოსწავლე უკვე მესამე დამატებით სავარჯიშოს აკეთებს, მეორეს კი პირველივე ვერ დაუსრულებია და სულ სხვანაირი ახსნა სჭირდება, მაგრამ მასწავლებელი ამას ვერ ასწრებს, რადგან კლასში ოცდახუთი ბავშვია.

სწორედ აქ იწყება საუბარი იმაზე, როგორ იცვლება სწავლების სტრატეგიები ხელოვნური ინტელექტის ეპოქაში არა როგორც შორეული პროგნოზი, არამედ როგორც პროცესი, რომელიც უკვე მიმდინარეობს მსოფლიოში და თანდათან ქართულ სასკოლო რეალობაზეც აისახება.

ეს სტატია არ არის კონკრეტული AI-ხელსაწყოების მიმოხილვა. აქ ყურადღება გამახვილებულია უფრო მნიშვნელოვან საკითხზე: როგორ იცვლება თავად სწავლების ლოგიკა, რა სტრატეგიები შეიძლება ჩაანაცვლოს ერთგვაროვანმა, „ერთი სტანდარტი ყველასთვის“ მიდგომამ და რა როლი რჩება მასწავლებელს ამ ცვლილების შემდეგ.

**ერთგვაროვანი
გაკვეთილიდან
ადაპტურ სასწავლო
ტრაექტორიამდე**

ტრადიციისამებრ, საგანმანათლებლო პრაქტიკის მნიშვნელოვანი ნაწილი აგებულია შედარებით წრფივ მოდელზე: მოსწავლეები სწავლობენ ერთსა და იმავე მასალას დაახლოებით ერთი და იმავე ტემპით, მიუხედავად იმისა, რომ წინარე ცოდნით, უნარებითა და ინდივიდუალური სასწავლო საჭიროებებით ერთმანეთისგან მნიშვნელოვნად განსხვავდებიან.

AI-ზე დაფუძნებული ადაპტირებული სისტემები ამ მიდგომის შეცვლის შესაძლებლობას ქმნიან. მათ შეუძლიათ გააანალიზონ, სად უშვებს მოსწავლე შეცდომას, რომელი ცნების დამატებითი განმარტება სჭირდება, სად არის საჭირო მეტი პრაქტიკა და რომელი საკითხის გამეორება აღარ არის აუცილებელი. ამის საფუძველზე სისტემები ცდილობს, მოსწავლეს უფრო ინდივიდუალურ სასწავლო

ტრაექტორიაზე შესთავაზოს დავალებები და უკუკავშირი.

ამის წარმოდგენა შეიძლება ასეთი ანალოგიით: თითოეულ მოსწავლეს ჰყავს პირადი რეპეტიტორი, რომელმაც „იცის“, სად შეჩერდა მოსწავლე წინა გაკვეთილზე და რა ტიპის დახმარება სჭირდება მომდევნო ეტაპზე. რეალურ კლასში თითოეული მოსწავლისთვის ასეთი რესურსის გამოყოფა პრაქტიკულად შეუძლებელია, AI-ზე დაფუძნებული ტუტორინგის სისტემები კი ამ შესაძლებლობასთან ტექნოლოგიურად მიახლოებას ცდილობს.

**რას ნიშნავს ეს
მასწავლებლისთვის?**

მასწავლებლობა აღარ შემოიფარგლება ყველასთვის ერთი და იმავე მასალის მიწოდებით. უფრო მნიშვნელოვანი ხდება იმის განსაზღვრა, ვის რა ტიპის დახმარება სჭირდება, როდის უნდა ჩაერთოს პროცესში თავად მასწავლებელი და როგორ შეიძლება AI-ს გამოყენება დიფერენცირებული სწავლების მხარდასაჭერად.

ამრიგად, AI-ს გავრცელებასთან ერთად სულ უფრო მეტად გადაფასდება მასწავლებლის როლიც: ის აღარ არის მხოლოდ ინფორმაციის მიმწოდებელი – უფრო მეტად სწავლის პროცესის მენტორი, ფასილიტატორი და წარმმართველი ხდება.

ეს არ ნიშნავს ხელოვნური ინტელექტით მასწავლებლის ჩანაცვლებას. პირიქით, ისეთ ადამიანურ კომპეტენციებს, როგორიცაა მენტორობა, ემოციური მხარდაჭერა, სოციალური ურთიერთქმედება, რთული სიტუაციების გააზრება და მოსწავლის კრიტიკული აზროვნების განვითარება, ტექნოლოგია ამ ეტაპზე მთლიანად ვერ შეითავსებს. AI უფრო მეტად შეიძლება განვიხილოთ პერსონალიზაციის, რუტინული დავალებების მხარდაჭერისა და სწრაფი უკუკავშირის ინსტრუმენტად.

პრაქტიკაში ეს ჰიბრიდულ სტრატეგიას გულისხმობს: რუტინული ახსნა, დამატებითი სავარჯიშო ან პირველადი უკუკავშირი განსაზღვრულ შემთხვევებში შესაძლოა

AI-მ უზრუნველყოს, ხოლო მასწავლებელმა მეტი დრო დაუთმოს ღრმა დისკუსიას, ინდივიდუალურ ინტერვენციას, თანამშრომლობით სწავლებასა და მოსწავლის აზროვნების პროცესზე დაკვირვებას.

საკვანძო ცვლილება სწორედ აქ არის: **მასწავლებელი პასუხის მიმწოდებელიდან სასწავლო პროცესის დიზაინერად იქცევა.**

ერთ-ერთი საინტერესო მიდგომა ე.წ. სოკრატული ტუტორინგი – AI-ს გამოყენება არა მზა პასუხის მისაღებად, არამედ ისეთი კითხვების დასასმელად, რომლებიც მოსწავლეს საკუთარი მსჯელობის განვითარებაში დაეხმარება.

ეს მიდგომა პირდაპირ უკავშირდება ერთ-ერთ გავრცელებულ პრობლემას: შესაძლოა, მოსწავლემ AI უბრალოდ „პასუხების მანქანად“ გამოიყენოს და, ნაცვლად აზროვნებისა, მზა პასუხი მიიღოს.

საკლასო პრაქტიკაში შეიძლება მარტივი მოდელის გამოყენება. მაგალითად, მოსწავლეს ვთხოვთ,

შეადგინოს ესეს გეგმა და შემდეგ AI-ს მისცეს ასეთი ინსტრუქცია:

„ნუ მომცემზა პასუხს. დამისვი სამი დამაზუსტებელი კითხვა ჩემი არგუმენტის შესახებ, რათა თავად შევძლო მისი გაუმჯობესება“.

ამის შემდეგ მოსწავლე პასუხობს კითხვებს, აანალიზებს საკუთარ არგუმენტს და აუმჯობესებს ტექსტს.

ამ შემთხვევაში AI აღარ მუშაობს როგორც „პასუხების მანქანა“. ის ხდება სასწავლო პარტნიორი, რომელიც მოსწავლეს საკუთარ აზროვნებაზე მუშაობაში ეხმარება.

ახალი საბაზისო უნარი: AI-ნიმუხიერება და აგენტური მიდგომა

თუ ტრადიციულ საგანმანათლებლო სისტემაში საბაზისო უნარებად წერა-კითხვა და რაოდენობრივი აზროვნება განიხილებოდა, ციფრულ ეპოქაში სულ უფრო მნიშვნელოვანი ხდება კიდევ ერთი კომპეტენცია – AI-წიგნიერება.

მომავლის სასწავლო

სტრატეგიები

არ ნიშნავს, რომ

მასწავლებელი

გვერდზე გადგება.

პირიქით, AI-ს ეპოქაში

მისი როლი კიდევ

უფრო მნიშვნელოვანი

ხდება.

მოსწავლემ უნდა შეძლოს არა მხოლოდ AI-სთვის დავალების სწორად ჩამოყალიბება, არამედ მიღებული პასუხის შეფასება, ფაქტების გადამოწმება, შეცდომების პოვნა და მიღებული შედეგის პასუხისმგებლობიანი გამოყენებაც.

ამ კონტექსტში საინტერესოა აგენტური წიგნიერების ცნებაც. ეს არის უნარი AI-სთან მიზანმიმართული ურთიერთქმედებისა, რომლის დროსაც ადამიანი თავად განსაზღვრავს მიზანს, აძლევს სისტემას შესაბამის დავალებას, აფასებს შედეგს და აკონტროლებს საბოლოო გადაწყვეტილებას.

დაწყებით და საბაზო საფეხურებზე ეს რთულ პრობლემიერების არ გულისხმობს. შეიძლება, დავიწყოთ მარტივი ჩვევით:

„1. სთხოვე AI-ს ახსნა; 2. მერე კი თავად გადამოწმე ფაქტი“. ეს ერთი შეხედვით მარტივი წესი საფუძველს უყრის AI-ს კრიტიკულ და პასუხისმგებლობიან გამოყენებას.

რას გვიუბნობა მონაცემები და სად არის საფრთხე

რაც უფრო ფართოვდება AI-ს გამოყენება, მით უფრო იმატებს პერსონალიზებული სწავლების ტექნოლოგიების მიმართ ინტერესიც, თუმცა ტექნოლოგიური შესაძლებლობების გაფართოება ავტომატურად არ ნიშნავს განათლების ხარისხის ამაღლებას.

ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი გამოწვევა ის არის, რომ AI-ს ინსტრუმენტები ზოგჯერ გამოიყენება სათანადო ინსტიტუციური მომზადების, მკაფიო წესებისა და პედაგოგიური მიზნების

გარეშე. შედეგად შესაძლოა წარმოიშვას რამდენიმე საფრთხე: ტექნოლოგიის ზედაპირული გამოყენების, მზა პასუხებზე გადაჭარბებული დამოკიდებულების, ფაქტობრივი შეცდომების გავრცელების, აკადემიური კეთილსინდისიერების უგულებელყოფის, მოსწავლეთათვის ტექნოლოგიების არათანაბარი ხელმისაწვდომობის.

ამიტომ მთავარი კითხვა აღარ არის „გამოვიყენოთ თუ არა AI?“; უფრო მნიშვნელოვანი ხდება კითხვა: „რისთვის, როგორ და რა წესებით გამოვიყენოთ AI ისე, რომ მან ხელი შეუწყოს უკეთ სწავლას და არა მოსწავლის აზროვნება ჩაანაცვლოს?“

მომავლის სასწავლო სტრატეგიები არ ნიშნავს, რომ მასწავლებელი გვერდზე გადგება. პი-

რიქით, AI-ს ეპოქაში მისი როლი კიდევ უფრო მნიშვნელოვანი ხდება: მან უნდა განსაზღვროს, რა შეიძლება დაევალოს AI-ს, სად არის საჭირო მისი პირადი ჩართულობა და როგორ ასწავლოს მოსწავლეს ტექნოლოგიის გამოყენება არა აზროვნების შესაცვლელად, არამედ მის გასაღრმავებლად.

AI-ს ეფექტიანი გამოყენება საბოლოოდ ტექნოლოგიის ცოდნის კი არა, პედაგოგიური ღიაობის საკითხია.

ხვალინდელი გაცვეთილის შეცვლა შესაძლოა ერთი პატარა ექსპერიმენტით დაიწყო: აირჩიეთ ზემოთ განხილული ერთი სტრატეგია, გამოსცადეთ იგი თქვენს კლასში და დააკვირდით არა მხოლოდ იმას, რა გააკეთა AI-მ, არამედ იმასაც, რა შეძლო მოსწავლემ თავად.

პრაქტიკული ნაბიჯები: საიდან დავიწყოთ?

აუცილებელი არ არის სასწავლო პროცესში AI-ს ერთბაშად ინტეგრირება; მასწავლებელს შეუძლია, დაიწყოთ მცირე, კონტროლირებადი ექსპერიმენტებით:

1. აირჩიეთ კვირაში ერთი გაკვეთილი. სცადეთ AI-ს დახმარებით დიფერენცირებული დავალებების შედგენა – ერთსა და იმავე თემაზე სხვადასხვა სირთულის საგარეო მოვლენის სხვადასხვა საჭიროების მქონე მოსწავლეებისთვის.
2. დანერგეთ „სოკრატული პრობლემა“ – ასწავლეთ მოსწავლეებს, სთხოვეთ AI-ს კითხვების დასმა, ნაცვლად პასუხის გაცემისა. თვეში თუნდაც ერთხელ ამის გაკეთება შესაძლოა კარგი პრაქტიკის დასაწყისი იყოს.
3. დააწესეთ „გადამოწმების წუთი“ – AI-ს მიერ გაცემული ყოველი მნიშვნელოვანი პასუხის შემდეგ მოსწავლემ უნდა დაასაბუთოს მინიმუმ ერთი ფაქტი, რომლის გადამოწმებასაც თავად შეიძლება.
4. აწარმოეთ დაკვირვების ჟურნალი – ჩაინიშნეთ, რომელ მოსწავლეს რა ტიპის დახმარება სჭირდება. ეს მონაცემები მასწავლებლისთვის AI-ს გამოყენებისგან დამოუკიდებლადაც ღირებულია და შესაძლოა, დიფერენცირებული სწავლების დაგეგმვაში დაეხმაროს.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. Faculty Focus – Designing the 2026 Classroom: Emerging Learning Trends in an AI-Powered Education System (2026)
2. CodeCondo – AI in Education 2026: 7 Powerful Trends, Benefits & Challenges (2026)
3. InsightAce Analytic – AI in Personalized Learning and Education Technology Market Report (2026)

უნივერსიტეტი და სკოლა ახალი განათლების რეალობაში: პარტნიორობიდან ერთობლივ პროფესიულ განვითარებამდე

ნატო ქობულაძე

განათლების სისტემაში მიმდინარე ცვლილებები უნივერსიტეტისა და სკოლის ურთიერთობის გადაზრებასაც მოითხოვს. თუ აქამდე უნივერსიტეტი უმთავრესად მომავალი მასწავლებლის მომზადების, ხოლო სკოლა მისი პრაქტიკის განხორციელების სივრცედ განიხილებოდა, დღეს ასეთი გამოწვევა უკვე აღარ არის საკმარისი. უნივერსიტეტსა და სკოლას შორის თანამშრომლობის უცხოური გამოცდილებიდან განსაკუთრებით საინტერესოა ის მოდელები, სადაც უნივერსიტეტი აღარ არის მხოლოდ მომავალი მასწავლებლების მომზადების, ხოლო სკოლა – მხოლოდ პრაქტიკის ადგილი. თანამედროვე მიდგომით, ისინი ქმნიან ერთიან პროფესიულ და კვლევით პარტნიორობას, რომლის ცენტრშიც მოსწავლის სწავლა და განვითარებაა. აშშ-ში, დიდ ბრიტანეთში, ფინეთსა და ავსტრალიაში ფართოდ გამოიყენება უნივერსიტეტსა და სკოლას შორის გრძელვადიანი პარტნიორობის მოდელი, რომლის ფარგლებშიც სკოლა უნივერსიტეტთან თანამშრომლობს არა მხოლოდ სტუდენტების პრაქტიკისთვის, არამედ:

- ❶ სასწავლო პროგრამების გაუმჯობესებისთვის;
- ❷ მასწავლებელთა პროფესიული განვითარებისთვის;
- ❸ კვლევების განხორციელებისთვის;
- ❹ ახალი საგანმანათლებლო რესურსების შესაქმნელად;

- ❶ სწავლების ინოვაციური მეთოდების გამოსაცდელად;
- ❷ მოსწავლეთა სწავლის შედეგების გასაუმჯობესებლად.

იაპონიაში წარმოშობილი Lesson Study დღეს სხვადასხვა ქვეყანაში გამოიყენება როგორც მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ინსტრუმენტი. აღნიშნულ მოდელში უნივერსიტეტის წარმომადგენელი შეიძლება იყოს:

- ❶ კვლევის მეთოდოლოგიური კონსულტანტი;
- ❷ სასწავლო პროცესის დამკვირვებელი;
- ❸ მონაცემების ანალიზში მხარდამჭერი;
- ❹ კვლევის შედეგების სამეცნიერო განზოგადების ხელშემწყობი.

ეს მიდგომა განსაკუთრებით შეესაბამება ახალი ეროვნული სასწავლო გეგმით განსაზღვრულ მასწავლებლის კვლევით, რეფლექსიურ და პრაქტიკის მუდმივ გაუმჯობესებისკენ მიმართულ პროფესიულ როლს.

ახალი მასწავლებლის პროფესიული განვითარებისა და კარიერული წინსვლის სქემა პროფესიულ განვითარებას სკოლის ბაზაზე განხორციელებულ უწყვეტ საქმიანობას, სკოლის საჭიროებებსა და კარიერული წინსვლის მრავალფეროვან შესაძლებლობებს უკავშირებს. ამასთან, კარიერული წინსვლის მიმართულებებად განსაზღვრულია

**ახალი პროფესიული
სტანდარტი,
ეროვნული სასწავლო
გეგმა და
მასწავლებლის
პროფესიული
განვითარებისა და
კარიერული წინსვლის
ახალი სქემა ქმნის ურთიერთდაკავშირებულ
საგანმანათლებლო
რეალობას, რომელიც
უნივერსიტეტსა და
სკოლას შორის
თანამშრომლობის
ახალი მოდელის
ჩამოყალიბებას
მოითხოვს.**

სწავლა-სწავლება, მართვა/ადმინისტრირება და საგანმანათლებლო კვლევა.

ამავე დროს, ახალი ეროვნული სასწავლო გეგმა აძლიერებს მოსწავლის ჰოლისტური განვითარების, ინდივიდუალური საჭიროებების გათვალისწინების, კურიკულუმის განვითარებისა და რემედიაციის მნიშვნელობას.

ამ ცვლილებების ფონზე განსაკუთრებით აქტუალური ხდება კითხვა: როგორი უნდა იყოს უნივერსიტეტსა და სკოლას შორის თანამშრომლობა იმისთვის, რომ მომავალმა და მოქმედმა მასწავლებლებმა რეალურ პრაქტიკაში მიაღწიონ ახალი პროფესიული სტანდარტით განსაზღვრულ კომპეტენციებს?

ამ კითხვაზე პასუხი შეიძლება იყოს უნივერსიტეტი – სკოლის ახალი პარტნიორობის მოდელი.

უნივერსიტეტი და სკოლა – **თანამშრომლობის აქამდე** **არსებული მოდელი**

უნივერსიტეტსა და სკოლას შორის თანამშრომლობა საქართველოში, ტრადიციულად, რამდენიმე ძირითად მიმართულებას მოიცავდა. უპირველეს ყოვლისა, სკოლა იყო მასწავლებლის მომზადების, სტუდენტის პრაქტიკის ადგილი. უნივერსიტეტი უზრუნველყოფდა თეორიულ და მეთოდოლოგიურ მომზადებას, სკოლა კი სტუდენტს აძლევდა შესაძლებლობას, დაჰკვირვებოდა გაკვეთილებს, ჩაეტარებინა გაკვეთილები და მიეღო პრაქტიკული გამოცდილება. მეორე მიმართულება იყო მასწავლებელთა პროფესიული განვითარებისთვის განკუთვნილი ტრენინგები და სემინარები, რომლებშიც უნივერსიტეტის აკადემიური პერსონალი ან ცალკეული სპეციალისტები მონაწილეობდნენ. მესამე იყო საგანმანათლებლო ღონისძიებები – კონფერენციები, საჯარო ლექციები, ოლიმპიადები და სხვა. მეოთხე მიმართულებად შეიძლება განვიხილოთ უნივერსიტეტის კვლევითი საქმიანობა, თუმცა კვლევა და სასკოლო პრაქტიკა ხშირ შემთხვევაში ერთმანეთთან სისტემურად არ იყო დაკავშირებული.

ამ მოდელს მნიშვნელოვანი შედეგები ჰქონდა, თუმცა მისი მთავარი თავისებურება იყო ის, რომ უნივერსიტეტი და სკოლა ხშირად პარალელუ-

რად მოქმედებდნენ: უნივერსიტეტი ამზადებდა მომავალ მასწავლებელს, სკოლა კი ახორციელებდა სასწავლო პროცესს.

ახალი განათლების რეალობა უკვე სხვა ტიპის ურთიერთობის საჭიროებას წარმოშობს. ახალი პროფესიული სტანდარტი მასწავლებლისგან მოითხოვს არა მხოლოდ საგნობრივი ცოდნის ფლობას, არამედ თანამედროვე სწავლების მეთოდების გამოყენებას, მოსწავლეთა ინდივიდუალური საჭიროებების გათვალისწინებას, დიფერენცირებას, უნივერსალური დიზაინისა და რემედიაციის პრინციპების გამოყენებას, სასწავლო პროცესის დაგეგმვას, შეფასებასა და საკუთარ პროფესიულ განვითარებაზე პასუხისმგებლობის აღებასაც. შესაბამისად, უნივერსიტეტსა და სკოლას შორის ურთიერთობის მოდელიც უნდა შეიცვალოს: თუ ადრე უნივერსიტეტი იყო ცოდნის გადაცემი, სკოლა – პრაქტიკის მიმღები და სტუდენტი – პრაქტიკანტი, ახალი მოდელის მიხედვით, უნივერსიტეტი მხოლოდ ცოდნას კი არ გადასცემს, არამედ მონაწილეობს პრაქტიკის დაგეგმვაშიც, იკვლევს სკოლის საჭიროებებს, ეხმარება მას განვითარებაში; ლექტორი არის პრაქტიკოსიც, ხოლო სტუდენტი – მომავალი პროფესიული საზოგადოების წევრი. ეს უკვე არა უზრალოდ თანამშრომლობა, არამედ პროფესიული პარტნიორობაა.

ახალი სქემა ეფუძნება მასწავლებლის პროფესიულ სტანდარტს და პროფესიული განვითარების პროცესს სკოლის საჭიროებებს უკავშირებს. სქემაში სკოლის დონეზე მასწავლებლის საქმიანობა შეიძლება განხორციელდეს სწავლა-სწავლების, მართვა/ადმინისტრირებისა და საგანმანათლებლო კვლევის მიმართულებით. ეს ცვლილება უნივერსიტეტისთვის მნიშვნელოვან ახალ შესაძლებლობას ქმნის: თუ აქამდე უნივერსიტეტი ძირითადად „მომზადებას“ უზრუნველყოფდა, ახლა მას შეუძლია, მონაწილეობა მიიღოს მასწავლებლის პროფესიული კომპეტენციების განვითარებისა და პრაქტიკაში მათი განხორციელების მთელ ციკლში. ამიტომ უნივერსიტეტისა და სკოლის თანამშრომლობა შეიძლება შემდეგი ფორმულით გადმოიყვას:

სკოლის საჭიროება → უნივერსიტეტის ექსპერტიზა → პროფესიული განვითარება → პრაქტიკაში განხორციელება → კვლევა → უკუკავშირი → შედეგების შეფასება → პრაქტიკის გაუმჯობესება.

რომელი კომპეტენციების
განვითარებას უნდა
ემსახურებოდეს პარტნიორობა?

1. მოსწავლის საჭიროებების ამოცნობა

მასწავლებელმა უნდა შეძლოს მოსწავლის ინდივიდუალური საჭიროებების, ინტერესებისა და შესაძლებლობების გათვალისწინება და სასწავლო პროცესის შესაბამისი ადაპტირება.

ამ მიმართულებით უნივერსიტეტმა და სკოლამ შეიძლება ერთობლივად იმუშაონ მოსწავლის საჭიროებების დიაგნოსტიკაზე, მონაცემების ანალიზზე, ინდივიდუალური სასწავლო საჭიროებების განსაზღვრასა და სასწავლო პროცესის ადაპტირებაზე.

2. სწავლების თანამედროვე მეთოდების გამოყენება

მასწავლებლის პროფესიული კომპეტენცია გულისხმობს მოსწავლეზე ორიენტირებულ სწავლების თანამედროვე მიდგომების გამოყენებას, მათ შორის კონსტრუქტივიზმის, უნივერსალური დიზაინის, დიფერენცირებული სწავლებისა და რემედიაციის პრინციპების გათვალისწინებას.

ამიტომ უნივერსიტეტის მიერ შეთავაზებული პროფესიული განვითარება უნდა გადავიდეს ფორმულაზე: „ვასწავლოთ მეთოდი → ვაჩვენოთ მეთოდი პრაქტიკაში → მასწავლებელმა გამოიყენოს → ერთად შევაფასოთ შედეგი“.

3. შეფასების მონაცემების გამოყენება

მასწავლებელმა უნდა შეძლოს, მიღებული მონაცემების საფუძველზე განსაზღვროს, რა იცის მოსწავლემ, რა უჭირს, რატომ უჭირს, რა დამატებითი მხარდაჭერა სჭირდება და შეიცვალა თუ არა შედეგი ჩარევის შემდეგ.

აქ უნივერსიტეტი შეიძლება გახდეს სკოლის მონაცემებზე დაფუძნებული გადაწყვეტილებების მიღების მხარდამჭერი.

4. რემედიაციის დაგეგმვა და განხორციელება

ახალი ესგ-ს ფარგლებში რემედიაცია კიდევ უფრო მნიშვნელოვანი ხდება. შესაბამისად, უნივერსიტეტისა და სკოლის თანამშრომლობა უნდა მოიცავდეს მასწავლებელთა მომზადებას არა მხოლოდ რემედიაციის ცნების შესახებ, არამედ სრული ციკლისთვის: დიაგნოსტიკა → მიზნის განსაზღვრა → ინდი-

ვიდუალური მხარდაჭერა → ინტერვენცია → პროგრესის მონიტორინგი → შედეგის შეფასება.

5. საგანმანათლებლო კვლევა

ახალ სქემაში საგანმანათლებლო კვლევა კარიერული წინსვლის ერთ-ერთ მიმართულებად არის განსაზღვრული, ამიტომ უნივერსიტეტმა სკოლას უნდა შესთავაზოს არა მხოლოდ კვლევის შესახებ თეორიული კურსი, არამედ კვლევის განხორციელებაც რეალურ სასკოლო გარემოში.

მასწავლებელმა უნდა შეძლოს საკუთარი პრაქტიკის შესახებ კვლევითი კითხვის დასმა, მონაცემების შეგროვება, ანალიზი, დასკვნის გამოტანა და მიღებული შედეგების პრაქტიკაში გამოყენება.

6. საგანმანათლებლო რესურსების შექმნა

ახალი ეს-გ-ს პირობებში საგანმანათლებლო რესურსი აღარ უნდა განიხილებოდეს მხოლოდ მზა მასალად, რომელსაც უნივერსიტეტი ან სხვა ორგანიზაცია აწვდიდა სკოლას. უფრო ეფექტიანია სკოლის რეალურ საჭიროებებზე დაფუძნებული, უნივერსიტეტისა და სკოლის თანამშრომლობით შექმნილი რესურსი, რომელიც პირდაპირ უკავშირდება მოსწავლის შედეგებს, მასწავლებლის პროფესიულ განვითარებასა და სწავლა-სწავლების გაუმჯობესებას.

ახალი ეს-გ-ს პრაქტიკის ლაბორატორია

უნივერსიტეტსა და სკოლას შორის თანამშრომლობის ერთ-ერთ ფორმად შეიძლება შეიქმნას „ახალი ეს-გ-ს პრაქტიკის ლაბორატორია“. მისი მუშაობის პრინციპი შეიძლება იყოს: უნივერსიტეტის ლექტორი + პრაქტიკოსი მასწავლებელი + სკოლის ადმინისტრაცია + სტუდენტი + საჭიროების შემთხვევაში – სხვა სპეციალისტი.

გუნდი ერთობლივად მუშაობს კონკრეტულ საკითხზე: კურიკულუმის დაგეგმვაზე; გაკვეთილის დიზაინზე; დიფერენცირებულ სწავლებაზე; უნივერსალურ დიზაინზე; რემედიაციაზე; განმავითარებელ შეფასებაზე; კომპლექსურ დავალებზე; მოსწავლეთა ჰოლისტიკურ განვითარებაზე. შემდეგ ხდება შედეგების შეფასება და პრაქტიკის გაუმჯობესება.

ახალი როლი სტუდენტისთვის

თუ გვინდა, რომ უნივერსიტეტმა ახალი პროფესიული სტანდარტის შესაბამისი მასწავლებელი მოამზადოს, მხოლოდ საუნივერსიტეტო აუდიტორიაში სწავლა საკმარისი აღარ არის. სტუდენტმა ჯერ კიდევ სწავლის პერიოდში უნდა ისწავლოს: დაგეგმვა → განხორციელება → დაკვირვება → შეფასება → კვლევა → რეფლექსია. ამიტომ სტუდენტის პრაქტიკა „პრაქტიკანტის მიერ გაკვეთილის ჩატარებიდან“ „პროფესიულ გუნდში ჩართულობად“ უნდა გარდაიქმნას.

სტუდენტი შეიძლება მონაწილეობდეს გაკვეთილის კვლევაში, მოსწავლეთა ნამუშევრების ანალიზში, სასწავლო რესურსების შექმნაში, რემედიაციის დაგეგმვაში, კურიკულუმის განხილვაში, მშობლებთან თანამშრომლობის ღონისძიებებში და საგანმანათლებლო კვლევაში.

პრაქტიკოსი მასწავლებელი – უნივერსიტეტის მნიშვნელოვანი პარტნიორი

ამ მოდელში იცვლება მოქმედი მასწავლებლის როლიც. გამოცდილი პრაქტიკოსი მასწავლებელი უნივერსიტეტისთვის არის არა მხოლოდ სტუდენტის პრაქტიკის ხელმძღვანელი, არამედ პროფესიული ცოდნის თანამემკვიდრეც. შესაძლებელია მისი ჩართვა საგნის სწავლების მეთოდის კურსებში, პრაქტიკული სემინარების ჩატარებაში, კაზუსების განხილვაში, სტუდენტთა მენტორობაში, ერთობლივ კვლევებსა და სასწავლო რესურსების შექმნაში. ამავე დროს, უნივერსიტეტის პროფესორი სკოლაში შეიძლება იყოს მკვლევარი, კონსულტანტი, მენტორი, ტრენერი და მეთოდური მხარდაჭერი. შესაბამისად, სკოლის საჭიროებებიდან გამომდინარე, უნივერსიტეტი ითვალისწინებს პრაქტიკაში არსებულ გამოწვევებს, რის შედეგადაც უნდა განახორციელოს საჭიროებებზე მორგებული კვლევა და ექსპერტიზა.

აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტისა და სკოლების პარტნიორობის მოდელი

საბაზო განათლების პროგრამის ფარგლებში უნივერსიტეტებს ჰქონდათ შესაძლებლობა, სკოლებთან თანამშრომლათ სხვადასხვა საგანმანათლებლო სერვისის მიწოდების მიმართულებით.

ეს თანამშრომლობა უმთავრესად ცალკეული საგანმანათლებლო აქტივობების, ტრენინგების, კონსულტაციებისა და პროფესიული განვითარების ღონისძიებების განხორციელებით შემოიფარგლებოდა.

ამჟამად აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტში ფუნქციონირებს უწყვეტი განათლების ცენტრი, რომლის ფარგლებშიც შექმნილია „მასწავლებელთა კლუბი“. კლუბი ხელმისაწვდომია დაინტერესებული მასწავლებლების, აკადემიური პერსონალისა და სტუდენტებისთვის. იქ რეგულარულად და უსასყიდლოდ ტარდება სამუშაო შეხვედრები, ტრენინგები და კონსულტაციები განათლების სისტემაში მიმდინარე ცვლილებებისა და გამოწვევების, მარეგულირებელი დოკუმენტების, მოსწავლეთა შედეგების გაუმჯობესების, სტუდენტთა ჩართულობისა და სხვა აქტუალური საკითხების შესახებ.

მიუხედავად აღნიშნული საქმიანობის მნიშვნელობისა, არსებული ფორმატი სრულად ვერ უზრუნველყოფს უნივერსიტეტსა და სკოლას შორის სისტემურ, გრძელვადიან და ურთიერთ-სასარგებლო პროფესიულ თანამშრომლობას. საჭიროა არსებული პრაქტიკის განვითარება, თანამშრომლობის მიმართულებების გაფართოება და უნივერსიტეტისა და სკოლის ურთიერთობის უფრო სტრუქტურირებული და სისტემატიზებული მოდელის ჩამოყალიბება.

ამ მიზნით შეიძლება, უწყვეტი განათლების ცენტრისა და პედაგოგიური ფაკულტეტის პარტნიორობის ფარგლებში შეიქმნას აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტისა და სკოლების პარტნიორობის მოდელი, რომელიც უნივერსიტეტისა და სკოლის თანამშრომლობას ერთჯერადი სერვისების მიწოდების ფორმატიდან გრძელვადიან, უწყვეტ და ურთიერთგანვითარებაზე ორიენტირებულ პროფესიულ პარტნიორობაზე გადაიყვანს.

მოდელი შეიძლება დაეფუძნოს უნივერსიტეტის როგორც სკოლის განვითარების მხარდამჭერისა და პროფესიული ცოდნის რესურსის და სკოლის როგორც უნივერსიტეტის პარტნიორი პრაქტიკული სივრცის ურთიერთთანამშრომლობას. მის ფარგლებში შესაძლებელი იქნება მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების, სტუდენტთა პრაქტიკული მომზადების, ერთობლივი საგანმა-

ნათლებლო რესურსების შექმნის, საგანმანათლებლო კვლევების, გამოცდილების გაზიარებისა და სკოლის განვითარების მხარდამჭერი სხვა საქმიანობების სისტემატური განხორციელება.

ასეთი პარტნიორობა ხელს შეუწყობს უნივერსიტეტსა და სკოლას შორის გრძელვადიანი, უწყვეტი და ორმხრივად სასარგებლო პროფესიული თანამშრომლობის ჩამოყალიბებას და შექმნის საფუძველს, რომ უნივერსიტეტი უფრო აქტიურად ჩაერთოს სკოლის განვითარებასა და განათლების სისტემაში მიმდინარე ცვლილებების მხარდამჭერაში.

უნივერსიტეტი და სკოლის თანამშრომლობის ახალი ფორმულა

აქამდე არსებული მოდელი	ახალი მოდელი
უნივერსიტეტი ამზადებს, სკოლა იღებს	უნივერსიტეტი და სკოლა ერთად ქმნიან
პრაქტიკა ცალკე კომპონენტია	პრაქტიკა სწავლების მთელი პროცესის ნაწილია
ტრენინგი → სერტიფიკატი	სწავლა → პრაქტიკა → კვლევა → გაუმჯობესება
მასწავლებელი ტრენინგის მონაწილეა	მასწავლებელი პროფესიული განვითარების აქტიური მონაწილეა
კვლევა ძირითადად უნივერსიტეტში ტარდება	კვლევა რეალურ სასკოლო პრაქტიკასთან არის დაკავშირებული
სტუდენტი პრაქტიკანტია	სტუდენტი პროფესიული გუნდის წევრია
ლექტორი ცოდნის მიმწოდებელია	ლექტორი მკვლევარი/მენტორი/კონსულტანტია
სკოლა პრაქტიკის ადგილია	სკოლა პროფესიული განვითარების პარტნიორია
შეფასება შედეგის დაფიქსირებაა	შეფასება განვითარების ინსტრუმენტია
მზა რესურსია მიწოდებული	ერთად იქმნება საგანმანათლებლო რესურსი

პროფესიული განვითარების საბოლოო მიზანი მხოლოდ პროგრამის გავლა ან სერტიფიკატის მიღება არ უნდა იყოს. მთავარია, მასწავლებელმა შეძენილი ცოდნა და უნარები პრაქტიკაში გამოიყენოს და პროფესიული კომპეტენცია რეალურ საგანმანათლებლო პროცესში გამოავლინოს. ამიტომ უნივერსი-

**გამოყენებული
ლიტერატურა:**

1. საქართველოს მთავრობა (2025). მასწავლებლის პროფესიული განვითარებისა და კარიერული წინსვლის სქემის დამტკიცების შესახებ – საქართველოს მთავრობის №641 დადგენილება შემდგომი ცვლილებებით საქართველოს განათლების, მეცნიერებისა და ახალგაზრდობის სამინისტრო (2026, 4 სექტემბერი). „ეროვნული სასწავლო გეგმის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს 2016 წლის 18 მაისის №40/ნ ბრძანება ცვლილების შეტანის შესახებ, №116/ნ
2. საქართველოს განათლების, მეცნიერებისა და ახალგაზრდობის სამინისტრო (2026). მასწავლებლის პროფესიული სტანდარტი OECD (2025). *Results from TALIS 2024: Professional relationships in school communities*. OECD Publishing
3. Wang, L., Kimura, Y., & Yurita, M. (2022). One step further: Advancing Lesson Study practice through collaborative inquiry school-university partnerships

- ტეტისა და სკოლის პარტნიორობის შედეგი უნდა შეფასდეს იმით, შეუძლია თუ არა მასწავლებელს:
- მოსწავლის საჭიროებების იდენტიფიცირება და სწავლების დიფერენცირება;
 - უნივერსალური დიზაინისა და რემედიაციის გამოყენება;
 - შეფასების მონაცემებზე დაყრდნობით მოსწავლის პროგრესის მონიტორინგი;
 - კურიკულუმის დაკავშირება მოსწავლის საჭიროებებთან;
 - საგანთაშორისი კავშირებისა და ცოდნის ტრანსფერის უზრუნველყოფა;
 - საკუთარი პრაქტიკის კვლევა და რეფლექსია;
 - კოლეგებთან თანამშრომლობა და გამოცდილების გაზიარება.

ამდენად, „იცის“ ჯერ კიდევ არ ნიშნავს „ფლობს კომპეტენციას“. კომპეტენციის განვითარების ლოგიკა უნდა იყოს: იცის → იყენებს → აანალიზებს → აუმჯობესებს → უზიარებს სხვებს. სწორედ ამ გზაზე უნდა უზრუნველყოს უნივერსიტეტმა სკოლასთან პარტნიორობით მასწავლებლის პროფესიული განვითარების მხარდაჭერა.

ამრიგად, ახალი პროფესიული სტანდარტი, ეროვნული სასწავლო გეგმა და მასწავლებლის პროფესიული განვითარებისა და კარიერული წინსვლის ახალი სქემა ქმნის ურთიერთდაკავშირებულ საგანმანათლებლო რეალობას, რომელიც უნივერსიტეტსა და სკოლას შორის თანამშრომლობის ახალი მოდელის ჩამოყალიბებას მოითხოვს. ამ პროცესში უნივერსიტეტი უნდა განიხილებოდეს არა მხოლოდ როგორც მასწავლებლის მომზადების ადგილი, არამედ როგორც სკოლის პარტნიორი განვითარების, პროფესიული სწავლებისა და საგანმანათლებლო ცვლილებების განხორციელების პროცესში. თანამშრომლობის საფუძველი უნდა გახდეს თანაშემწეობა, კვლევა, გამოცდილების გაზიარება და პრაქტიკის მუდმივი გაუმჯობესება. შესაბამისად, უნივერსიტეტსა და სკოლას შორის ურთიერთობა ფორმალური და ეპიზოდური თანამშრომლობიდან უნდა გადავიდეს გრძელვადიან პარტნიორობაზე, რომლის საბოლოო მიზანია მასწავლებლის პროფესიული გაძლიერება, სკოლის განვითარება და მოსწავლის სწავლისა და პოლისტური განვითარების ხარისხის ამაღლება.

გთავაზობთ უნივერსიტეტისა და სკოლის პარტნიორობის მოდელს და მის ძირითადი მიმართულებებს:

მიმართულება	უნივერსიტეტის როლი	სკოლის როლი	განვითარებული კომპეტენცია
სკოლის საჭიროებების კვლევა	კვლევის მეთოდოლოგია	საჭიროებების იდენტიფიცირება	მონაცემებზე დაფუძნებული გადაწყვეტილება
ახალი ესგ	აკადემიური/მეთოდური მხარდაჭერა	კურიკულუმის პრაქტიკაში განხორციელება	კურიკულუმის დაგეგმვა
რემედიაცია	დიაგნოსტიკა და კონსულტაცია	ინტერვენციის განხორციელება	ინდივიდუალური მხარდაჭერა
დიფერენცირებული სწავლება	პროფესიული მხარდაჭერა	კლასში გამოყენება	მოსწავლეზე ორიენტირებული სწავლება
უნივერსალური დიზაინი	მეთოდური მომზადება	პრაქტიკაში დანერგვა	ინკლუზიური სწავლება
შეფასება	ინსტრუმენტების შემუშავება	მონაცემების გამოყენება	შეფასების შედეგების ანალიზი
Lesson Study	კვლევის ხელმძღვანელობა	კოლეგიური განხორციელება	რეფლექსიური პრაქტიკა
საგანმანათლებლო კვლევა	მეთოდოლოგიური მხარდაჭერა	კვლევის განხორციელება	პრაქტიკოსი მკვლევარი
სტუდენტთა პრაქტიკა	აკადემიური ხელმძღვანელობა	მენტორობა	პროფესიული პრაქტიკა
პროფესიული განვითარება	პროგრამების შემუშავება	პრაქტიკაში გამოყენება	უწყვეტი პროფესიული განვითარება
რესურსები	საგანმანათლებლო რესურსების ერთობლივი შემუშავება	მონაწილეობა რესურსების შემუშავებაში	სკოლის საჭიროებებიდან გამომდინარე, უნივერსიტეტის მხარდაჭერა და რესურსების შეთავაზება და გამოყენება

მედიაინიგნიერება ხელოვნების გაკვეთილზე

თათია ბარბაქაძე

ვიზუალური ინიგნიერება და ილიას სტანსილი

„მასმედია როგორც ერთიანი სისტემა მოსახლეობისთვის გარკვეული სიმბოლოებისა და გზავნილების მიწოდებას ემსახურება. მისი ფუნქცია ხალხის გამოცოცხლება, გართობა და ინფორმირებაა“.

ნოამ ჩომსკი, ედვარდ ს. ჰერმანი
„თანხმობის წარმოება - მასმედიის პოლიტიკური ეკონომიკა“

მედიაინიგნიერება და მისი სწავლების მნიშვნელობა

მსოფლიო ბესტსელერი, ნოამ ჩომსკისა და ედვარდ სემუელ ჰერმანის წიგნი „თანხმობის წარმოება – მასმედიის პოლიტიკური ეკონომიკა“, მეოცე საუკუნის მედიაგამოცდილებაზე დაყრდნობით არის შექმნილი. წიგნში აღწერილი რეალური შემთხვევები მედიაგზავნილების მნიშვნელობას, ფუნქციასა და საზოგადოებაზე ზეგავლენას შეეხება. გასულ საუკუნეში სიტყვა „მედია“ რადიოს, ტელევიზიასა და პრესას აერთიანებდა, თანამედროვე სამყაროში კი მედიის ცნება გაცილებით ფართოა. ის, გარდა ტრადიციული მედიასაშუალებებისა, ინტერნეტს, სოციალურ ქსელებს, რეკლამებს, ფოტოებს, ფილმებსა და წიგნებსაც კი მოიცავს. მედიაპროდუქტი შეიძლება იყოს ნებისმიერი რამ, რაც ინფორმაციის მასობრივი გავრცელების მიზნით არის შექმნილი. ბოლო ასწლეულში

მომხდარმა ტექნოლოგიურმა ცვლილებებმა საინფორმაციო საშუალებების შექმნას მნიშვნელოვნად შეუწყო ხელი. ახალი ამბების სწრაფად გავრცელებამ საზოგადოება კონკრეტული ფაქტებისა თუ მოვლენების შესახებ მეტად ინფორმირებული გახადა, თუმცა გამოიკვეთა პრობლემა, რომელიც დიდი რაოდენობის ინფორმაციის აღქმას, მიღებასა და ანალიზს გულისხმობს, ამიტომ 21-ე საუკუნის ადამიანისთვის მედიაინიგნიერების კომპეტენციის ფლობა კრიტიკულად მნიშვნელოვანი გახდა.

მედიაინიგნიერება განიმარტება როგორც ინფორმაციის მიმართ დამოკიდებულების, უნარებისა და ცოდნის ერთობლიობა (ინგოროყვა, 2023, გვ. 10). მედიაინიგნიერება ეფუძნება იდეას, რომლის მიხედვითაც, ინფორმაციის მიღება, გაზრება და კრიტიკული ანალიზი თანამედროვე ციფრული ეპოქის ადამიანისთვის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი უნარია

(მედიაინიგნიერების თეორიული და აკადემიური მიდგომები, 2024). მედიაინიგნიერების კომპეტენცია მოიცავს თანამედროვე მედიატექნოლოგიებზე წვდომას, ინფორმირებულობას, მედიაშეფასებების აღქმასა და ანალიზს (დეკოდირებას), მედიაპროდუქტის შეფასებასა და რეფლექსიას, მედიაგზავნილის შექმნასა და მედიასთან დავაგშირებულ საქმიანობაში მონაწილეობას (ინგოროყვა, 2023, გვ. 10).

მედიაინიგნიერება უკვე არაერთი ევროპული ქვეყნის ეროვნული სასწავლო გეგმის ნაწილია. ის ისწავლება დამოუკიდებლად ან რომელიმე საგანშია ინტეგრირებული („რატომ უნდა ვასწავლოთ მედიაინიგნიერება სკოლებში“, 2024). საგნობრივ შინაარსში მედიაინიგნიერების ინტეგრირებისთვის საჭიროა, განისაზღვროს კონკრეტული თემები, რომელთა გაკვეთილზე განხილვა მედიაინიგნიერების მეთოდების გამოყენებით მოხდება. მედიაინიგნიერების

ეროვნული სასწავლო გეგმის მიხედვით, მედიაინიგნიერება არჩევითი საგანია, თუმცა სწორად შერჩეული მიდგომითა და მკაფიოდ განსაზღვრული გაკვეთილის მიზნით მედიაინიგნიერების კომპეტენციის განვითარება ესთეტიკური აღზრდის ჯგუფის საგნებითაც არის შესაძლებელი.

**ხელოვნების
გაკვეთილზე, საკვებით
შესაძლებელია,
ინტეგრაცია ქუჩის
ხელოვნების
მაგალითზე შედგეს,
გაკვეთილის თემა
კი შეიძლება ასე
განისაზღვროს: „ქუჩის
ხელოვნება როგორც
მედიაგზავნილი“.**

კომპეტენციის დაუფლებით მოსწავლე შეძლებს მედიაშეტყობინებების დეკოდირებას, მოვლენების კრიტიკულად გააზრებას, გაანალიზებას, ყალბი და ნამდვილი ამბების ერთმანეთისგან გარჩევას, გავრცელებული ინფორმაციის წყაროების სანდოობის შემოწმებას, ონლაინ სივრცეში უსაფრთხო ნავიგაციას და სანდო მედიაპროდუქტის შექმნას, ეს ყველაფერი კი საბოლოოდ ხელს შეუწყობს კრიტიკული აზროვნების მქონე, პასუხისმგებლობიანი და სოციალურად აქტიური მოქალაქის აღზრდას.

**ხელოვნების
გაკვეთილი
და ვიზუალური
წიგნიერების
კომპეტენცია**

ეროვნული სასწავლო გეგმის მიხედვით, მედიაწიგნიერება არჩევითი საგანია, თუმცა სწორად შერჩეული მიდგომითა და მკაფიოდ განსაზღვრული გაკვეთილის მიზნით მედიაწიგნიერების კომპეტენციის განვითარება ესთეტიკური აღზრდის ჯგუფის საგნებითაც არის შესაძლებელი. ასე, მაგალითად: იმისთვის, რომ მოსწავლეებს ხელოვნების გაკვეთილზე მედიაწიგნიერებისთვის საჭირო უნარები განუვითარდეთ, საჭიროა ვიზუალური მასალის როგორც მედიაგზავნილის აღქმა და განხილვა.

ვიზუალური წიგნიერება მედიაწიგნიერების შემადგენელი ნაწილია (ინგოროყვა, 2023, გვ. 37). ვიზუალური წიგნიერება გამოსახულების საშუალებით შეტყობინების გადაცემას გულისხმობს. ამგვარი მედიაგზავ-

ნილი შეიძლება იყოს სურათი, ილუსტრაცია, პოსტერი, ფოტო, ფილმი, ვიდეოთამაშები, ქუჩის აბრა, მურალი, ბილბორდი, აფიშა და სხვ. ვიზუალური შეტყობინების დეკოდირებისას (ანალიზისას) მნიშვნელობას იძენს ფერი, ფორმა, ზომა, სიბოლოები, დეტალები, განათება, რაკურსი, ხედვის წერტილი და ა.შ. გამოსახულების ანალიზისთვის საჭირო უნარებს კი მოსწავლეები ხელოვნების გაკვეთილზე იძენენ, ამიტომ ადვილია ვიზუალური წიგნიერების ინტეგრირება ხელოვნების საგნობრივ შინაარსთან.

ხელოვნების მასწავლებლებისთვის მედიაშეტყობინების დეკოდირება ნამუშევრის ანალიზის საპირწონეა. იმისთვის, რომ ხელოვნების გაკვეთილზე მოსწავლეებს მედიაწიგნიერებისთვის საჭირო უნარები განუვითარდეთ, თავდაპირველად საჭიროა, შეირჩეს ხელოვნების ნიმუში, რომელიც განხილულ იქნება როგორც მედიაგზავნილი. ხელოვნების ნიმუში, რომელიც ვიზუალური წიგნიერების კონტექსტში მოექცევა, უკვე განსაზღვრავს გაკვეთილის თემას. ამასთანავე, მედიაწიგნიერების კუთხით ხელოვნების ნიმუშის განხილვა სულაც არ ნიშნავს, რომ მას მხატვრული ღირებულება ეკარგება. საქმე ის არის, რომ გამოსახულების მედიაშეტყობინებად აღქმისას ხელოვნების ნიმუში მედიაწიგნიერების განხილვის საგანიც ხდება, ხელოვნებისა და ვიზუალური წიგნიერების ინტეგრირება კი შესაძლოა უკავშირდებოდეს ნამუშევრის შექმნის ისტორიულ, სოციალურ, პოლიტიკურ ან კულტურულ კონტექსტს.

ორივე საგნისთვის გამოსახულების კონტექსტის გააზრება დეკოდირების (ანალიზის) საწყისი ეტაპია.

ხელოვნების გაკვეთილზე, საკვებით შესაძლებელია, ინტეგრაცია ქუჩის ხელოვნების მაგალითზე შედგეს, გაკვეთილის თემა კი შეიძლება ასე განისაზღვროს: „ქუჩის ხელოვნება როგორც მედიაგზავნილი“. მაგრამ სანამ street art-ს მედიაწიგნიერების კონტექსტში განვიხილავთ, საჭიროა მისი ისტორიის გახსენება.

გრაფიტი ხელოვნების ფორმაა, რომელიც მეოცე საუკუნის 60-იან წლებში ამერიკაში ჩამოყალიბდა, მაშინ, როდესაც ნიუ-იორკის, ლოს-ანჯელესისა და ფილადელფიის შენობების კედლებზე, ხიდებზე და მიწისქვეშა გადასასვლელებში თვალში საცემი გამოსახულებები და წარწერები გაჩნდა (The Art Story, უთარილოდ). კონტრასტული, ინტენსიური ფერის საღებავებით შესრულებული ნამუშევრები სხვადასხვა შინაარსისა იყო და გამვლელების ყურადღების მიპყრობას ცდილობდა. გრაფიტის შემდეგ პოპულარობა სტენსილმა მოიპოვა. სტენსილი მუყაოს ან ლითონის შაბლონით, რომლის მეშვეობითაც გამოსახულება კედელზე გადააქვთ (Encyclopaedia Britannica, უთარილოდ). მურალი კი განზოგადებული ტერმინია და, ჩვეულებრივ, საჯარო სივრცეში კედელზე შესრულებულ მხატვრობას გულისხმობს (Tate, უთარილოდ). დღეს ქუჩის ხელოვნებას უფრო ფართო მნიშვნელობა აქვს და სხვადასხვა მასალითა და ტექნი-

კით შესრულებულ მურალს, ვიდეოპროექციას, სტენსილს, გრაფიტის, სტიკერებს აერთიანებს (Tate, უთარილოდ).

ქუჩის ხელოვნება დამოუკიდებელ საქართველოშიც განვითარდა. ჩვენს ქვეყანაში დღეს street art-ს ხელოვანთა არაერთი ჯგუფი და დამოუკიდებელი არტისტი ქმნის. ნამუშევრების თემატიკა მრავალფეროვანია, მაგრამ ეროვნულ მოტივებზე შექმნილი მურალის, გრაფიტისა და სტენსილის ნიმუშები შთაბეჭდავი და დასამახსოვრებელია. შენობის კედელზე წარმოდგენილი დიდი ზომის გამოსახულება ყოველი გამე-

ლელისთვის მედიაგზავნილია. მედიაგზავნილებს შორის გამორჩეულია ილია ჭავჭავაძის, მარო მაყაშვილის, ნონა გაფრინდაშვილის, ეროვნული საფეხბურთო ნაკრების წევრების პორტრეტები, ლურჯი სუფრისა და ქართული ვაზის გამოსახულება.

ახალგაზრდა ხელოვანის გიორგი გაგოშიძის (Gagoshia) მიერ შექმნილი სტენსილი ილია ჭავჭავაძის გამოსახულებით 2023 წლის 14 დეკემბრის ისტორიულ მოვლენას ეძღვნება. ამ დღეს საქართველომ ევროკავშირის წევრობის კანდიდატის სტატუსი მიიღო. სტენსილი ილიას

სახელმწიფო უნივერსიტეტის E კორპუსის კედელზეა შესრულებული. გიორგი გაგოშიძის ნამუშევრის მედიაგზავნილად განხილვა სავსებით შესაძლებელია. იმისთვის, რომ ხელოვნების გაკვეთილზე საბაზო საფეხურის მოსწავლეებმა სტენსილის მედიაწიგნიერების რაკურსით აღქმა შეძლონ, საჭიროა ვიზუალური წიგნიერების დეკოდირებისთვის შესაბამის კითხვებზე პასუხის გაცემა. დეკოდირებისთვის ანუ გამოსახულების ანალიზისთვის მასწავლებელს შეუძლია, შემდეგი კითხვები დასვას: რას ხედავთ? რა მოვლენის შესახებ შეიძლება იყოს სტენსილი?

გამოყენებული

ლიტერატურა:

1. The Art Story (უთარილოდ). ქუჩის ხელოვნება
<https://www.theartstory.org/movement/street-art/>
2. Tate (უთარილოდ). გრაფიტის ხელოვნება
<https://www.tate.org.uk/art/art-terms/g/graffiti-art>
3. Encyclopaedia Britannica (უთარილოდ). სტენსილი
<https://www.britannica.com/art/stenciling>
4. Tate (უთარილოდ). მურალი
<https://www.tate.org.uk/art/art-terms/m/mural>
5. ნ. ზომსკი, ე. ს. ჰერმანი. თანხმობის წარმოება – მასმედიის პოლიტიკური ეკონომიკა. 2020
6. ნ. ინგოროყვა. მედიაწიგნიერების გაკვეთილები. 2023
<https://mediatsigniireba.ge/teachers/sakhelmdzghvanelo-mediatsigniirebis-gakvetelebi>
7. მედიაწიგნიერების თეორიული და აკადემიური მიდგომები. მედიაწიგნიერება, 2024
<https://mediatsigniireba.ge/teachers/mediatsigniirebis-teoriuli-da-akademiuri-midgomebi>
8. რატომ უნდა ვასწავლოთ მედიაწიგნიერება სკოლებში? მედიაწიგნიერება, 2024
<https://mediatsigniireba.ge/teachers/ratom-unda-vastsavlot-mediatsigniireba-skolebshi>
9. „ზოგადი განათლების ეროვნული მიზნების დოკუმენტის“ დამტკიცების შესახებ. საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე, 2024 წლის 12 ივნისი
<https://www.matsne.gov.ge/ka/document/view/6193624?publication=0>

რატომ გგონიათ ასე? როგორია თქვენი შთაბეჭდილება? დამატებითი კითხვა ხომ არ გაგიჩნდათ? როგორ ფიქრობთ, რა არის სტენსილის როგორც მედიაგზავნილის მთავარი სათქმელი? (ინგოროყვა, 2023, გვ. 38). მასწავლებელს შეუძლია, კითხვები დაფაზე ჩამოწეროს და მოსწავლეებს წყვილებში მუშაობა დაავალოს. დეკორირების პროცესში მოსწავლეებს ძალიან დაეხმარებათ ხელოვნების გაკვეთილებზე არაერთხელ შესრულებული ნამუშევრის ანალიზის სავარჯიშო. სტენსილი/მედიაგზავნილი კი ჩვენი ქვეყნის ისტორიულ მისწრაფებას, საქართველოს ევროპის ნაწილად ყოფნას, გამოხატავს. ნამუშევრის კომპოზიცია ასეთია: ხანში შესული, ჯოხზე დაყრდნობილი ილია კიბეზე ადის, ხელში საქართველოს დროშასავით მოხატული ვარსკვლავი უჭირავს და ღიმილიანი სახითა და მზერით ევროკავშირის დროშისკენ მიემართება. ევროკავშირის დროშაზე ადგილია დატოვებული ერთი ვარსკვლავისთვის - საქართველოსთვის.

მას შემდეგ, რაც მოსწავლეები წყვილებში მუშაობას დაასრულებენ, შეიძლება, კლასში მცირე დისკუსია გაიმართოს. მნიშვნელოვანია, დისკუსიის დროს ყველა მოსწავლეს მიეცეს აზრის თავისუფლად გამოხატვის საშუალება. მოსწავლეების მოსმენისას მასწავლებელი დაინახავს, რა გაიგეს ბავშვებმა გაკვეთილიდან და რა დონეზე ფლობენ ვიზუალური წიგნერებისთვის საჭირო უნარებს. მსჯელობის შემდეგ პრაქტიკული სამუშაოს შესრულების დრო დგება. მასწავლებელს შეუძლია, მოსწავლეები ჯგუფებად

დაყოს და მათთვის სასურველი მედიაგზავნილის შექმნა დაავალოს. დავალების პირობა ასეთია: „შექმენით ნებისმიერი ხერხითა და მასალით სასურველი მედიაგზავნილის ესკიზი“. გაკვეთილის დასრულებამდე ყველა ჯგუფმა კლასს უნდა წარუდგინოს თავისი ნამუშევარი და მის შესახებ ისაუბროს.

გაკვეთილის ბოლოს, სასურველია, მასწავლებელმა გასცეს უკუკავშირის სენდვიჩის მეთოდის გამოყენებით. თუ გაკვეთილი ხელოვნებისა და მედიაწიგნიერების ინტეგრაციის პირველი მცდელობაა, ხარვეზები დასაშვებია, მაგრამ მნიშვნელოვანია მასწავლებლის თვითრეფლექსია.

შემოთავაზებული გაკვეთილი თანხვდება ზოგადი განათლების ეროვნულ მიზნებს და ხელს უწყობს სახელმწიფოებრივად მოაზროვნე, კრიტიკული აზროვნებისა და ციფრული მოქალაქეობის უნარების მქონე პიროვნების აღზრდას. (საქართველოს პარლამენტი, 2024).

დამატებითი ინფორმაცია ქუჩის ხელოვნებისა და მედიაწიგნიერების შესახებ შეგიძლიათ მოიძიოთ შემდეგ ბმულებზე:

1. საზოგადოებრივი მაუწყებლის სიუჟეტი ილია ქაჭავაძის სტენსილის შესახებ
<https://www.youtube.com/watch?v=KM8ftPY3-jU&t=184s>
2. თბილისის მურალფესტი
<https://www.tbilisimuralfest.com/templates/Artists.html>
3. მედიაწიგნიერების რაობა
<https://www.youtube.com/watch?v=sLc0q--f4qs>

ვრცელი ტექსტების სწავლების შესახებ

გაგრძელება. დასაწყისი იხილეთ ჟურნალ „მასწავლებლის“ მესამე ნომერში

მაია ინასარიძე

ამ წერილში ჩვენ ვაგრძელებთ საუბარს ვრცელი ტექსტების სწავლებასთან დაკავშირებულ სირთულეებსა და ამ სირთულეების დაძლევის გზებზე.

როგორც ვიცით, რომანი, პოემა თუ ვრცელი მოთხრობა მოითხოვს ხანგრძლივ კონცენტრაციას, სიუჟეტის დამახსოვრებას, ემოციურ ჩართულობასა და ინტერპრეტაციას. ეს მაშინ, როცა თანამედროვე მოსწავლე ფრაგმენტულ, სწრაფ ინფორმაციულ გარემოში ცხოვრობს, სოციალური ქსელების, TikTok-ისა და Instagram-ის ვიდეოების „სქოლოვით“ დაკავებული, იმთავითვე აშინებს წასაკითხი გვერდების რაოდენობა.

როგორ მივალწოთ იმას, რომ მოსწავლე ვრცელი ტექსტის კითხვისას ბოლომდე იყოს მოტივირებული და, მიუხედავად ხანგრძლივობისა, შეინარჩუნოს ინტერესი ნაწარმოების მიმართ?

ძალიან ხშირად მასწავლებლები ტექსტზე მუშაობას იწყებენ ავტორის ბიოგრაფიის თხრობით, ეპოქის მიმოხილვით, ლიტერატურულ მიმდინარეობაზე საუბრით. ნაკლებსავარაუდოა, ასეთი ლექციით მოსწავლის ემოციურ ჩართულობას მივალწოთ, ამიტომ ერთ-ერთი ყველაზე გავრცელებული რეკომენდაციაა: დაიწყეთ ინტრიგით. მაგალითად, სანამ „დიდოსტატის მარჯვენის“ შესწავლას დავიწყებდეთ, ვაჩვენოთ სეგტიცხოვლის ტაძრის ჩრდილოეთი ფსადის ცენტრალურ თაღში გამოსახული მარჯვენა, რომელსაც გონიო უჭირავს და იქვე ამოტივტივებული წარწერა. შესაძლოა, რომელიმე მოსწავლემ იცოდეს ლეგენდა სეგტიცხოვლის აღმშენებლის შესახებ. მივცეთ მას საშუალება, გაუზიაროს ცოდნა თანაკლასელებს, მერე კი მოსწავლეებს გავაცნოთ რომანის ეპიგრა-

ფი და სადისკუსიოდ დაუფსავთ კითხვა: „როგორ ფიქრობთ, სეგტიცხოვლის კარგად აგებისთვის ხელის მოჭრა ლეგენდაა თუ სინამდვილე? რატომ გგონიათ ასე?“

არის სხვა ვარიანტიც – წავუკითხოთ ციტატა თავად რომანის პროლოგიდან: „მწერლობა გმირობის გამოსარჩლებაა მხოლოდ, მიჩქმალული გმირობის ქომაგია მწერალი და სხვა არაფერი“, – და ვკითხოთ, ეთანხმებიან თუ არა ამ სიტყვებს და რატომ.

დისკუსიის შემდეგ მოსწავლეებს ვეუბნებით, რომ ამ კითხვაზე / კითხვებზე პასუხს ნაწარმოების წაკითხვის შემდეგ მიიღებენ.

როგორც წერილის დასაწყისში აღვნიშნეთ, ლიტერატურის სწავლების თანამედროვე მეთოდიკაში ფართოდ არის გავრცელებული პრაქტიკა, როცა ვრცელი ტექსტი მცირე ეპიზოდებად იყოფა და თითოეული ეპიზოდი დამოუკიდებელ აზრობრივ ან/და პრობლემურ ერთეულად მუშავდება. ასეთ ეპიზოდზე მუშაობის დაწყება შეიძლება სადისკუსიო შეკითხვით. მაგალითად: „როგორ ფიქრობთ, შეიძლება თუ არა, ადამიანმა ძალაუფლების გამო უახლოეს ადამიანს უღალატოს?“ ეს კითხვა შეიძლება დაისვას „დიდოსტატის მარჯვენის“ პირველი სამი თავის წაკითხვამდე. ამის შემდეგ შეიძლება, გავაცნოთ მოსწავლეებს ამ თავების მოკლე შინაარსი და გამოვიყენოთ „შებენიერი საკლასო ოთახის“ მეთოდი – ვთხოვთ, შინ ჩაწერონ პოდკასტი (ინდივიდუალურად, წყვილებში ან მცირე ჯგუფში) ან სოციალურ ქსელში გამოსაქვეყნებლად დაწერონ ტექსტი, რომელშიც გამოიყენებენ თავიანთი პოზიციის დამადასტურებელ მონაცემებს რომანიდან.

თუ მოსწავლემ არ
წაიკითხა დავალებად
მიცემული ტექსტი ან
ტექსტის მონაკვეთი,
ნუ დასჯით მას დაბალი
ქულით, ნუ აავსებთ
საყვედურებით
კლასის წინაშე.
უმჯობესია, ჩართოთ
ჯგუფურ სამუშაოში,
კლასშივე წააკითხოთ
მოკლე მონაკვეთი
და გამოათქმევინოთ
აზრი. ასე დააბრუნებთ
მას ტექსტთან.

ვრცელ ტექსტებზე მუშაობისას ფართოდ არის გავრცელებული ე.წ. კლიფჰენგერის მეთოდი, რომელსაც ეფექტურად იყენებენ სერიალებში. ამ მეთოდის თანახმად, მოკლედ ვუამბობთ მოსწავლეებს ეპიზოდის შინაარსს და ვწყვეტთ თხრობას ყველაზე დაძაბულ მომენტში, საიდუმლოზე, რომელსაც მხოლოდ ტექსტის წაკითხვის შემდეგ ამოხსნიან ან კონფლიქტზე, რომლის გადაჭრის ავტორისეულ ვერსიას ასევე წაკითხვის შემდეგ გაიგებენ.

ეფექტიანად მიიჩნევა ისეთი ტექნიკის გამოყენება, როგორიცაა „კვალი ტექსტში“. ტექსტის კითხვისას მოსწავლემ უნდა დატოვოს თავისი კვალი: კომენტარები მინდორზე, ემოციები, კითხვები, სტიკერები წარწერებით, პირობითი ნიშნები (მაგალითად, ძაბილის ნიშანი – „საყურადღებოა“, კითხვის ნიშანი – „სადავოა“ და ა.შ.).

როგორც საერთაშორისო გამოცდილება მოწმობს, თანამედროვე მოსწავლეთა განსაკუთრებულ ჩართულობას და ინტერესს იწვევს პერსონაჟების „ცოცხალ ადამიანებად გადაქცევა“. მოსწავლეებს შეუძლიათ, შექმნან პერსონაჟის Instagram-ი, TikTok-ვიდეო, ინტერვიუ, ორი პერსონაჟის საერთო ჩატი (მაგალითად, რა მიმოწერა ექნებოდათ შორენასა და არსაკიძეს გვიან ღამით მას შემდეგ, რაც კონსტანტინემ მისი და ხევისბერების შეთქმულების ამბავი შეიტყო).

ტექსტის მიმართ მოსწავლეების ინტერესის აღძვრის, მასში წვდომისა და ემოციური ჩართულობის შესაძარჩუნებლად საინტერესო მეთოდია „დაკარგული გვერდი“. მოსწავლეები საკუთარი წარმოსახვით და ტექსტში არსებულ მინიშნებებზე დაყრდნობით აღადგენენ გამოტოვებულ სცენას, პერსონაჟის ფიქრებს, წერილს. მაგალითად, დავით კლდიაშვილის „სამანიშვილის დედინაცვლის“ შესწავლისას მოსწავლეებს შეიძლება დავავალოთ, წარმოსახვით აღადგინონ არისტოს ოჯახის გაყოფის სცენა, სანამ სახლის ნაცვლად ფიცრები დარჩებოდა ან იმ გლეხის (ნათლიამის) ფიქრები, რომელთანაც სტუმრად მოსული კოტე მიიყვანა; „ჯაყოს ხიზნების“ შესწავლისას შეიძლება აღვადგენინოთ ნინიკასა და სოფლის ახალგაზრდების შეკრების სცენა, რომელიც ჯაყოსთვის ძალადობით, უკანონოდ მითვისებული ქონების ჩამორთმევას ეხება ან ტომარაკვიდებული მარგოს აღსარებითი მონოლოგი.

მასწავლებლებისთვის ცნობილია „იმიტირებული სასამართლოს“ მეთოდი, ბევრი იყენებს კიდევ მას, რადგან ტექსტის გასააზრებლად განსაკუთრებით ეფექტურია. შეიძლება გაიმართოს, მაგალითად, გიორგი პირველის ან თეიმურაზ ხევისთავის სასამართლო, რომელზეც მოსწავლეები ამხელენ (ბრალს სდებენ) ან იცავენ პერსონაჟს, რისთვისაც მოჰყავთ ციტატები, მონაცკეთები ტექსტიდან.

თუ დაწყებით საფეხურზე მასწავლებლები ხშირად იყენებენ პერსონაჟის რუკას, საშუალო საფეხურზე სასურველია, მოსწავლეებს შევავსებინოთ „პერსონაჟის ფსიქოლოგიური რუკა“, რომელიც შეიძლება ასე გამოიყურებოდეს (ჩამონათვალში ცვლილება დამოკიდებულია ლიტერატურულ მასალაზე):

პერსონაჟის თვისება / სულიერი მდგომარეობა	დამადასტურებელი მონაცკეთი ტექსტიდან
შიში	
სურვილი	
სისუსტე	
ნიღაბი	
რეალური სახე	

ალბათ ყველასთვის ცნობილია დიფერენცირების მეთოდი RAFT (როლი – აუდიტორია – ფორმა – საკითხი), რომელიც გულისხმობს მოსწავლის გააზრებულ არჩევანს წერიითი დავალების შესრულებისას. ეს არის სტილის/ცოდნის/ინტერესების მიხედვით სწავლის დიფერენცირების ეფექტური საშუალება. ამავდროულად, ამ მეთოდის გამოყენებისას მოსწავლეთა იდეების გენერირებისა და ტექსტის ანალიზის, ინტერპრეტირების, შეფასების უნარებს ვაკვირდებით. დავალების შესასრულებლად მოსწავლე იძულებული ხდება, არაერთხელ მიუბრუნდეს ტექსტს. გთავაზობთ RAFT-ის მეთოდით დაგეგმილი დავალების ერთ ვარიანტს, რომელიც შეიძლება შევთავაზოთ მოსწავლეებს „დიდოსტატის მარჯვენის“ წაკითხვის შემდეგ:

ერთი რეკომენდაცია, რომელიც, სასურველია, ყველა მასწავლებელმა გაითვალისწინოს: თუ მოსწავლემ არ წაკითხა დავალებად მიცემული ტექსტი ან ტექსტის მონაკვეთი, ნუ დასჯით მას დაბალი ქულით, ნუ აავსებთ საყვედურებით კლასის წინაშე. უმჯობესია, ჩართოთ ჯგუფურ სა-მუშაოში, კლასშივე წაკითხოთ მოკლე მონაკვეთი და გამოათქმევინოთ აზრი. ასე დააბრუნებთ მას ტექსტთან.

**როგორ მივადნოთ
იმას, რომ მოსწავლე
ვრცელი ტექსტის
კითხვისას ბოლომდე
იყოს მოტივირებული
და, მიუხედავად
ხანგრძლივობისა,
შეინარჩუნოს
ინტერესი
ნაწარმოების მიმართ?**

პერსონაჟი, რომლის თვალთახედვითაც უნდა შესრულდეს წერიითი დავალება	აუდიტორია, რომლისთვისაც იქმნება ტექსტი	ფორმა, რომელსაც ირჩევს ავტორი	საკითხი (თემა), რომელზეც უნდა შესრულდეს წერიითი დავალება
- განმგებულებები - შორენა - კონსტანტინე არსაკიძე - ფარსმან სპარსი - გიორგი მეფე - მელქისედეკი - სვეტიცხოვლის მშენებელი მონა	- ეკლესიის მრევლი - საკუთარი თავი - მომავალი თაობა - სვეტიცხოვლის მუშები - ახალგაზრდობა - მოწინააღმდეგეები - მეფე გიორგი	- დღიური - ქადაგება - წერილი - თხოვნა - ანდერძი - თეთრი ლექსი - მონოლოგი	- ხელოვნების მარადიულობა - ხელოვნის ბედი

მეგი კუთხაშვილი

თამაშის როლი წინასაანბანო პერიოდში

ენობრივი და სამეცხველო უნარების
განვითარებისთვის

**წინასაანბანო
პერიოდი არ უნდა
განვიხილოთ
„ლოდინის პერიოდად“
ასოების შესწავლამდე
– ეს არის აქტიური
განვითარების
ეტაპი, რომლის
დროსაც კითხვისა
და წერისთვის
აუცილებელი
წინაპირობები
ყალიბდება.**

პირველ კლასში გადასვლა ბავშვის განვითარების მნიშვნელოვანი გარდამავალი ეტაპია. ამ გარდამავალ პერიოდში განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია, სასწავლო გარემოს ორგანიზებისას გათვალისწინებულ იქნეს ბავშვის ასაკობრივი და განვითარების თავისებურებები. პირველ კლასელისთვის სწავლა ჯერ კიდევ მჭიდროდ არის დაცავიერი კონკრეტულ გამოცდილებასთან, მოქმედებასთან, ემოციასთან, მოძრაობასა და თამაშთან. შესაბამისად, სკოლაში შესვლა არ უნდა ნიშნავდეს თამაშის როგორც ბავშვის განვითარების ბუნებრივი ფორმის ჩანაცვლებას ფორმალური სასწავლო საქმიანობით. პირიქით, სასწავლო პროცესში თამაშის მიზანმიმართული ინტეგრირება შეიძლება იქცეს მნიშვნელოვან მექანიზმად, რომელიც ბავშვს სკოლასთან ადაპტაციასა და ახალი სასწავლო გამოცდილების გააზრებაში დაეხმარება.

ამ თვალსაზრისით განსაკუთრებულ მნიშვნელობას იძენს წინასაანბანო პერიოდი. ის არ წარმოადგენს მხოლოდ ასოების სწავლამდე არსებულ მოსამ-

ზადებელ ეტაპს. წინასაანბანო პერიოდი ქმნის იმ ენობრივ, სამეცხველო, კოგნიტიურ, მოტორულ და სივრცით საფუძველს, რომელზეც შემდგომ კითხვისა და წერის უნარები დაშენდება. პირველ კლასში თამაშში სასწავლო პროცესისგან განცალკევებულ აქტივობად კი არ უნდა განვიხილოთ, არამედ სწავლების ორგანიზების ერთ-ერთ ფორმად, რომელიც განსაკუთრებით ეფექტურია მაშინ, როდესაც მისი გამოყენება მკაფიო საგანმანათლებლო მიზანს ემსახურება.

წინასაანბანო პერიოდი – კითხვისა და წერის სწავლების საფუძველი

წინასაანბანო პერიოდის ამოცანაა მოსწავლის მომზადება იმ ენობრივი და კოგნიტიური ოპერაციებისთვის, რომლებიც შემდეგ კითხვისა და წერის პროცესში გახდება საჭირო.

ბავშვმა თანდათან უნდა გაიაზროს, რომ:

- ზეპირი მეტყველება შედგება წინადადებებისგან;
- წინადადება შედგება სიტყვებისგან;

- სიტყვას აქვს ბგერითი სტრუქტურა;
- სიტყვა შეიძლება დაიყოს მარცვლებად;
- ბგერები ერთმანეთისგან განსხვავდება;
- წარმოთქმულ ბგერას წერილობითი გამოხატულება აქვს;
- ნაბეჭდი ტექსტს განსაზღვრული სტრუქტურა გააჩნია.

ყოველივე ამის გააზრება აადვილებს შემდგომ ანბანურ სწავლებას, ამიტომ წინასაანბანო პერიოდი არ უნდა განვიხილოთ „ლოდინის პერიოდად“ ასოების შესწავლამდე – ეს არის აქტიური განვითარების ეტაპი, რომლის დროსაც კითხვისა და წერისთვის აუცილებელი წინაპირობები ყალიბდება.

ამ ეტაპზე განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია შემდეგი მიმართულებები:

- ფონოლოგიური ცნობიერება და ფონემატური სმენა;
- ზეპირმეტყველება და ლექსიკური მარაგი;
- ტექსტის მოსმენა და გააზრება;
- ნაბეჭდი ტექსტის სტრუქტურის გაცნობიერება;

- ❖ სიტყვისა და წინადადების სტრუქტურის აღქმა;
- ❖ სივრცითი ორიენტაცია;
- ❖ წვრილი მოტორიკა და თვალისა და ხელის კოორდინაცია.

წინასაანბნო პერიოდის ძირითადი მეთოდოლოგიური მიმართულებები

1. სხვადასხვა ჟანრის ტექსტების მოსმენა, ლექსიკური და შინაარსობრივი დამუშავება

ტექსტთან ბავშვის ურთიერთობა კითხვის დაწყებამდე გაცილებით ადრე იწყება. მასწავლებლის მიერ წაკითხული ზღაპარი, მოთხრობა, ლექსი თუ ასაკის შესაბამისი სხვა ტექსტი ბავშვს აძლევს შესაძლებლობას

ბას, მოუსმინოს გამართულ მეტყველებას, გაიმდიდროს ლექსიკური მარაგი, დააკვირდეს მოვლენათა თანმიმდევრობას და გამოთქვას საკუთარი მოსაზრება.

- ტექსტის დამუშავება, მიზანშეწონილია, რამდენიმე ეტაპად განხორციელდეს: თავდაპირველად მნიშვნელოვანია ლექსიკური შემზადება და ვარაუდების გამოთქმა;
- ❖ ილუსტრაციაზე, სათაურსა და ნაცნობ გამოცდილებაზე დაყრდნობით მოსწავლეები მსჯელობენ, რაზე შეიძლება იყოს ტექსტი;
- ❖ შემდეგ ხდება ტექსტის მხატვრული, გამომსახველობითი კითხვა;
- ❖ მოსმენის შემდეგ მასწავლებელი მოსწავლეებთან ერთად

თად განიხილავს შინაარსს, აზუსტებს უცნობ ლექსიკურ ერთეულებს, სვამს ღია შეკითხვებს და ეხმარება ბავშვებს მოვლენათა თანმიმდევრობის აღდგენაში.

მნიშვნელოვანია ტექსტის როლური გათამაშებაც. ამ შემთხვევაში ბავშვი ტექსტს მხოლოდ მსმენელის პოზიციიდან აღარ აღიქვამს და პერსონაჟის როლში ყოფნის გზით უფრო აქტიურად ერთვება შინაარსის გააზრებაში.

პრაქტიკული აქტივობა „ექვთა ბგერათა დეტექტივი“

მიზანი: მოსმენილ სიტყვებზე ყურადღების გამახვილება და პირველი ბგერის ამოცნობა
მიმდინარეობა: მასწავლებელი ტექსტიდან არჩევს ახალ

სიტყვას და გამოკვეთს მის პირველ ბგერას. მოსწავლეები იმეორებენ ბგერას, მერე კი კლასში ეძებენ საგნებს, რომელთა სახელები იმავე ბგერით იწყება.

2. ნაბიჯდი ტექსტის აგებულებაზე მუშაობა

წინასაანბნო პერიოდში მოსწავლემ უნდა დაიწყოს ნაბეჭდი ტექსტის ვიზუალური ორგანიზების გაცნობიერება. თავდაპირველად ტექსტი ბავშვისთვის შესაძლოა ნიშნებისა და ხაზების ერთიან მთლიანობად აღიქმებოდეს. მასწავლებლის დახმარებით მოსწავლე ეტაპობრივად აღმოაჩენს ტექსტის სტრუქტურულ ერთეულებს:

გიორგი, ხელი აწია

ნი-ნო. მას- ნავ-ლე-ბე-ლი

- 🍇 სათაურს;
- 🍇 აბზაცს;
- 🍇 სტრიქონს;
- 🍇 წინადადებას;
- 🍇 სიტყვას.

ამგვარი მუშაობა ხელს უწყობს ნაბეჭდი ტექსტის მიმართ დამოკიდებულების ჩამოყალიბებას და ამცირებს ტექსტთან დაკავშირებულ გაურკვევლობას.

პრაქტიკული აქტივობა „ტექსტის არქიტექტორები“

მიზანი: ნაბეჭდი ტექსტის ვიზუალური სტრუქტურის აღქმა
მიმდინარეობა: დიდი ფორმატის ტექსტზე მოსწავლეები ფერადი ჩარჩოებით გამოყოფენ სათაურს, აბზაცებსა და სტრიქონებს, მერე კი ცდილობენ ცალკეული სიტყვების იდენტიფიცირებას.

3. წინადადების შედგენასა და გავრცობაზე მუშაობა

ზეპირმეტყველების განვითარება წინასაანბანო პერიოდის ერთ-ერთი ცენტრალური მიმართულებაა. ბავშვისთვის მნიშვნელოვანია არა მხოლოდ ცალკეული სიტყვების ცოდნა, არამედ მათი ერთმანეთთან დაკავშირება და აზრობრივად გამართული წინადადებების შექმნაც.

- ამ პროცესში ეფექტურია წინადადების ეტაპობრივი გავრცობა. მაგალითად:
- 🍇 ძალი ცუფს.
- 🍇 ძალი ეზოში ცუფს.
- 🍇 ყავისფერი ძალი ეზოში ცუფს.

ამგვარი სავარჯიშო ბავშვს აჩვენებს, რომ წინადადებაში

სიტყვების დამატება ინფორმაციასა და სიტყვების რაოდენობას ზრდის.

პრაქტიკული აქტივობა „სიტყვების მატარებელი“

მიზანი: წინადადების გავრცობა და სიტყვათა რაოდენობის დათვლა

მიმდინარეობა: მასწავლებელი იწყებს მოკლე წინადადებით და „მატარებელში“ ჩააყენებს იმდენ ბავშვს, რამდენი სიტყვაც არის წინადადებაში („ძალი ცუფს“ – 2 მოსწავლე). ყოველი ახალი სიტყვის დამატებისას („ყავისფერი ძალი ეზოში ხმამალა ცუფს“) „მატარებელს“ ახალი „გავონი“ ემატება. ბავშვები ითვლიან, რამდენი სიტყვისგან შედგება მიღებული წინადადება.

4. სურათების აღწერა შვებითხვედრით და დამოუკიდებლად

სიუჟეტური სურათი წარმოადგენს მნიშვნელოვან ვიზუალურ საყრდენს, რომელიც ბავშვს საკუთარი გამოცდილებისა და ლექსიკური რესურსის ამოქმედებაში ეხმარება. თავდაპირველად სასურველია, მასწავლებელმა გამოიყენოს დამხმარე კითხვები:

- 🍇 ვინ?
- 🍇 სად?
- 🍇 რას აკეთებს?
- 🍇 როგორ?
- 🍇 რატომ?
- 🍇 რა შეიძლება მოხდეს შემდეგ?

კითხვების რაოდენობა თანდათან მცირდება და მოსწავლეს

ეძლევა შესაძლებლობა, დამოუკიდებლად აღწეროს სურათი. ასეთი ეტაპობრივი მიდგომა ხელს უწყობს მოსწავლის დამოუკიდებელი მეტყველების განვითარებას.

პრაქტიკული აქტივობა „ფოტოგრაფი და მეხსიერების კამერა“

მიზანი: ვიზუალური მეხსიერების, ყურადღების, მეტყველებისა და ლექსიკის განვითარება
მიმდინარეობა: მოსწავლეები რამდენიმე წამის განმავლობაში აკვირდებიან სურათს, სურათის დამალვის შემდეგ კი იხსენებენ მასზე გამოსახულ ობიექტებს, მოქმედებებსა და დეტალებს.

5. სიტყვის ბგერით ფორმაზე მუშაობა

წინასაანბანო პერიოდის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ამოცანაა სიტყვის ბგერითი სტრუქტურის გაცნობიერება. ამ პროცესში აუცილებელია ბგერისა და ასოს ცნებების გამოიყენება:

- 🍇 ბგერა არის ის, რასაც ვისმენთ და წარმოვთქვამთ;
- 🍇 ასო კი ის, რასაც ვხედავთ და ვწერთ.

საწყის ეტაპზე ეფექტურია მარცვლოვანი სტრუქტურის გაცნობიერება. ამისთვის შეიძლება გამოყენებულ იქნეს ტაშის დაკვრა: კე - დე - ლი. მომდევნო ეტაპზე შეიძლება უფრო რთული ფონოლოგიური სავარჯიშოების გამოყენება: პირველი და ბოლო ბგერის ამოცნობა, ბგერის შეცვლა, დამატება ან გამოკლება. მაგალითად: ქარი

განათლება -

თავისუფლებაა!

www.mastsavlebeli.ge

ტექნოლოგიური პროგრესი არავის ეკითხება, როდის შემოვიდეს საკლასო ოთახში – ის უბრალოდ კარს აღებს და მკვიდრდება. დღეს, როდესაც ხელოვნური ინტელექტის შეუძლია, რამდენიმე წამში დაწეროს სრულყოფილი ესე, ამოხსნას რთული განტოლება ან მოამზადოს ვრცელი პრეზენტაცია, მასწავლებლების წინაშე ფუნდამენტური კითხვა დგება: რა შეუნარჩუნებს დავალებას აქტუალობას და როგორ შევავსოთ მოსწავლის რეალური შრომა?

უბრალო აკრძალვები ან „გადმოწერის“ დევნა აღარ მუშაობს. გამოსავალი შეფასების წესების შეცვლაა. თანამედროვე მედიაწიგნიერების კონტექსტში „დავლების დაცვა“ აღარ არის მხოლოდ პლაგიატთან ბრძოლა, ეს ციფრული ეპოქის მოქალაქის აუცილებელი უნარია.

მედიაწიგნიერება ფაქტების გადამოწმებით ვერ შემოიფარგლება. მოსწავლემ უნდა გააცნობიეროს, რომ ხელოვნური ინტელექტის მოწოდებული ტექსტი, გარეგნული უზადილობის მიუხედავად, შესაძლოა შეიცავდეს მცდარ ფაქტებს („ჰალუცინაციებს“) ან ფარულ მიკერძოებას. შესაბამისად, ნაშრომის დაცვისას მოსწავლე ამტკიცებს არა მხოლოდ იმას, რომ ტექსტის ავტორი თავადაა, არამედ იმასაც, რომ შეძლო ალგორითმული მასალის კრიტიკულად გაფილტვრა და პირველწყაროებთან შედარება.

AI-სთან ურთიერთობაში მთავარი კითხვა იკვლება: „რა ვკითხე მანქანას? რატომ ვკითხე ზუსტად ეს?“ „მე ვიცავ ჩემს დავლებას“ ნიშნავს იმას, რომ ადამიანური ძალისხმევა და კრიტიკული მიდგომა კვლავ ყველაზე მაღალ ფასეულობად რჩება. მანქანას შეუძლია,

დაწეროს ტექსტი, მაგრამ მას არ გააჩნია პირადი გამოცდილება და ეთიკური პოზიცია, არ შეუძლია რეფლექსია. სწორედ ამას იცავს მოსწავლე ტექსტის დაცვისას.

ბარიერები და აკრძალვები ყოველთვის იოლად ილახება და აღარ მუშაობს. ერთადერთი გზა, რომელიც მასწავლებელს რჩება, თავად თამაშის წესების შეცვლაა.

ოდესღაც საშინაო დავალება ან დამოუკიდებელი ნაშრომი ნიშნავდა ძიებას, ძალისხმევასა და ფიქრს. დღეს მოსწავლეებისთვის ყველაზე დიდი ცდუნება „მზა პასუხის“ მყისიერად მიღებაა. ადამიანური ბუნებაც ისეთია, რომ ენერგიის დაზოგვას ცდილობს: რატომ იწვალო, როცა მანქანა ყველაფერს იდეალურად აკეთებს?

მაგრამ აქ იბადება მთავარი საფრთხე: თუ აზროვნებასა და ტექსტის შექმნას ხელოვნური ინტელექტი აიღებს თავის თავზე, სადღა რჩება მოსწავლე? სად არის მისი ინდივიდუალური ხმა, ძიების სიხარული და კრიტიკული გონება?

სწორედ ამ გამოწვევამ შეცვალა თანამედროვე მასწავლებლის როლი. ჩვენ ვეღარ შემოვიფარგლებით მხოლოდ მზა პროდუქტის შეფასებით. თუ მოსწავლემ უბრალოდ მოიტანა იდეალური ტექსტი, რომლის დეკონსტრუქცია და თავიდან აწყობა არ შეუძლია, ესე იგი დავალება არ შესრულებულა.

ამიტომ ტრადიციული საბოლოო პროდუქტის შეფასებიდან უშუალოდ მუშაობის პროცესისა და რეფლექსიის შეფასებაზე უნდა გადავიდეთ.

ოთხი პრაქტიკული ნაბიჯი სასწავლო პროცესისთვის

1. ძიების დღიური და პრობლემების ისტორია

ნუ მოვიტხოვთ მხოლოდ დასრულებულ ესეს. დავალებას თან უნდა ერთვოდეს AI-სთან დიალოგის ისტორია: რა კითხვები დასვა მოსწავლემ, რაში შეიტანა ეჭვი, რა გადაამოწმა წიგნსა თუ სხვა წყაროში და რა შეცვალა საბოლოო ვერსიაში.

2. მოკლე, ინდივიდუალური ზეპირი დაცვა

ნებისმიერი წერითი თუ პროექტული დავალების ჩაბარებისას ორ-სამწუთიანი დიალოგი

4. დავალებების დაკავშირება პირად კონტექსტთან

მოვიფიქროთ დავალებები, რომელთა შესრულებაც შეუძლებელია მხოლოდ ინტერნეტიდან მიღებული ზოგადი ინფორმაციის საფუძველზე: დავუკავშიროთ თემა საკლასო დისკუსიებს, ადგილობრივ გარემოს ან მოსწავლის პირად დაკვირვებებს. AI ვერ შექმნის იმას, რაც კონკრეტულ საკლასო გამოცდილებასა და ინდივიდუალურ ხედვას ეფუძნება.

ნათი ინფორმაცია

მედიაწიგნიერების ახალი გაკვეთილები: რას ნიშნავს დავალების დაცვა ხელოვნური ინტელექტის ეპოქაში

საკმარისია. მოსწავლემ უნდა უპასუხოს ორ მარტივ კითხვას: „რომელი ნაწილია შენი და სად დაგეხმარა AI?“ და „რა იყო ყველაზე რთული ამ პასუხის დამუშავებისას?“

3. AI-ს შეცდომების ძებნა კლასში კარგი იქნება, შევთავაზოთ მოსწავლეებს AI-ს მიერ გენერირებული ტექსტი, რომელიც ფაქტობრივ შეცდომებს შეიცავს. მათი ამოცანაა ამ ხარვეზების პოვნა, ტექსტის დაშლა და რეალურ ფაქტებზე დაყრდნობით ხელახლა აწყობა.

ხელოვნური ინტელექტი სწავლების პროცესისთვის საფრთხე კი არ არის, არამედ სარკეა, რომელიც გვაძლავს გადაფასოთ, რას ვასწავლით და როგორ გამოუმუშოთ შედეგს. დავალების დაცვა AI-ს ეპოქაში აღარ ნიშნავს ტექნოლოგიებთან ჭიდილს – ეს არის მოსწავლის დახმარება, იპოვოს საკუთარი, ავთენტური ხმა, განივითაროს კრიტიკული აზროვნება და ისწავლოს ციფრული ინსტრუმენტების გონივრული, ეთიკური გამოყენება.

სასწავლო პროექტები იმ აქტივობათა ჩამონათვალია, რომელთა მეშვეობითაც ცოდნისა და უნარის შეძენა-განვითარება საინტერესო თავგადასავლად იქცევა ხოლმე. მინდა, ამ სტატიაში ლიტერატურისა და საკუთარი გამოცდილების საფუძველზე დეტალურად აღვწერო პროექტების დაგეგმვა-განხორციელების მთელი ციკლი, რაც, მჯერა, ახალ სასწავლო წელს პროექტებით სწავლებისას ახალ თავგადასავლებს მოგიტანთ.

მაშ ასე, სასწავლო პროექტზე მუშაობის პროცესი შეგვიძლია ექვს თანმიმდევრულ ეტაპად დავყოთ.

I ეტაპი: წინასწარი მოგვლვა და საჭიროებების ანალიზი

განესაზღვროთ ინტერესის სფეროები და პრობლემატიკა, რომელიც განსაკუთრებით აქტუალურია და ჩვენი მოსწავლეების ყურადღებას/ინტერესს იპყრობს. ინტერესის სფეროსა და პრობლემის განსაზღვრის პროცესში შეგვიძლია გამოვიყენოთ სხვადასხვა წინაარსისა და ფორმის კითხვარები და აქტივობები, რომლებიც მოსწავლეებს საკუთარი ინტერესების გამოხატვაში დაეხმარება.

II ეტაპი: მოსაზრებელი სამუშაოების დაგეგმვა

პროექტის თემის შერჩევა და მიზნის სწორად განსაზღვრა დასაწყისია. ამის შემდეგ ვგვაროვთ ინფორმაციას. რა თქმა უნდა, წინასწარ ვთანხმდებით ინფორმაციის მოძიების გზებსა და ვადებზე (დამატებითი ლიტერატურა, გამოკითხვა, ვიზიტი თეატრში და ა.შ.).

ინფორმაციის მოძიების შემდეგ ვგეგმავთ აქტივობებს. ასევე, შეგვიძლია შევქმნათ მოსწავლეთა მცირე ზომის საორგანიზაციო ჯგუფები და მათ გაუზნაწილოთ ისეთი ფუნქციები, რომელთა შესრულებაც მოსწავლეებს ახალ უნარებს შესძენს ან განვითარებაში დაეხმარება. თუ ამ ტიპის ჯგუფებს შეგვქმნით, ყურადღებით უნდა დავაკვირდეთ მუშაობის პროცესის თითოეულ დეტალს და, საჭიროებისამებრ, შევაშველოთ რჩევები ეფექტიანი კომუნიკაციის, თანამშრომლობითი კულტურისა და დროის განაწილების თაობაზე.

მნიშვნელოვანია, დავაფიქროთ ჩვენი მოსწავლეები იმაზე, რის მიღწევა გვსურს პროექტით (სიახლის შეძენა, რამის შეცვლა, შიდა საკლასო ან სასკოლო კულტურის რომელიმე მიმართულებით ამაღლება და ა.შ.). მოსალოდნელი შედეგების განსაზღვრისას, სასურველია, დავადგინოთ

ის საფრთხეებიც, რომლებსაც პროექტის განხორციელებისთვის ხელის შეშლა შეუძლია. ამისთვის ეფექტიანი იქნება მარტივი მატრიცების აგება, სადაც გამოვკვეთთ მოსალოდნელ შედეგებსა და რისკებს. ამგვარად, ერთ სიბრტყეზე თვალსაჩინოდ დავინახავთ დაგეგმილ ღონისძიებებს/აქტივობებს და ადვილად გადავამოწმებთ, როგორ შეესაბამება ისინი პროექტის მიზნებს, როგორ მიემართება მოსალოდნელ შედეგებს, როგორ დაგვეხმარება რისკების შემცირებაში, არის თუ არა დროში განსაზღვრული, ვის შეიძლება მიემართოთ რჩევისთვის ან დახმარებისთვის პროექტის განხორციელების სხვადასხვა ეტაპზე.

მას შემდეგ, რაც განესაზღვრავთ, რა მიზანი გვაქვს, როგორი შედეგის მიღწევა გვსურს და რის გაცეობა შეგვიძლია, დავფიქრებთ ჩვენს ხელთ არსებულ რესურსებზე – ინტელექტუალურზე, მატერიალურზე, ადამიანურსა თუ დროითზე. დავფიქრებთ, როგორ მოვიპოვოთ საჭირო რესურსი, მაგალითად:

ა) ჩვენს მოსწავლეებს სურთ, პროექტი მიუძღვნათ ილია ჭავჭავაძის როლს ჩვენი ქვეყნის სახელმწიფოებრიობის განვითარებაში, მაგრამ მისი მხოლოდ რამდენიმე პუბლიცისტური წერილი აქვთ დამუშავებული. ამ შემთხვევაში შეგვიძლია მოვიწვიოთ ქართული ენის მასწავლებელი – ის პროექტის ფარგლებში ითანამშრომლებს ჩვენთან და დაგვეხმარება ისეთი არაფორმალური აქტივობების დაგეგმვაში, რომელთა შედეგადაც უკეთ გავიცნობთ ილიას პუბლიცისტურ წერილებს, ეს კი ხელს შეუწყობს ჩვენი მოსწავლეების ცნობიერებაში მისი სახელმწიფოებრივი აზროვნების შესახებ უფრო სრული სურათის შექმნის. შეგვიძლია, მოვიწვიოთ ისტორიის მასწავლებელიც, რომელიც ჩაერთვება აქტივობების ციკლში და ინტერაქციული მეთოდებისა და მულტიმედია რესურსების გამოყენებით დაეხმარება ჩვენს მოსწავლეებს იმ პერიოდის ისტორიული თავისებურებების შესწავლაში, რომელშიც დაიწერა ილია ჭავჭავაძის პუბლიცისტური წერილები.

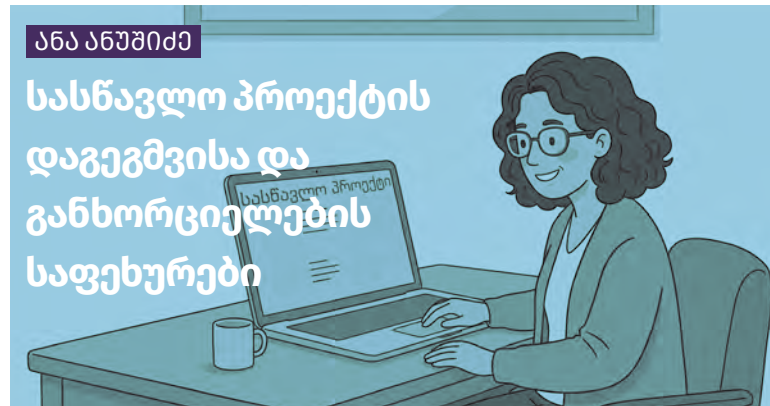
ბ) თუ მატერიალური რესურსი არ გვყოფნის, მაგალითად, გვჭირდება საკანცელარო ნივთების ჩამონათვალის დეტალური გაწერა, მათი საჭიროების დასაბუთება და საბაზრო ფასის მითითება (აქ დაგვჭირდება სკო-

ლის ბუღალტრის დახმარება – ის აგვისნის შესაბამისი პროექტის ბიუჯეტის ფორმის შევსებისა და საჭირო საბუთების შეგროვების წესებს), მივმართოთ სკოლის დირექციას შესაბამისი თხოვნით.

გ) ადამიანური რესურსის ნაკლებობის შემთხვევაში (მაგალითად, თუ პროექტის ფარგლებში მასშტაბური აქტივობების განხორციელება გვინდა, მაგრამ მცირეკონტინგენტიანი სკოლა გვაქვს და კლასში სულ ორი მოსწავლეა) შეგვიძლია, მოვიწვიოთ სხვა კლასების მოსწავლეები ან მოსწავლეები მეზობელი სკოლებიდან.

დ) რაც შეეხება დროით რესურსს, მნიშვნელოვანია, მასწავლებლები, ერთი მხრივ, ვასწავლიდეთ მოსწავლეებს

ნობდეთ პროექტის შედეგებს, მთელი პროცესი და შედეგები მონაწილეებმა – მოსწავლეებმა, მასწავლებელმა და სხვა ჩართულმა პირებმა – უნდა შეაფასონ. შეფასების პროცესი გულისხმობს როგორც სასიამოვნო, სასარგებლო, სახალისო მომენტების, ისე სირთულეების გახსენებას, ერთობლივ მსჯელობას იმის შესახებ, რა მიზნებითა და მოლოდინებით დაიწყეს პროექტი, როგორ გაიარეს ეს გზა და რას მიადღწიეს. შეფასების პროცესს უფრო შედეგიანს ხდის პროექტზე მუშაობის ამსახველი დასურათებული ან ვიდეო – თუ წერილობითი დღიურებისგან შექმნილი კოლაჟის დემონსტრირება. ფოტოების გადაღება, აუდიო-ვიდეო თუ წერილო-

დროის დაგეგმვისა და გამოყენების სტრატეგიებს, მეორე მხრივ კი ყოველდღიურად ვაჩვენებდეთ პირადი მაგალითით, როგორ შეიძლება დღისა თუ კვირის ეფექტიანად დაგეგმვა, რომ ყველაფერი მოვასწოროთ და გამოვივიდეს.

III ეტაპი: დაგეგმილი მოქმედებების განხორციელება

ამ ეტაპზე განსაკუთრებული ყურადღება უნდა დავუთმოთ ერთდროულად ორ მთავარ საკითხს: პირველი – დავაკვირდეთ, როგორ ახერხებენ მოსწავლეები აქტივობების შესრულებას იმ გეგმის მიხედვით, რომელიც თავადვე შეადგინეს და შეათანხმეს, ვაფასებთ მათ ინდივიდუალურ და გუნდურ პასუხისმგებლობას; მეორე – დავაკვირდეთ, რამდენად კეთილგანწყობილი და თანამშრომლობითია მოსწავლეებს შორის ურთიერთობა აქტივობების განხორციელების დროს. რა თქმა უნდა, საჭიროებისამებრ, ვაძლევთ რჩევებს და გეხმარებით მათ შესრულებაში.

IV ეტაპი: რეფლექსია
ვიდრე აუდიტორიას გაც-

ბითი ჩანაწერების წარმოება შეგვიძლიათ სთხოვით პროექტის ნებისმიერ მონაწილეს ან მონაწილეებს, რომლებიც თავად გამოთქვამენ სურვილს ან გაათამაშოთ, ვისაც წილი ერგება, სხვა ფუნქციებთან ერთად „პროექტის მემკთიანის“ საპატიო ფუნქციასაც შეითავსებს.

სასარგებლო იქნება, თუ პროექტზე მუშაობის პარალელურად მოსწავლეებს ვასწავლით პროექტის ერთიან პორტფოლიოზე მუშაობას, რომელშიც პროექტის ყველა მონაწილე შეიტანს თავის წვლილს. შეგვიძლია, პორტფოლიოში შევინახოთ პროექტის დასრულების შემდეგ მონაწილეთა შთაბეჭდილებები და შეფასებებიც.

პორტფოლიო შეიძლება იყოს როგორც ერთად შეკრებილი მატერიალური მასალა, ისე ელექტრონულ სივრცეში განთავსებული ინტერნეტპორტალი, რომელშიც თავს მოვუყრით ყველაფერს, რაც იძლევა ინფორმაციას პროექტის ფარგლებში განხორციელებული საქმიანობისა და მიღწეული შედეგების შესახებ: ფოტოებს, ვიდე-

ორიანაწერებს, აუდიორიანაწერებს, დღიურებს, ნახატებს, კითხვარებს-სა და მატრიცებს, ინტერვიუებს, პოსტერებს, წერილებს და ა.შ.

პორტფოლიოს შექმნის შემდეგ, მნიშვნელოვანია, ერთ-მანეთს გავუზიაროთ აზრები, შთაბეჭდილებები, დასკვნები იმის შესახებ, რა გავაცეთეთ პროექტის ფარგლებში მიზნის მისაღწევად. ვიმჯგულოთ რა შევძელით და რა – ვერა, დავსვათ კითხვა: რატომ? შეიძლება, გამოვიყენოთ შემდეგი სახის აქტივობები: საერთო საკლასო გამოკითხვა, სიღრმისეული ინტერვიუ, შემოქმედებითი დავალება და ა.შ.

V ეტაპი: დემონსტრირება
დაგეგმეთ პრეზენტაცია სასკოლო საზოგადოებისთვის, ესაუბრეთ მას თქვენი პროექტის შესახებ. ეცადეთ, პროექტის ყველა მონაწილეს მიეცეს თავისი ნაშრომისა და შთაბეჭდილებების გაზიარების საშუალება.

ფეგეტური პრეზენტაციისთვის შეგიძლიათ, მოსწავლეებს შესთავაზოთ სხვადასხვა გზა: PPT (Power Point), ბროშურა, ბუკლეტი, პოსტერი... სასურველია, პრეზენტაცია გამდიდრებული იყოს ფოტო- და ვიდეომასალით. აქცენტი დასვით აუდიტორიასთან პროექტის მონაწილეების კომუნიკაციასა და აზრთა გაზიარებაზე.

VI ეტაპი: შეფასება
შეფასეთ პროექტის მონაწილე მოსწავლეები, გამოიყენეთ ამისთვის შეფასების ჰოლისტური რუბრიკები. შეგიძლიათ, შეფასების პროცესს დაუთმოთ ცალკე დრო და სივრცე, სადაც ყველა მოსწავლეს ინდივიდუალურად გაესაუბრებთ. რა თქმა უნდა, შეფასება არ გულისხმობს მხოლოდ მასწავლებლის მხრივ შეფასების გაცემას – სასარგებლო იქნება, მოსწავლეებსაც დავუსვათ კითხვები და მოვუსმინოთ. სასურველია, ინდივიდუალური შეფასებების შემდეგ შეიქმნას ერთგვარი რჩევათა პაკეტი, რომელსაც პროექტში ჩართულ კლასს ან კლასებს გაუზიარებთ და მომდევნო პროექტებზე მუშაობისას გამოადგებათ.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. თანამედროვე სკოლის მართვა, მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრი, 2021
2. Le Thanh Huyen, Nguyen Thi Ngoc Anh. *Project-based learning for primary students: from theory to practice*. Vietsteel International Convention 2020, Innovation and Globalization
3. Kay, L. and Buxton, A. *Making a Maker (School)*, pp. 26–35. White Rose Research Online. Universities of Leeds, Sheffield and York. 2024

წინათ მშობლის ერთ-ერთი მთავარი საფიქრალი ის იყო, რას უყურებდა ბავშვი ეკრანზე. დღეს მას კიდევ ერთი საფიქრალი დაემატა: რამდენ დროს ატარებს ბავშვი ეკრანთან და რამდენს – რეალურ სამყაროში.

სმარტფონი, პლანშეტი და კომპიუტერი ბავშვის ყოველდღიური ნაწილია. ეკრანი შეიძლება იყოს ცოდნის, კომუნიკაციისა და შემოქმედების ინსტრუმენტი, მაგრამ როდესაც ის თამაშის, სპორტის, მეგობრობისა და ცოცხალი ურთიერთობის ადგილს იკავებს, პრობლემა უკვე მხოლოდ ტექნოლოგიური აღარ არის. ბავშვს ეკრანი კი არ უნდა წავართვათ – უნდა დავუბრუნოთ მას რეალური ცხოვრების ინტერესი.

პირველი ნაბიჯი – ალტერ-ნატივა აკრძალვის ნაცვლად.
ფრანკა: „დადებ ტელეფონს!“ – იშვიათად ჭრის. თუ ბავშვი ეკრანს მოვაცილებთ, მის ნაცვლად რამე საინტერესო უნდა შევთავაზოთ: ველოსიპედი, ფეხბურთი, ცურვა, ცეკვა, საბრძოლო ხელოვნება, ლაშქრობა, ეზოში თამაში...

არჩევანი დიდი. მთავარია, ბავშვმა სპორტი დასჯადა ან ვალდებულვდა კი არა, სიამოვნებად აღიქვას. ნუ ვკითხავთ: „რამდენი დრო გაატარებ ტელეფონში თავ-ჩარგულმა?“ – ვკითხოთ: „დღეს რა გააკეთე შენი სხეულისთვის?“

მეორე ნაბიჯი – მშობელი მაგალითად უნდა იქცეს. ბავშვის ქცევაზე მშობლის სიტყვებზე მეტად პირადი მაგალითი მოქმედებს. ძნელია, ბავშვს ტელეფონის გადადება მოვთხოვოთ, თუ თავად გამოუდგებით გავლენიანი მაგალითი. გვიჩვენებს ხელში. კვირაში რამდენიმე საათი შეიძლება დაუთმოთ ოჯახურ სპორტულ დასვენებას: ბურთით თამაშს, ველოსიპედით სეირნობას ან უბრალოდ პარკში გასეირნებას. ბავშვს სპორტის სიყვარულს სპორტზე საუბარი კი არა, მშობელთან ერთად გატარებული დრო უღვივებს.

მესამე ნაბიჯი – დავუბრუნოთ ბავშვი სოციალურს. ვირტუალური სამყარო გერქუფის ვირტუალურ მეგობრებს, მაგრამ ბავშვის სოციალური განვითარებისთვის აუცილებელია რეალური ურთიერთობა – თანაგუნდელი, მეგობარი, მეწრთელი, თანაკლასელი. სპორტი ამ თვალსაზრისით განსაკუთრებული სივრცეა. გუნდური თამაში ბავშვს ასწავლის თანამშრომლობას, სხვის მოსვენას, წესების დაცვას, გამარჯვების ღირსეულად მიღებას და დამარცხების გადატანას. სპორტული მოედანი პატარა საზოგადოებაა – იქ ბავშვი სწავლობს, როგორ იცხოვროს დიდ საზოგადოებაში.

მეოთხე ნაბიჯი – მივცეთ ბავშვს არჩევანის უფლება. ყველა ბავშვი ფეხბურთელი ან მოცურავე ვერ გახდება და არც არის საჭირო. თუ ბავშვს სპორტის რომელიმე სახეობა არ მოსწონს, ეს არ ნიშნავს, რომ მას მოძრაობა არ უყვარს. მივცეთ სხვადასხვა

აქტივობის მოსინჯვის საშუალება, რათა თავად აღმოაჩინოს ის, რაც სიამოვნებას ანიჭებს. მშობლის ამოცანა არ არის ჩემპიონის აღზრდა – მშობლის ამოცანაა, აღზარდოს აქტიური, თავდაჯერებული და სოციალურად განვითარებული პიროვნება.

მესამე ნაბიჯი – წესები უნდა იყოს მკაფიო, მაგრამ არა სასტიკი. სასარგებლო ოჯახში ეკრანის გამოყენების წინასწარ შეთანხმებული წესების არსებობა: როდის გავუტოვებ გვერდს, როდის – ოჯახური დრო, როდის – სწავლა და როდის – სპორტი და დასვენება. წესები უფრო ფეგეტურია, როდესაც ბავშვი მათი შექმნაშიც მონაწილეობს. ასე ის მხოლოდ შეზღუდვებს კი არ იღებს, არამედ პასუხისმგებლობასაც სწავლობს.

დაბოლოს – ნუ შეგებრძობლებით ეკრანს, გებრძოლოთ

თუ ბურთი ვითამაშოთ?”

2. მიეცით მაგალითი. თუ მშობელსაც მუდმივად ტელეფონი უჭირავს ხელში, ბავშვისთვის ეკრანის შეზღუდვის მოთხოვნა ნაკლებად დამაჯერებელი ხდება.
3. დანერგეთ „ოჯახური აქტივობის საათი“. კვირაში რამდენჯერმე გამოიყავით დრო, როდესაც მთელი ოჯახი იმობრავდება – ისეირნებს, ვითამაშებს ან სპორტით იქნება დაკავებული.
4. იპოვეთ ბავშვისთვის შესაფერისი სპორტი. ყველა ბავშვი ერთნაირი არ არის. ზოგს ფეხბურთი უყვარს, ზოგს – ცურვა, ცეკვა, კალათბურთი, როგორც თიანთი საბრძოლო ხელოვნება. არჩევანი მნიშვნელოვანია.
5. სპორტისას ყველად არ გამოიყენოთ. ფრანკა: „ტელეფონი გადადებ და ივარჯიშებ!“ სპორტს უარყოფით გამოცდილებად

უმოქმედობას. ციფრული ტექნოლოგიები არსად გაქრება. არც ბავშვის ტექნოლოგიებისგან სრულიად იზოლირება უნდა იყოს ჩვენი მიზანი. ნამდვილი გამოწვევა სხვა რამაა: როგორ შევქმნათ ისეთი გარემო, სადაც ეკრანი ცხოვრების ნაწილია და არა მთელი ცხოვრება. ბავშვს სჭირდება მოძრაობა, თამაში, მეგობრები, ბუნება, შეფხერება, ემოცია, გამარჯვება და ზოგჯერ მარცხიც. ტელეფონის გადადება მხოლოდ ერთი მოქმედებაა, ბავშვის რეალურ სამყაროში დაბრუნება კი მშობლის, სკოლისა და საზოგადოების საერთო პასუხისმგებლობა და შესაძლოა, ყველაზე მნიშვნელოვანი კითხვა, რომელიც დღეს ყველა მშობელმა უნდა დაუსვას საკუთარ თავს, ასეთი იყოს: „თუ შეილს ეკრანთან წვდომას ვუზღუდავ, შემიძლია მას ისეთი რამე შევთავაზო, რის გამოც ის თავად გადადებს გაჯეტებს გვერდზე?“ ბავშვის მომავალი ეკრანის მიღმა იწყება – იქ, სადაც მოძრაობა, სპორტი და ადამიანური ურთიერთობებია.

ათი ოქროს წესი მშობლებისთვის
1. აკრძალვის ნაცვლად შესთავაზოთ არჩევანი. არ უთხრათ „გა-მორთე ტელეფონი“. ჰკითხეთ: „ველოსიპედით გავისეირნოთ

აქცევს. სპორტი სიამოვნებასთან, მეგობრობასა და თვითგანვითარებასთან უნდა ასოცირდებოდეს.

6. წახალისეთ მეგობრებთან ცოცხალი ურთიერთობა. მოაწყვეთ საერთო გასვლები, ეზოს თამაშები, სპორტული შეხვედრები და აქტივობები. ბავშვი თანხმობისთან რეალური ურთიერთობის გამოცდილება სჭირდება.
7. წინასწარ შეთანხმდით ეკრანის წესებზე. შეიმუშავეთ მკაფიო და თანმიმდევრული წესები. ბავშვმა უნდა იცოდეს, როდის არის ეკრანის დრო და როდის – სწავლის, ძილის, ოჯახისა თუ სპორტის.
8. ნუ შეფასებთ მხოლოდ შედეგით. თუ ბავშვმა შეფხერება წააგო, ეს მარცხი არ არის. ჰკითხეთ: „რა ისწავლე?“ – და არა „მოიგე?“
9. შეაქვთ მცდელობა და არა მხოლოდ წარმატება. „შენ ძალიან კარგად იმრომე!“ ხშირად უფრო მნიშვნელოვანია, ვიდრე „ჟოჩალ, მოიგე!“ ამგვარად ბავშვს შინაგანი მოტივაცია უყალიბდება.
10. გახსოვდეთ მთავარი: კავშირი კონტროლზე ძლიერია. ბავშვს სჭირდება არა მუდმივი კონტროლი, არამედ მშობელი, რომელიც მასთან ერთად ცხოვრობს, ვითამაშებს, უსმენს და აძლევს განვითარების შესაძლებლობას. რეალურ სამყაროში ბავშვის დაბრუნება ჩვენგან იწყება.

ენის სწავლებისას უმნიშვნელოვანესია, ენა მხოლოდ სახელმძღვანელოში არსებულ მშრალ წესებად არ აღიქმებოდეს. მოსწავლეებს სჭირდებათ რეალური კონტექსტი (Authentic Context) და მოქმედებით სწავლების მოდელი (Learning by Doing).

ქვემოთ აღწერილი გაკვეთილის დაგეგმვისას გამოყენებულ იქნა სამი ძირითადი მეთოდოლოგიური მიდგომა:

❖ როლური თამაში (Role-Play & Simulation) – სოციალური და ფუნქციური ენის (Social & Functional Language) განვი-

გაკვეთილის პრაქტიკული განხორციელება (Case Study)

1. მოსამზადებელი ეტაპი და ოთახის ტრანსფორმაცია
მოსწავლეებს დავაველ, სკოლაში მოეტანათ თავიანთი საყვარელი სათამაშო ცხოველები (ფუმფულა ძაღლები, კატები, ბაჭები, თევზები, ჩიტები და ა.შ.).

რამდენიმე წუთში საკლასო ოთახი ნამდვილ შინაური ცხოველების მაღაზიად (Our Pet Shop) იქცა:

❖ მერხები გარდაიხსნა „დახლებად“, რომლებზეც მოსწავლეებმა მოტანილი სათამაშოები გამოფინეს.

❖ თითოეულ ცხოველს მიამაგრეს ფასმაჩვენებელი (Price

მშვიდობისა! კეთილი იყოს თქვენი მოზრდნება ჩვენს ზოომაღაზიაში!)

❖ Shopkeeper: „Can I help you?“ („შემიძლია, დაგეხმაროთ?“)

❖ Customer: „Hello! Yes, please“ („გამარჯობა! დიახ, გეთავა“).

კითხვების დასმა ცხოველსა და ფასზე (Asking Questions & Asking for Prices)

❖ Customer: „What is this?“ („რა არის ეს?“)

❖ Shopkeeper: „It is a rabbit / a dog / a cat / a parrot“ („ეს არის ბაჭა / ძაღლი / კატა / თუთიყუში“).

❖ Customer: „How much is this rabbit?“ („რა ღირს ეს ბაჭა?“)

❖ Shopkeeper: „It is \$5 (five dollars)“ („5 დოლარი ღირს“).

ყიდვა-გაყიდვა და გადახდა (Buying & Payment)

❖ Customer: „I would like this cat, please!“ („ეს კატა მინდა, გეთავა!“)

❖ Customer: „Here you are!“ („აი, ინებეთ (ფული)!“)

❖ Shopkeeper: „Thank you very much!“ („დიდი მადლობა!“)

დამშვიდობება (Saying Goodbye)

❖ Shopkeeper: „Enjoy your pet! Have a nice day!“ („ისიამოვნეთ თქვენი შინაური ცხოველით! კარგ დღეს გისურვებთ!“)

❖ Customer: „Thank you! Goodbye! / Bye-bye!“ („გმადლობთ! ნახვამდის!“)

მოსწავლეებმა რამდენჯერმე გაცვალეს როლები, რათა თითოეულ მათგანს ჰქონოდა როგორც მყიდველის, ისე გამ-

ყიდველის პოზიციაში ყოფნისა და ამ ფრაზების პრაქტიკაში გამოყენების შესაძლებლობა.

3. განმავითარებელი შეფასება (Formative Assessment)

დაწყებით საფეხურზე განმავითარებელი შეფასება უნდა იყოს წამახალისებელი, პოზიტიური და პროცესზე ორიენტირებული. გაკვეთილის ბოლოს გამოყენებულ იქნა შემდეგი რუბრიკა (იხ. ცხრილი).

უკუკავშირი: გაკვეთილის ბოლოს თითოეულმა მოსწავლემ მიიღო სიმბოლური ქება და „წარმატებული მყიდველის/გამყიდველის“ პოზიტიური უკუკავშირი.

4. შედეგები და რეფლექსია
ჩატარებულმა გაკვეთილმა აჩვენა, რომ:

❖ ბარიერის მოხსნა: როლურმა თამაშმა მოსწავლეებს მოუხსნა ენობრივი ბარიერი და შეცდომის შიში.

❖ მაღალი მოტივაცია: საკუთარი სათამაშოების გამოყენებამ სასწავლო პროცესი საინტერესო თავგადასავლად აქცია.

❖ პრაქტიკული ენობრივი უნარები: მოსწავლეებმა უბრალოდ კი არ დაიბეპირეს სიტყვები, არამედ ისწავლეს მათი გამოყენება რეალურ, ყოველდღიურ სიტუაციაში.

Our Pet Shop-ის სიმულაცია არის საუკეთესო მაგალითი იმისა, თუ როგორ შეიძლება, Sulakauri English 3-ის სახელმძღვანელოს თემატიკა გადაიქცეს ინტერაქციულ, მხიარულ და შედეგზე ორიენტირებულ საგაკვეთილო პრაქტიკად.

მარიტა ჩერქეზიშვილი

რეალური კონტექსტი ენის სწავლებაში: სათამაშოების მაღაზიის ინტეგრირებული გაკვეთილი დაწყებით საფეხურზე

თარების საუკეთესო ინსტრუმენტი. რეალური სიტუაციის სიმულირება მოსწავლეს ეხმარება, ბუნებრივად გამოიყენოს ყოველდღიური ენობრივი კონსტრუქციები.

❖ თამაშით სწავლება

(Gamification) და თვალსაჩინოებები (Realia) – საკუთარი სათამაშოების გამოყენება იწვევს მოსწავლეთა მაღალ ემოციურ ჩართულობას. რეალური ნივთები (Realia) აბსტრაქტულ ენობრივ ერთეულებს ხაზგასმით აღქმადს ხდის.

❖ კომუნიკაციური ენის სწავლება (CLT – Communicative Language Teaching) – ფოკუსირება ხდება არა გრამატიკულ შეცდომებზე, არამედ წარმატებულ კომუნიკაციაზე – მყიდველსა და გამყიდველს შორის აზრის გაცვლა-გამოცვლასა და დიალოგის წარმართვაზე.

Tags) ციფრებითა და ვალუტით (მაგ.: \$5, \$10, \$15);

❖ მოსწავლეებმა გაინაწილეს ორი ძირითადი როლი: Shopkeepers (გამყიდველები) და Customers (მყიდველები).

2. საგაკვეთილო პროცესი და ფუნქციური დიალოგები
გაკვეთილი ინტერაქციული პრინციპით წარიმართა: მყიდველები დახლებს შორის დადიოდნენ, ათვალიერებდნენ „ცხოველებს“ და აწარმოებდნენ დიალოგს გამყიდველებთან.

მოსწავლეების მიერ გამოყენებული სამიზნე ინგლისური ფრაზები და დიალოგის ნიმუშები
მისალმება და დახმარების შეთავაზება (Greeting & Offering Help)

❖ Shopkeeper: „Hello! / Good morning! Welcome to our Pet Shop!“ („გამარჯობა! / დილა

კრიტერიუმი	მაღალი დონე (3 ქულა)	საშუალო დონე (2 ქულა)	დაბალი დონე (1 ქულა)
ფუნქციური ფრაზების გამოყენება	თავისუფლად და სწორად იყენებს დიალოგის ფრაზებს (How much is...? Can I help you? Here you are...).	იყენებს ფრაზებს, თუმცა ხანდახან სჭირდება მასწავლებლის ან მეწყველის მხრეხმარება.	უჭირს ფრაზების გახსენება, იყენებს მხოლოდ ცალკეულ სიტყვებს.
ლექსიკა და რიცხვები	ზუსტად ასახელებს ცხოველებსა და ფასებს (რიცხვებს 1-დან 20-მდე).	იცის ცხოველების სახელები, თუმცა რიცხვების დასახელებისას უშვებს მცირე შეცდომებს.	უჭირს ცხოველების სახელების ან რიცხვების სწორად თქმა.
როლურ თამაშში ჩართულობა	ბუნებრივად, ენთუზიამითა და შესაფერისი ინტონაციით ასრულებს გამყიდველის/მყიდველის როლს.	მონაწილეობს თამაშში, თუმცა ცოტა ერიდება ან პასიურობს.	თამაშობს მხოლოდ მასწავლებლის პირდაპირი მითითებით.

**წინასაანბანო
პერიოდი არ არის
მხოლოდ „ასობამდე
გასავლელი გზა“ – ეს
არის მნიშვნელოვანი
ეტაპი, როცა ბავშვი
თამაშითა და
აღმოჩენით სწავლობს
და საფუძველი
ყურება კითხვისა და
წერისთვის საჭირო
უნარებს.**

→ ბარი. მოსწავლე ხედავს, რომ ერთი ბგერის ცვლილება სიტყვის ცვლილებას იწვევს.

**პრაქტიკული აქტივობა
„ტაშის რიტმი და ბგერათა
ჯადოქარი“**

მიზანი: სიტყვის დამარცვლა და ბგერითი ცვლილებების აღქმა

მიმდინარეობა: თავდაპირველად მოსწავლეები ტაშით მარცვლავენ საკუთარ სახელებსა და ნაცნობ სიტყვებს, მერე კი ბგერის ცვლილებით ახალი სიტყვების მიღებას ცდილობენ.

**6. დანერგილი
მთელ-მთელი
სიტყვების ამოცნობა**

წინასაანბანო პერიოდში შეიძლება მოსწავლეთა ყურადღების გამახვილება ხშირად გამოყენებული მოკლე სიტყვების ვიზუალურ ხატზე. სიტყვის მთლიანობითი აღქმა ბავშვს აძლევს შესაძლებლობას, დაინახოს წერილობითი ენა როგორც მნიშვნელობის მატარებელი სისტემა. საკლასო გარემოში შეიძლება მოსწავლეთა სახელების, საგნების და სახელებებისა და სხვა ნაცნობი სიტყვების გამოყენება.

**პრაქტიკული აქტივობა
„სიტყვების ფოტოალბომი“**

მიზანი: სიტყვის ვიზუალური ხატის დამახსოვრება და ამოცნობა

მიმდინარეობა: მოსწავლეები აკვირდებიან სიტყვას, იმახსოვრებენ მის ვიზუალურ სახეს და შემდეგ ტექსტში ეძებენ იმავე სიტყვას.

**7. კონკრეტული
მოქმედებისა და
მიტყველების
როგორც მოქმედების
გაცნობიერება**

წინასაანბანო პერიოდში მნიშვნელოვანია, მოსწავლემ შეძლოს მოქმედების, მისი აღწერისა და სხვისი ნათქვამის ერთმანეთისგან გარჩევა. მაგალითად, ერთი მოსწავლე ასრულებს მოქმედებას, მეორე აღწერს მას, ხოლო მესამე გადმოსცემს მეორე მოსწავლის ნათქვამს. ასეთი აქტივობები არა მხოლოდ მეტყველებას, არამედ მოსმენას, მეხსიერებას, ყურადღებას და წინადადების სტრუქტურის გააზრების უნარსაც ავითარებს.

**პრაქტიკული აქტივობა
„სიტყვიერი ესტაფეტა“**

მიზანი: მეტყველების როგორც მოქმედების გააზრება და ყურადღების კონცენტრაცია

მიმდინარეობა: ერთი მოსწავლე ასრულებს მოქმედებას, მეორე აღწერს, მესამე კი გადმოსცემს ნათქვამს.

მაგალითი:

1. გიორგი: (ასწევს ხელს).
2. ნინო: „გიორგიმ ხელი ასწია“.
3. ლევანი: „ნინომ თქვა, გიორგიმ ხელი ასწიაო“.

**წვრილი მოტორიკის
განვითარება
როგორც
წინასაანბანო
მომზადების
კომპონენტი**

წინასაანბანო პერიოდში განსაკუთრებული ადგილი

უკავია წვრილი მოტორიკის განვითარებას. ბავშვის ხელის მოძრაობის სიზუსტე, თითების კოორდინირებული მოქმედება და თვალისა და ხელის შეთანხმებული მუშაობა მრავალ სასწავლო საქმიანობასთან არის დაკავშირებული.

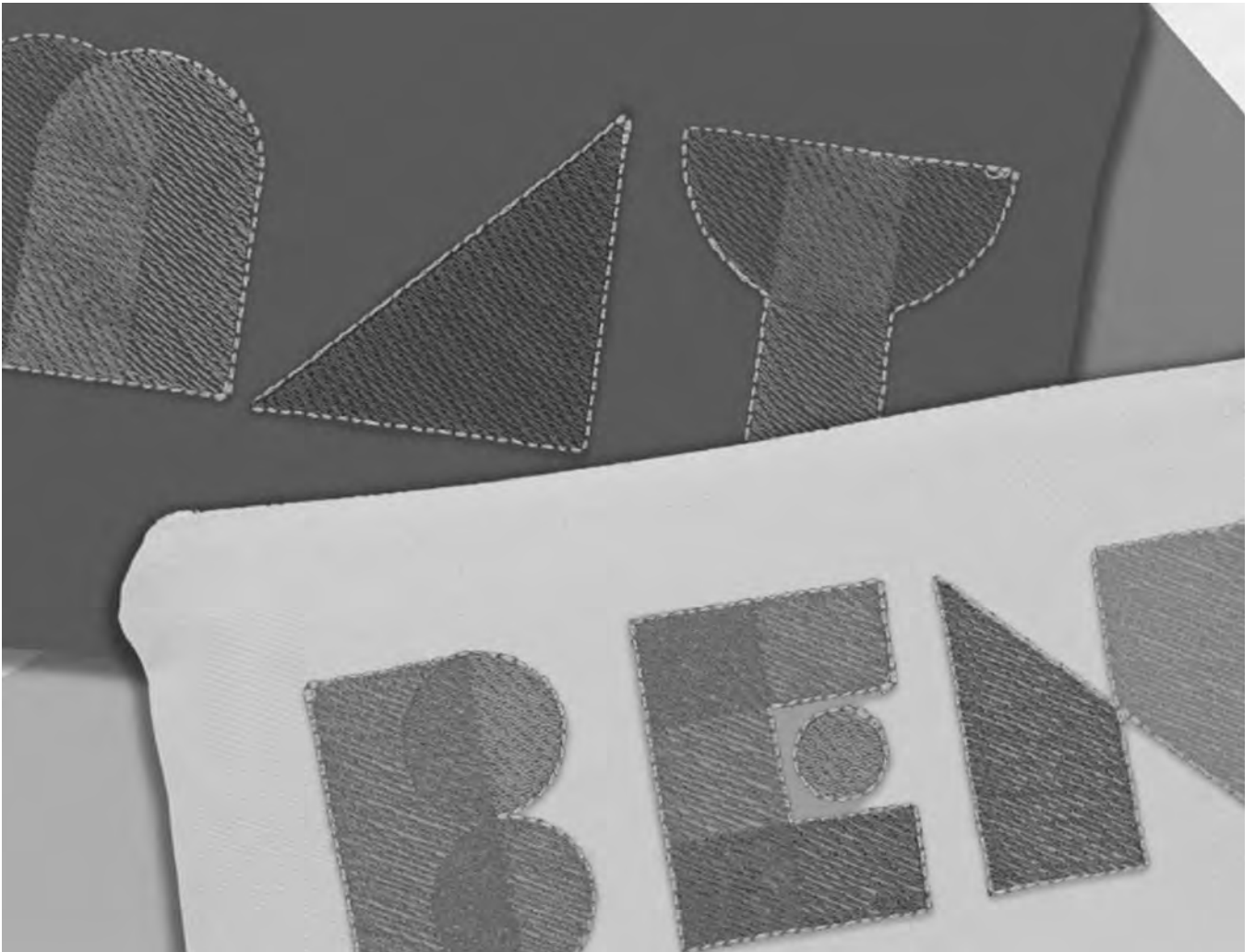
სასურველია მრავალფეროვან აქტივობათა გამოყენება:

- 🍇 პლასტილინით ძერწვა;
- 🍇 მძივების ან მაკარონის ძაფზე აცმა;
- 🍇 პინცეტით მცირე საგნების ერთი ადგილიდან მეორეზე გადატანა;
- 🍇 ქაღალდის დახვევა და დაჭ-მუჭვნა;
- 🍇 მაკრატლით მარტივი ფიგურების გამოჭრა;
- 🍇 ლაბირინთის გაგლა;
- 🍇 წერტილების შეერთება;
- 🍇 სამაგრებით მუშაობა;
- 🍇 ქვიშაზე ან ფქვილზე თითით ხატვა;
- 🍇 კონსტრუქტორის აწყობა.

ამ აქტივობების მნიშვნელოვანი უპირატესობა ის არის, რომ ბავშვი ბუნებრივ, საინტერესო და მრავალფეროვან გარემოში ივითარებს მოტორულ უნარს. მნიშვნელოვანია თითოეული ბავშვის ინდივიდუალურ პროგრესზე დაკვირვება და შესაბამისი მხარდაჭერის უზრუნველყოფა.

**დიდი მოტორიკა
და მოძრაობითი
აქტივობები
სასწავლო პროცესში**

პირველკლასელის სასწავლო აქტივობა მერხთან ჯდომით არ უნდა შემოიფარგლოს. საგაკვეთილო პროცესში მოძრაობის

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. მახარაძე, თ., სომიშვილი, ვ., ბურძენიძე, ნ. (2026). *ქართული ენა და ლიტერატურა, I კლასი, წინასაანბანო: მასწავლებლის წიგნი, პირველი ნაწილი* (ავტორთა ჯგუფის ხელმძღვანელი: თ. ჯაყელი). თბილისი, საქართველოს განათლების, მეცნიერებისა და ახალგაზრდობის სამინისტრო <https://napacenter.org/fine-motor-activities/>

ჩართვა შეიძლება იქცეს როგორც ფიზიკური გააქტიურების, ისე სასწავლო მიზნის მიღწევის საშუალებად.

- მაგალითად, შეიძლება:
 - 🍎 მარჯვნივ-მარცხნივ გადაადგილება;
 - 🍎 ზემოთ-ქვემოთ მიმართულებების მოძრაობით ჩვენება;
 - 🍎 ბგერის მოსმენისას ნაბიჯის წინ გადადგმა;
 - 🍎 მარცვლების წარმოთქმისას ტაშის დაკვრა;
 - 🍎 სიტყვების რაოდენობის შესაბამისად ხტომა;
 - 🍎 იატაკზე დიდი ფორმების „გავლა“;
 - 🍎 სივრცითი მიმართულებების მოძრაობით შესრულება.

დასკვნა

წინასაანბანო პერიოდი პირველკლასელის სასკოლო გამოცდილების მნიშვნელოვანი ეტაპია. სწორედ ამ დროს ყალიბდება ის ენობრივი, სამეცნიერო, ფონოლოგიური, კოგნიტიური, მოტორული და სივრცითი უნარები, რომლებიც კითხვისა და წერის წარმატებით დაუფლებას უწყობს ხელს, ამიტომ ამ პერიოდის მიზანი მხოლოდ ასოების დამახსოვრება არ არის – მნიშვნელოვანია ბავშვისთვის მოსმენის, გაგების, საუბრის, დავკვირებისა და აზროვნების განვითარება.

ამ პროცესში თამაში განსაკუთრებულ საგანმანათლებლო

მნიშვნელობას იძენს. მასწავლებლის ამოცანაა, ბავშვის ბუნებრივი ინტერესი და თამაშის სურვილი სასწავლო რესურსად აქციოს. წინასაანბანო პერიოდი არ არის მხოლოდ „ასოებამდე გასავლელი გზა“ – ეს არის მნიშვნელოვანი ეტაპი, როცა ბავშვი თამაშითა და აღმოჩენით სწავლობს და საფუძველი ეყრება კითხვისა და წერისთვის საჭირო უნარებს.

„არ ვეთანხმები“ არ ნიშნავს „პატივს არ ვცემ“

ნინო გვარამაძე

რატომ გახდა განსხვავებული აზრის მოსმენა
XXI საუკუნის ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი უნარი

XXI საუკუნეში განსხვავებული აზრის მოსმენის უნარი გასცდა ეთიკის ფარგლებს. ეს გახდა კრიტიკულად მნიშვნელოვანი უნარი, რომელიც გავლენას ახდენს ადამიანის პროფესიულ წარმატებაზე, ფსიქიკურ ჯანმრთელობასა და საზოგადოების სტაბილურობაზე.

ტექნოლოგიური პროგრესი და სოციალური ცვლილებები განსაკუთრებით მნიშვნელოვანს ხდის ამ უნარის განვითარებას. თანამედროვე სოციალური მედიის ალგორითმები (Facebook, TikTok და ა.შ.) ისეა მოწყობილი, რომ ჩვენს საინფორმაციო ველში ძირითადად მხოლოდ იმას გვიჩვენებს, რაც მოგვწონს და რასაც ვეთანხმებით. ჩვენ უნებლიეთ ვხვდებით სივრცეში, სადაც მხოლოდ საკუთარი აზრის ექო გვესმის. განსხვავებული აზრის მიზანმიმართული მოსმენა ერთადერთი გზაა ამ ვირტუალური სივრცის საზღვრების დასაძლევად და რეალური სამყაროს დასაანახად.

დღეს საზოგადოება როგორც გლობალურად, ისე ლოკალურად საოცრად პოლარიზებულია. საკითხები ხშირად მხოლოდ შავ-თეთრად აღიქმება („თუ ჩემთან არ ხარ, ჩემი მტერი ხარ“). განსხვავებული პოზიციის მოსმენა დაგვანახებს ნაცრისფერის ტონებსა და კომპრომისის წერტილებს, გვიცავს რადიკალიზაციისგან და გვეხმარება კონსტრუქციული დიალოგის შენარჩუნებაში.

სიახლე არასდროს იზადება იქ, სადაც ყველა ერთსა და იმავეს ფიქრობს. XXI საუკუნის წამყვანი კომპანიები განსაკუთრებულ აქცენტს სვამენ მრავალფეროვნებაზე. როდესაც გუნდში სხვადასხვა გამოცდილების, კულტურისა და ხედვის

ადამიანები არიან, იდეების შეჯახებისას იზადება საუკეთესო პროდუქტები, ერთფეროვანი აზროვნება კი სტაგნაციისკენ მიმავალი პირდაპირი გზაა.

გლობალიზაციის პირობებში ჩვენ ყოველდღიურად ვთანამშრომლობთ სხვადასხვა წარმოშობის, რელიგიისა და მსოფლმხედველობის ადამიანებთან. სხვისი პერსპექტივის გაგების უნარი ემპათიის საფუძველია. სხვისი აზრის მოსმენა და გაანალიზება ნებისმიერი პროფესიონალისთვის ავტორიტეტისა და ნდობის მოპოვების მთავარი იარაღია.

რატომ უჭირთ მოზარდებს განსხვავებული აზრის მიღება

მოსწავლეების მიერ განსხვავებული აზრის მიღების სირთულეს სამი ფაქტორი განაპირობებს:

ნეიროფიზიოლოგიური ფაქტორი: მოზარდის ორგანიზმში მიმდინარე ჰორმონული ცვლილებები პირდაპირ აისახება ტვინზე, რომელიც ამ პერიოდში სერიოზულ რეკონსტრუქციას გადის. შუბლის წილი - ტვინის ის ნაწილი, რომელიც პასუხისმგებელია ემოციების მართვაზე, რაციონალურ გადაწყვეტილებებსა და არგუმენტების აწონ-დაწონაზე - განვითარებას მხოლოდ 25 წლის ასაკში ასრულებს. სამაგიეროდ, ემოციური ცენტრის აქტივობა ამ ასაკში პიკზეა.

როდესაც მოზარდი საპირისპირო აზრს ეჯახება, მისი ტვინი ამას აღიქვამს არა „ინტელექტუალურ დისკუსიად“, არამედ პირდაპირ საფრთხედ, რასაც მყისიერი თავდაცვითი რეაქცია მოჰყვება.

**XXI საუკუნეში
განსხვავებული
აზრის მოსმენის
უნარი გასცდა ეთიკის
ფარგლებს. ეს
გახდა კრიტიკულად
მნიშვნელოვანი
უნარი, რომელიც
გავლენას ახდენს
ადამიანის
პროფესიულ
წარმატებაზე,
ფსიქიკურ
ჯანმრთელობასა
და საზოგადოების
სტაბილურობაზე.**

ფსიქოლოგიური ფაქტორი: მოზარდები განიცდიან იდენტობის ფორმირების კრიზისს. ბავშვობიდან ზრდასრულობაში გადასვლისას თინეიჯერი გამალებით ეძებს პასუხს კითხვებზე: „ვინ ვარ მე და რა არის ჩემი ფასი?“ ამ ასაკში მოზარდი საკუთარ იდეებსა და შეხედულებებს თავის პიროვნებასთან აიგივებს. თუ მის აზრს არ ეთანხმებით, მისი ფსიქიკა ამას ამგვარად თარგმნის: „არ მომწონხარ“.

მოზარდებს გამუდმებით აქვთ განცდა, რომ სცენაზე დგანან და ყველა მათ უყურებს, ამიტომ უთანხმოება (განსაკუთრებით სხვების თანდასწრებით) მათთვის საჯარო სირცხვილის ტოლფასია, რასაც კომპრომისზე წასვლის ნაცვლად უკომპრომისო სიჯიუტით პასუხობენ.

სოციალური ფაქტორი და ციფრული რეალობა: XXI საუკუნის მოზარდებს კიდეც ერთი, სპეციფიკური ბარიერი აქვთ – სოციალური მედიის კულტურა.

გარიყვის შიში: ინტერნეტში განსხვავებული აზრის გამო ადამიანებს ხშირად საჯაროდ რიყავენ, ბლოკავენ ან დასცილიან. მოზარდები ხედავენ ამას და უთანხმოება მათთვის ავტომატურად

ასოცირდება სოციალურ რისკთან – ჯგუფიდან გარიყვასთან.

წიგნში „iGen“ დოქტორი ჯინ მ. ტვენჯი ამტკიცებს, რომ სმარტფონებმა და სოციალურმა მედიამ მკვეთრად შეცვალა მოზარდების განვითარება. ეს თაობა ნაკლებ დროს ატარებს მეგობრებთან ერთად, ფიზიკურად და სოციალურად უფრო ნელა მწიფდება, ამავე დროს, უფრო მეტად განიცდის მარტოობას, შფოთვისა და დეპრესიას.

მშობლებთან ან მასწავლებლებთან დაპირისპირება მათთვის დამოუკიდებლობის დეკლარაციაა. დათმობა ან სხვისი აზრის მიღება მათ თვალში „კვლავ ბავშვად დარჩენას“ და საკუთარ ცხოვრებაზე კონტროლის დაკარგვას ნიშნავს.

უთანხმოების დროს მოზარდის მხრიდან მოსალოდნელია მყისიერი აგრესიული თავდაცვა ან სრული ჩაკეტვა და დუმილი.

როგორ შევამსუბუქოთ ვითარება უთანხმოებისას

მოსწავლეებისთვის დიალოგისა და დისკუსიის კულტურის ამძღვრების ერთ-ერთი გზა დემოკ-

რატოული კულტურის კომპეტენციების განვითარება. ისეთი კომპეტენციების დესკრიპტორები, როგორიცაა კულტურული მრავალფეროვნების დაფასება, კულტურული განსხვავებულობის მიღებისთვის მზაობა, პატივისცემა, ანალიტიკური და კრიტიკული აზროვნება, მოსმენა და დაკვირვება და ენობრივი, კომუნიკაციური და მრავალენობრივი უნარები, აღწერს სიტუაციებს, რომლებიც წარმოიშობა დისკუსიისა და დიალოგის დროს.

მოზარდთან ურთიერთობისას მნიშვნელოვანია კეთილგანწყობის დემონსტრირება.

კამათის დროს უმნიშვნელოვანესია, გავმიჯნოთ აზრი და ადამიანი. ისეთი ფრაზები, როგორიცაა: „ვიცი, რომ ეს საკითხი შენთვის მნიშვნელოვანია და პატივს ვცემ შენს ხედვას, თუმცა მე სხვაგვარი არგუმენტები მაქვს“, – ეხმარება მას, თავი უსაფრთხოდ იგრძნოს და თავდაცვიდან კონსტრუქციულ დიალოგზე გადავიდეს.

მოსწავლეებისთვის ღირებულებების გადაცემა ხდება პირადი მაგალითით, მასწავლებლის ქცევითა და კომუნიკაციის მანერაზე დაკვირვების გზით. მასწავლებელი წარმოადგენს ქცევის მოდელს.

ღია და უსაფრთხო სასწავლო სივრცე გავლენას ახდენს სწავლის ხარისხსა და მოსწავლეთა ჩართულობაზე. ასეთ სივრცეში მათ შეუძლიათ, თავისუფლად გამოთქვან აზრი.

ქვემოთ მოყვანილია მოსწავლეთა უთანხმოების დაძლევის მაგალითები სირთულის განმარტობაზელი ფაქტორების გათვალისწინებით.

სიტუაცია 1

მეცხრე კლასის სამოქალაქო განათლების გაკვეთილზე მასწავლებელმა მოსწავლეებს სთხოვა, ემსჯელათ სოციალურ ქსელებში ინფორმაციის შეზღუდვის საკითხზე. ერთმა მოსწავლემ თქვა, რომ სახელმწიფოს არ აქვს ამაში ჩარევის უფლება, ხოლო მეორემ – რომ განსაზღვრული კონტროლი აუცილებელია საზოგადოების დასაცავად. მალე დისკუსია დაპირისპირებაში გადაიზარდა. პირველმა მოსწავლემ ხმამაღლა განაცხადა: „შენ უბრალოდ პოლიტიკისა არაფერი გესმის“, – რაზეც თანაკლასელმა თავდაცვითი პოზიცია დაიკავა და გაჩუმდა.

მასწავლებელმა შესთავაზა მოკამათებეს:

„მოდით, ერთი წუთით გავჩერდეთ. მიხედა, ორივემ გაიმეორათ თქვენი პოზიციის მთავარი არგუმენტი – არა ის, რაც ერთმანეთს უთხარით ბოლოს, არამედ ის, რის გამოც თავიდანვე ასე მიგაჩნდათ“, – მერე კი ორივე მოსწავლეს სთხოვა, საკუთარი არგუმენტის მოყვანამდე თავიანთი სიტყვებით გადმოეცათ თანაკლასელის პოზიცია.

როგორ შევუწყოთ ხელი სირთულის დაძლევას?

„ჯერ გაიმეორე, მერე უპასუხე“ ტექნიკა პირდაპირ მიმართებაშია ნეიროფსიქოლოგიურ ფაქტორთან – მოზარდის ტვინი უთანხმოებას საფრთხედ აღიქვამს და მყისიერ თავდაცვით რეაქციას რთავს. როცა მოსწავლეს ავალდებულებ, ჯერ მოწინააღმდეგის აზრი ჩამოაყალიბოს, ეს ავტომატურად აყოვნებს ამ რეფლექსურ, ემოციურ პასუხს და აიძულებს მოზარდს, გამოიყენოს სწორედ ის რაციონალური, არგუმენტების აწონა-დაწონის ფუნქცია, რომელიც შუბლის წილში ჯერ კიდევ ფორმირების პროცესშია. ამასთანავე, ტექნიკა პირად შეურაცხყოფას („არაფერი გესმის“) აცალკევებს არსებითი აზრისგან, ანუ ხილული ხდება „აზრისა და ადამიანის გამიჯვნა“.

სიტუაცია 2

მოსწავლემ გაკვეთილზე გამოთქვა მოსაზრება, რომელიც მასწავლებელს მცდარად ან ზერელედ მიაჩნდა.

უმართებულო რეაქცია: „ეს არ არის სწორი, ასე არავინ ფიქრობს“ – ფრაზა, რომელიც პირდაპირ აცნინებს მოსწავლის კომპეტენციას და მას თავდაცვისკენ ან საკუთარ თავში ჩავეტიკისკენ უბიძგებს.

ალტერნატივა: „საინტერესო თვალსაზრისია. მითხარი, რამ მიგიყვანა ამ დასკვნამდე?“ ბოლოს კი მასწავლებელს შეუძლია დასძინოს: „მე ცოტა სხვაგვარად ვხედავ ამას. შეიძლება გითხრა, რატომ?“

როგორ შევუწყოთ ხელი სირთულის დაძლევას?

თუ გავითვალისწინებთ სირთულის წარმოშობის ფსიქოლოგიურ ფაქტორს: მოზარდისთვის საკუ-

სოციალური მედია აჩვენებს მოზარდს, რომ განსხვავებულ აზრს დაცინვა და გარიყვა მოჰყვება. ის ასკვნის, რომ დუმილი უსაფრთხოა. ეს შემთხვევა საინტერესოა იმიტომ, რომ „აგრესია“ აქ არც არგუმენტის, არც პირდაპირი შეურაცხყოფის სახით არ ჩნდება – ის შენიღბულია უწყინარ ხუმრობად.

თარი აზრი ხშირად იდენტობის ნაწილია, – აღნიშნული უთანხმოება მისთვის ჟღერს როგორც „არ მომწონხარ“. „საინტერესო თვალსაზრისია, მითხარი, რატომ“ ტიპის რეაქცია ამ განცდას ჯერ კიდევ პასუხის დაწყებამდე აქრობს – მოსწავლე გრძნობს, რომ თავად მას (და არა მხოლოდ მის აზრს) უსმენენ და პატივის სცემენ, რაც ამცირებს კლასის კონტექსტში ზემოხსენებული „საჯარო სირცხვილის“ განცდას. მხოლოდ მას შემდეგ, რაც თავდაცვის საჭიროება გაქრება, ექნება აზრი კონტარგუმენტის მოყვანას. წინააღმდეგ შემთხვევაში ის უბრალოდ დაემატება „საფრთხის“ სიას და უკომპრომისო სიჯიუტეს გამოიწვევს.

სიტუაცია 3

გაკვეთილზე, მსჯელობისას, ერთმა მოსწავლემ კლასის საერთო ჩატში ღიად დაწერილი პოზიციისგან განსხვავებული აზრი გამოთქვა. მალევე რამდენიმე თანაკლასელმა პიქტოგრამით უპასუხა და ერთ-ერთმა მისწერა: „კარგი, უკვე ყველამ ვიცით შენი აზრი“. მოსწავლეს აღარაფერი უთქვამს, თუმცა მასწავლებელმა შეამჩნია, რომ დარჩენილი დროის განმავლობაში ის გაკვეთილის მსვლელობაში აღარ ჩართულა. გაკვეთილის ბოლოს მასწავლებელმა, კონკრეტული მოსწავლეების დაუსახელებლად, მთელ კლასს მიმართა: „შევამჩნიე, რომ ვიღაცის აზრის საპასუხოდ ჩატში ხანდახან სასაცილო რეაქციებს ვგზავნი. ეს შესაძლოა უწყინარ პასუხად მოგვეჩვენოს, მაგრამ ხშირად ადამიანს აჩუმებს – არა იმიტომ, რომ აზრი შეიცვალა, არამედ იმიტომ, რომ აღარ სურს, დაცინვის ობიექტი გახდეს“. მერე კი მოსწავლეებს შესთავაზა მარტივი წესი: „ონლაინ დისკუსიის დროსაც პატივისცემის იგივე სტანდარტი დავიცვათ, როგორსაც პირისპირ საუბრისას ვიცავთ: თუ არგუმენტს არ ეთანხმები, უპასუხე არგუმენტით და არა რეაქციით“.

როგორ შევუწყოთ ხელი სირთულის დაძლევა?

როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, სოციალური მედია აჩვენებს მოზარდს, რომ განსხვავებულ აზრს დაცინვა და გარიყვა მოჰყვება. ის ასკვნის, რომ ღუმილი უსაფრთხოა. ეს შემთხვევა საინტერესოა იმით, რომ „აგრესია“ აქ არც არგუმენტის, არც პირდაპირი შეურაცხყოფის სახით არ ჩნდება – ის შენიღბულია უწყინარ ხუმრობად.

მასწავლებლის რეაქცია მნიშვნელოვანია ორი მიზეზით: ჯერ ერთი, ის არ ასახელებს კონკრეტულ მოსწავლეებს (რითაც მოზარდს – კიდევ ერთხელ – თავიდან აცილებს „საჯარო სირცხვილის“ განცდას), მეორე – ონლაინ და ოფლაინ კომუნიკაციისთვის პატივისცემის ერთსა და იმავე სტანდარტს აწესებს. ეს უკანასკნელი პირდაპირ მიმართებაშია იდეასთან, რომ დისკუსიის კულტურა არა მხოლოდ საკლასო ოთახში, არამედ ციფრულ სივრცეშიც უნდა ვასწავლოთ – სივრცეში, სადაც მოზარდები, სტატიის მიხედვით, ყველაზე მეტად არიან დაუცველნი გარიყვის შიშისგან.

აუცილებელია იმის ხაზგასმა, რომ განსხვავებული აზრის მოსმენა არ ნიშნავს ავტომატურად დათანხმებას. ეს ნიშნავს იმის გაგებას, რატომ ფიქრობს სხვა ადამიანი ასე. ეს არის ინტელექტუალური მოქნილობა, რომელიც დოგმატიზმისგან გვიცავს.

მასწავლებლის მიერ დისკუსიის სირთულეთა დაძლევის მცდელობები თანდათან თავად მოსწავლეებსაც მიაჩნევს ანალოგიური ტექნიკების გამოყენებას და განსხვავებული აზრის მოსმენას გაუადვილებს.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. ევროპის საბჭო (2018). დემოკრატიული კულტურის კომპეტენციების სარეკომენდაციო ჩარჩო (ტ. 2) <https://digitallibrary.tsu.ge/book/2019/july/books/demokratiuli-kultura-v2-Geo.pdf>
2. Twenge, Jean M. (2017). *iGen: Why today's super-connected kids are growing up less rebellious, more tolerant, less happy-and completely unprepared for adulthood-and what that means for the rest of us.* Atria Books
3. National Institute of Mental Health. (2024). *The teen brain: 7 things to know.* <https://www.nimh.nih.gov/health/publications/the-teen-brain-7-things-to-know>

ენერჯაიზერი გაკვეთილზე – პატარა აქტივობა დიდი ეფექტით

ნანა მაკარაძე

გაკვეთილზე მოსწავლეთა ყურადღებისა და ჩართულობის შენარჩუნება ყოველთვის ადვილი არ არის. განსაკუთრებით მაშინ, როცა მოსწავლეები რამდენიმე აქტივობის შემდეგ იღლებიან, ყურადღება ეფანტებათ ან აქტიურად აღარ ერთვებიან სასწავლო პროცესში. ასეთ დროს ყოველთვის არ არის საჭირო გაკვეთილის შეწყვეტა ან ხანგრძლივი შესვენება – ზოგჯერ საკმარისია რამდენიმე წუთით აქტივობის ტიპის შეცვლა.

სწორედ ასეთ მომენტებში შეიძლება გამოვიყენოთ ენერჯაიზერები – მოკლე, მარტივი და მიზანმიმართული აქტივობები, რომლებიც მოსწავლეთა ფიზიკურ ან გონებრივ გააქტიურებას, ყურადღების აღდგენას, ურთიერთობას და სასწავლო პროცესზე ხელახლა გადართვას უწყობს ხელს.

რას ნიშნავს ენერჯაიზერი?

Energizer ინგლისური სიტყვაა, რომელიც energy-სგან (ენერგია) წარმოდგება. პირდაპირი

მნიშვნელობით, energizer არის ის, რაც ენერგიას მატებს, ააქტიურებს.

საგანმანათლებლო კონტექსტში ენერჯაიზერი ეწოდება მოკლე მიზანმიმართულ აქტივობას, რომელიც მოსწავლეების ყურადღების, ფიზიკური ან გონებრივი აქტივობის, ჩართულობისა და ურთიერთქმედების გასააქტიურებლად გამოიყენება. მისი მიზანი მხოლოდ „გართობა“ ან შესვენება არ არის. კარგად შერჩეული ენერჯაიზერი მოსწავლეს ეხმარება, გადაერთოს, აღიდგინოს ყურადღება და შემდეგ უფრო მომზადებული დაუბრუნდეს სასწავლო პროცესს.

ენერჯაიზერი შეიძლება მოიცავდეს მოძრაობას, სწრაფ კითხვას, არჩევანის გაკეთებას, მსჯელობას, წყვილურ ან ჯგუფურ ურთიერთობას, რიტმს, თამაშის ელემენტს ან სხვა მოკლე აქტივობას. ამიტომ ენერჯაიზერი აუცილებლად ფიზიკურ მოძრაობას არ ნიშნავს. ზოგჯერ კლასის გასააქტიურებლად საკმარისია ერთი საინტერესო კითხვა, სწრაფი

არჩევანი, მოკლე მსჯელობა ან ისეთი დავალება, რომელიც მოსწავლეებს ნაცნობი საკითხის სხვაგვარად დანახვას სთავაზობს.

ენერჯაიზერი მხოლოდ გასართობი თამაში არ არის. მისი მეშვეობით შეიძლება გაკვეთილის დაწყება, მოსწავლეთა გააქტიურება, ახალი თემის მიმართ ინტერესის აღძვრა, ნასწავლის გახსენება, ურთიერთთანამშრომლობის წახალისება ან გაკვეთილის შუა ნაწილში მცირე გადატვირთვის ეფექტის შექმნა.

მნიშვნელოვანია ისიც, რომ ენერჯაიზერი ყოველთვის არ მოითხოვს ბევრ დროს, სპეციალურ რესურსს ან საკლასო ოთახის მთლიანად შეცვლას. ხშირად საკმარისია 2-5 წუთი, მკაფიო ინსტრუქცია და კონკრეტულ მომენტზე მორგებული აქტივობა.

მაგრამ იმისთვის, რომ ამ მოკლე აქტივობამ ნამდვილად შეასრულოს თავისი ფუნქცია, სასურველია, მასწავლებელმა წინასწარ განსაზღვროს, რა სჭირდება

**გაკვეთილზე
მოსწავლეთა
ყურადღებისა
და ჩართულობის
შენარჩუნება
ყოველთვის
ადვილი არ არის.
განსაკუთრებით მაშინ,
როცა მოსწავლეები
რამდენიმე აქტივობის
შემდეგ იღლებიან,
ყურადღება
ეფანტებათ ან
აქტიურად აღარ
ერთვებიან სასწავლო
პროცესში.**

კლასს კონკრეტულ მომენტში. მოსწავლეებს შესაძლოა სჭირდებოდეთ ფიზიკური გააქტიურება, ყურადღების სწრაფად გადართვა, კომუნიკაცია ან მშვიდი გონებრივი აქტივობა, რომელიც მათ სასწავლო პროცესში დაბრუნებაში დაეხმარება, ამიტომ ენერჯაიზერები ერთმანეთისგან განსხვავდება როგორც მიზნით, ისე ფორმითა და ინტენსივობით. სწორედ ეს მრავალფეროვნება აძლევს მასწავლებელს შესაძლებლობას, ერთი და იგივე პრინციპი სხვადასხვა კლასში, საგანსა თუ ვითარებაში სხვადასხვანაირად გამოიყენოს.

მოძრაობა, ფიქრი და ურთიერთობა – ენერჯაიზერი მხოლოდ ერთი ტიპის აქტივობა არ არის

როდესაც ენერჯაიზერებზე ვფიქრობთ, ძირითადად მოძრაობასთან დაკავშირებული აქტივობები გვახსენდება. მართლაც, ხანმოკლე ფიზიკური აქტივობა შეიძლება განსაკუთრებით ეფექტური აღმოჩნდეს მაშინ, როცა მოსწავლეები იღლებიან ან დიდხანს ერთ პოზიციაში ყოფნის შემდეგ ყურადღების შენარჩუნება უჭირთ. მაგრამ ენერჯაიზერი აუცილებლად მოძრავი აქტივობა არ არის.

ზოგჯერ კლასის გასააქტიურებლად საკმარისია სწრაფი კითხვა, არჩევანის გაკეთება, შეცდომის აღმოჩენა, სიტყვების გახსენება, წყვილთან მოკლე თანამშრომლობა ან ერთ-ერთი წუთიანი გამოწვევა. ამიტომ კარგი ენერჯაიზერი შეიძლება იყოს მოძრავი, გონებრივი, კომუნიკაციური ან სულაც მშვიდი აქტივობა; მთავარია,

ის კონკრეტულ საგაკვეთილო სიტუაციას შეესაბამებოდეს.

ქვემოთ მოცემული აქტივობების ნაწილი მოძრაობას მოითხოვს, ნაწილი კი მინიმალურ მოძრაობაზეა დაფუძნებული. მათი უმეტესობის შინაარსის შეცვლა შესაძლებელია ასაკისა და საგნის შესაბამისად.

1. „თუ ფიქრობ, რომ სწორია, ადექი“ – ეს ერთ-ერთი ყველაზე მარტივი ხერხია აქტივობაში მთელი კლასის სწრაფად ჩასართავად. აქტივობა განსაკუთრებით გამოგვადგება მაშინ, როცა გვინდა, მოსწავლეებმა ნასწავლი გაიხსენონ და, ამავე დროს, რამდენიმე წუთით შეიცვალოს საკვეთილის ტემპი.

მოსწავლეები თავიანთ ადგილებზე რჩებიან. მასწავლებელი წინასწარ განმარტავს წესს:

თუ მოსწავლე ფიქრობს, რომ მოსმენილი დებულება სწორია,

დგება; თუ მიაჩნია, რომ მცდარია, რჩება მჯდომარე.

პირველ ეტაპზე სასურველია ერთი მარტივი მაგალითის ჩვენება, რათა მოსწავლეებისთვის წესი ნათელი გახდეს. ამის შემდეგ მასწავლებელი კითხულობს რამდენიმე დებულებას. მოსწავლეები პასუხს მხოლოდ მოძრაობით გამოხატავენ. მაგალითად, ისტორიის საკვეთილზე შეიძლება მივცეთ ასეთი დებულება: „საქართველოს პირველი დემოკრატიული რესპუბლიკა 1918 წლის 26 მაისს გამოცხადდა“. მოსწავლეები, იმის მიხედვით, ეთანხმებიან თუ არა, ასრულებენ ინსტრუქციას – დგებიან ან რჩებიან მჯდომარე. შემდეგი დებულება: „საქართველოს პირველი დემოკრატიული რესპუბლიკის დედაქალაქი იყო თბილისი“, – და ა. შ.

ყოველი დებულების შემდეგ მასწავლებელს შეუძლია, მოკლე

დააფიქსიროს სწორი პასუხი და, საჭიროებისამებრ, განმარტოს იგი. თუ მიზანი მხოლოდ ყურადღების სწრაფად აღდგენა, თითოეული პასუხის ხანგრძლივი განხილვა საჭირო არ არის.

აქტივობის შინაარსი მარტივად იცვლება სხვადასხვა საგნისთვის:

ქართული ენა: სიტყვა „მასწავლებელი“ არსებითი სახელია.

უცხო ენა: სიტყვა „Go“ ზმნაა.

მათემატიკა: $8 \times 7 = 56$.

ბიოლოგია: ფილტვები საჭმლის მომნელებელი სისტემის ნაწილია.

გეოგრაფია: საქართველო შავი ზღვის ნაპირას მდებარეობს.

აქტივობის დასრულების შემდეგ კლასი პირდაპირ უბრუნდება დავალებას, რომელსაც მანამდე ასრულებდა. სწორედ

ეს არის ენერგიაზიერის ერთ-ერთი მთავარი უპირატესობა – რამდენიმეწუთიანი აქტივობა არ მოითხოვს გაკვეთილის მთლიანად გარდაქმნას.

2. „იპოვე შენი მეწყვილე“ – ამ აქტივობაში მოძრაობა და თანამშრომლობა ერთმანეთს ერწყმის. მოსწავლეებს ურიგდებათ ერთმანეთთან დაკავშირებული სიტყვები, ცნებები, სურათები, კითხვები ან პასუხები. მათი ამოცანაა, იპოვონ შესაბამისი წყვილი. მაგალითად, ერთ მოსწავლეს შეიძლება შეხვდეს ბარათი წარწერით „თბილისი“, ხოლო მეორეს – „საქართველოს დედაქალაქი“. ყოველმა მოსწავლემ უნდა იპოვოს თანაკლასელი, რომლის ბარათის წარწერაც მისი ბარათისას შეესაბამება.

საგნობრივი ვარიანტები:

ისტორია: მოვლენა – თარიღი;

ქართული ენა: სიტყვა – განმარტება;

უცხო ენა: სიტყვა – თარგმანი;

მათემატიკა: მაგალითი – პასუხი;

ბიოლოგია: ორგანო – ფუნქცია;

გეოგრაფია: ქვეყანა – დედაქალაქი.

აქტივობის დაწყებამდე მასწავლებელი ამზადებს ბარათებს და თითოეულ მოსწავლეს თითო ბარათს აძლევს. შემდეგ მოსწავლეები ცდილობენ, იპოვონ მეწყვილე. თუ საკლასო სივრცე ამის საშუალებას იძლევა, მათ შეუძლიათ, გადაადგილდნენ და ბარათები ერთმანეთს შეადარონ.

მეწყვილის აღმოჩენის შემდეგ სასურველია, მოსწავლეებმა მოკლედ დაასაბუთონ, რატომ მიიჩნიეს ერთმანეთი მეწყვილეებად. მაგალითად, „რატომ არის ეს ორგანო ამ ფუნქციასთან დაკავშირებული?“ ან „როგორ მიხვდი, რომ ამ სიტყვას სწორედ ეს თარგმანი შეესაბამება?“

ამგვარად, აქტივობა მხოლოდ მოძრაობით არ შემოიფარგლება და ნასწავლი მასალის გახსენებასაც ემსახურება.

3. „შეიცვალე ადგილი, თუ...“ – ეს აქტივობა განსაკუთრებით მოხერხებულია მაშინ, როცა კლასს მოძრაობა სჭირდება, მაგრამ მასწავლებელს არ სურს რთული წესების ან დამატებითი რესურსების გამოყენება.

მოსწავლეები სხედან თავიანთ ადგილებზე ან წრეში. მასწავლებელი ასახელებს განსაზღვრულ პირობას და მოსწავლეები, რომლებსაც ეს პირობა შეესაბამება, ადგილს იცვლიან. თავდაპირველად შეიძლება

დასახელდეს მარტივი ყოველ-
დღიური სიტუაციები: „შეიც-
ვალე ადგილი, თუ დღეს უკვე
ისაუზმე“; „შეიცვალე ადგილი,
თუ სახლში ცხოველი გყავს“;
„შეიცვალე ადგილი, თუ დღეს
სკოლამდე ფეხით მოხვედი“.

ამის შემდეგ აქტივობა ადგი-
ლად შეიძლება დაუკავშირდეს
სასწავლო თემას. მაგალითად:

ქართული ენა: „შეიცვალე ადგი-
ლი, თუ ეს სიტყვა ზმნაა“;

მათემატიკა: „შეიცვალე
ადგილი, თუ ამ რიცხვს
3-ზე გაყოფისას ნაშთი არ
რჩება“;

ბიოლოგია: „შეიცვალე ადგილი,
თუ ეს ცხოველი ძუძუმწო-
ვარია“;

უცხო ენა: „შეიცვალე ადგილი,
თუ ეს სიტყვა მრავლობით
რიცხვშია“;

გეოგრაფია: „შეიცვალე ადგი-
ლი, თუ ეს ქვეყანა ევროპაში
მდებარეობს“.

მნიშვნელოვანია, წინასწარ
განისაზღვროს მოძრაობის
წესი, რათა აქტივობა ქაოსი არ
გამოიწვიოს, განსაკუთრებით
– მრავალრიცხოვან კლასში.
სასურველია, მასწავლებელმა
მკაფიოდ მიანიშნოს, როდის
იწყება და როდის სრულდება
ადგილის შეცვლა.

4. „ქარკე“ – ეს წყვილებში
შესასრულებელი მშვიდი
მოძრაობითი ენერჯაიზერია.
მოსწავლეები წყვილებიან და
ერთმანეთის პირისპირ დგებიან.
ერთი მათგანი ნელ მოძრაობებს
ასრულებს, მეორე კი ცდილობს,
მისი მოძრაობები რაც შეიძლება
ზუსტად გაიმეოროს.

მოძრაობები არ უნდა იყოს
სწრაფი და რთული. შეიძლება,

დაიწყოს ხელების აწევით,
გადახრით, თავის ნელი მოძ-
რაობით... განსაზღვრული ხნის
შემდეგ მოსწავლეები როლებს
ცვლიან.

აქტივობა იმითაც არის საინტე-
რესო, რომ მისი დაკავშირება
სასწავლო შინაარსთანაც
შესაძლებელია. მაგალითად:

უცხო ენაში – მოძრაობებს
შეიძლება ახლდეს ახალი
სიტყვების წარმოთქმა;

ბუნებისმეტყველებაში – მოძ-
რაობით შეიძლება გამოიხა-
ტოს ბუნებრივი პროცესი;

ისტორიაში – კონკრეტული
მოვლენა ან ისტორიული
ეპიზოდი;

მათემატიკაში – სხვადასხვა
მოქმედების ან სიმბოლოს
უცხტით წარმოდგენა.

აქ მხოლოდ ფიზიკური გააქ-
ტიურება არ არის მნიშვნე-
ლოვანი – მოსწავლეს უწევს
პარტნიორის მოძრაობებზე
დაკვირვება, ყურადღების
კონცენტრირება და მოძრაობის
შეთანხმებულად გამეორება.

**5. „სამი პასუხი – ერთი არჩე-
ვანი“** – ამ აქტივობის დროს
მასწავლებელი სვამს კითხვას
და მოსწავლეებს სამ შესაძლო
პასუხს სთავაზობს. თითოეულ
პასუხს წინასწარ განსაზღვ-
რული მოძრაობა შეესაბამება,
მაგალითად: ა) მარცხნივ
გადახრა; ბ) მარჯვნივ გადახრა;
გ) ხელების აწევა.

მასწავლებელი სვამს კითხვას.
მოსწავლეები ირჩევენ პასუხს
და შესაბამისი მოძრაობით
აფიქსირებენ საკუთარ არჩე-
ვანს. მაგალითად, ისტორიის
გაკვეთილზე შეიძლება დაისვას
ასეთი კითხვა: „როდის აღიდ-

გინა საქართველომ სახელმწი-
ფოებრივი დამოუკიდებლობა?“

ა) 1990 წლის 26 მაისს;
ბ) 1991 წლის 9 აპრილს;
გ) 1992 წლის 14 აპრილს.

მათემატიკაში: „რამდენია
8 × 7?“

ა) 54;
ბ) 56;
გ) 64.

უცხო ენაში: „რას ნიშნავს სიტყ-
ვა „beautiful“?“

ა) ლამაზს;
ბ) სწრაფს;
გ) ძლიერს.

ამ აქტივობის მნიშვნელოვანი
უპირატესობა ის არის, რომ
პასუხის გაცემის შესაძლებ-
ლობა მთელ კლასს ერთდრო-
ულად აქვს, მასწავლებელს კი
შეუძლია, სწრაფად დაინახოს,
რამდენად სწორად გაიგეს
მოსწავლეებმა საკითხი.

6. „დაამატე ერთი სიტყვა“ –
მასწავლებელი იწყებს სიტყვე-
ბის ჯაჭვს, ხოლო მოსწავლეები
აგრძელებენ – რიგრიგობით
ამატებენ თითო სიტყვას. პირო-
ბისამებრ, სიტყვები შეიძლება
დაკავშირებული იყოს კონკრე-
ტულ თემასთან და უკვე ნათქ-
ვამი აღარ გამეორდეს.

მაგალითად:

ქართული ენის გაკვეთილ-

ზე შეიძლება შეიქმნას
სიტყვების ჯაჭვი თემებზე:
მოგზაურობა; გზა; ქალაქი;
მუზეუმი; ისტორია;

უცხო ენაში – ახალი ლექსიკური
ერთეულების ჯაჭვი;

ბიოლოგიაში – ცოცხალი ორგა-
ნიზმების;

გეოგრაფიაში – ქვეყნების ან
ქალაქების.

უფრო რთული ვარიანტის შემთხვევაში მოსწავლეებს შეიძლება მოვთხოვოთ არა უბრალოდ სიტყვის დამატება, არამედ წინა სიტყვასთან აზრობრივი კავშირის დამყარებაც. მაგალითად, თუ პირველი მოსწავლე იტყვის „ტყეს“, მეორემ შეიძლება თქვას „ხე“, მესამემ – „ფოთოლი“, მეოთხემ – „ფოტოსინთეზი“ და ა. შ. აქტივობის ეს ვერსია უკვე არა მხოლოდ გახსენებას, არამედ ასოციაციურ და სწრაფ აზროვნებასაც მოითხოვს.

7. „იპოვე შეცდომა“ – ხანდახან კლასის გასააქტიურებლად საუკეთესო საშუალება არა მოძრაობა, არამედ შეცდომის აღმოჩენაა.

მასწავლებელი ამბობს ან აჩვენებს რამდენიმე წინადადებას, რომელთაგან ერთში ან რამდენიმეში განზრახ არის დაშვებული შეცდომა. მოსწავლეებმა უნდა იპოვონ ის. პასუხისთვის შეიძლება მარტივი მოძრავი რეაქციის გამოყენებაც: თუ მოსწავლე ფიქრობს, რომ დეზულება სწორია, ტაშს უკრავს, ხოლო თუ მასში შეცდომას ამჩნევს – მერხზე აკაკუნებს.

მაგალითად:

ისტორია: „საქართველოს პირველი პრეზიდენტი ზვიად გამსახურდია იყო“; „საქართველოს სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობა 1991 წლის 9 აპრილს აღდგა“; „საქართველოს დედაქალაქი ქუთაისია“; „საქართველოს პირველი დემოკრატიული რესპუბლიკა 1921 წელს გამოცხადდა“.

მათემატიკა: „ $49 : 7 = 8$ “; „ $12 \times 5 = 60$ “; „100-ის ნახევარი 40-ია“; „ $81 : 9 = 9$ “.

ბიოლოგია: „ადამიანს ოთხი ფილტი აქვს“; „გული სისხლის მიმოქცევაში მნიშვნელოვან როლს ასრულებს“; „ფილტვები სასუნთქი სისტემის ნაწილია“; „ადა-მიანის ჩონჩხი მხოლოდ 50 ძვლისგან შედგება“.

გეოგრაფია: „საქართველო ატლანტის ოკეანის ნაპირზე მდებარეობს“; „საქართველოს დასავლეთ ნაწილს შავი ზღვა ესაზღვრება“; „თბილისი საქართველოს დედაქალაქია“; „საქართველო სამხრეთ ამერიკაში მდებარეობს“.

ქართული ენის გაკვეთილზე შეიძლება ისეთი წინადადეგების გამოყენება, რომლებშიც გრამატიკული ან მართლწერის შეცდომაა დაშვებული.

აქტივობის კიდევ ერთი საინტერესო ვარიანტია, როცა მასწავლებელი განზრახ უშვებს შეცდომას ახსნის პროცესში და მოსწავლეებს სთხოვს, ყურადღებით მოუსმინონ და შეცდომის აღმოჩენისთანავე შესაბამისი სიგნალი შეაჩერონ. ამ შემთხვევაში ენერჯიზირი მოსწავლეებს პასიური მსმენელის ნაცვლად აქტიურ დამკვირვებლებად აქცევს.

თუ აქტივობის უფრო მოძრავი ფორმით ჩატარება გვინდა, მოსწავლეები შეიძლება ჩავაყენოთ წრეში ან დავაყენოთ თავიანთ მერხებთან და თითოეულ პასუხს კონკრეტული მართულებით გადაადგილება შეესაბამებოდეს: თუ დებულება სწორია – ერთი ნაბიჯი წინ, თუ მცდარია – ერთი ნაბიჯი უკან. შეიძლება სხვა ვარიანტის გამოყენებაც, მაგალითად, თუ დებულება სწორია – ერთი

ნაბიჯი მარჯვნივ, თუ მცდარია – ერთი ნაბიჯი მარცხნივ. ამგვარად, მოსწავლეები პასუხს არა მხოლოდ სიტყვიერად, არამედ მოძრაობითაც გამოხატავენ, რაც მათგან განსაკუთრებულ დაკვირვებასა და ყურადღებას მოითხოვს.

8. „მოძრაობა სიტყვაზე“ – ამ აქტივობისთვის რამდენიმე სიტყვას ან ცნებას წინასწარ ვუკავშირებთ კონკრეტულ მოძრაობას. მაგალითად: „მზე“ – ხელები ზემოთ; „წვიმა“ – თითების მოძრაობა ქვემოთ; „ქარი“ – ხელების გაშლა.

შემდეგ მასწავლებელი ამ სიტყვებს სხვადასხვა თანმიმდევრობით წარმოთქვამს, მოსწავლეები კი შესაბამის მოძრაობას ასრულებენ.

შეიძლება ორი ან სამი სიტყვით დაწყება. როდესაც მოსწავლეები წესს კარგად აითვისებენ, სიტყვების რაოდენობა შეიძლება გაიზარდოს ან შეიცვალოს მათი წარმოთქმის ტემპი.

საგნობრივ კონტექსტში გამოყენებისას სიტყვები შეიძლება თავად გაკვეთილის შინაარსის მიხედვით შეირჩეს. **უცხო ენის გაკვეთილზე** ეს შეიძლება იყოს ახალი ლექსიკური ერთეულები, **ბიოლოგიაში** – ცნებები, **მათემატიკაში** – მოქმედებები ან რიცხვები. მაგალითად: მიმატება – ერთი ტაში; გამოკლება – ორი ტაში; გამრავლება – ხელების აწევა; გაყოფა – ხელების უკან წაღება.

ასეთი აქტივობა განსაკუთრებით ეფექტურია მაშინ, როცა კლასს ხანმოკლე, მაგრამ სწრაფი გადართვა სჭირდება.

9. „ვინც...“ – ეს კიდევ ერთი მარტივი აქტივობაა, რომელიც შეიძლება თითქმის ყოველგვარი რესურსის გარეშე ჩატარდეს.

მასწავლებელი ასახელებს გარკვეულ პირობას, ხოლო მოსწავლეები წინასწარ შეთანხმებული მოძრაობით პასუხობენ, მაგალითად, ხელს სწევნ, დგებიან ან თითებს აჩვენებენ. თავდაპირველად შეიძლება გამოყენებულ იქნეს ყოველდღიურ სიტუაციებთან დაკავშირებული კითხვები: ვინც დღეს წიგნი მოიტანა, ხელი ასწიოს; ვისაც კატა ჰყავს, ხელი ასწიოს; ვინც დღეს უკვე ივარჯიშა, ხელი ასწიოს... შემდეგ პირობა სასწავლო შინაარსს უკავშირდება: ვინც ფიქრობს, რომ ეს პასუხია სწორი – ხელი ასწიოს; ვისაც ახსოვს, რომელ წელს მოხდა ეს მოვლენა – ხელი ასწიოს.

ამ აქტივობის უპირატესობა მისი სიმარტივე და ნებისმიერ საგანში გამოყენების შესაძლებლობაა. მასწავლებელს შეუძლია, ის რამდენიმე წამში მოარგოს მიმდინარე თემას და გამოიყენოს როგორც გაკვეთილის დასაწყისში, ისე მის ნებისმიერ სხვა ეტაპზეც.

10. „ერთი წუთი – ერთი გამოწვევა“ – ზოგჯერ კლასის გააქტიურებისთვის არც მოძრაობა და არც თამაში არ არის საჭირო. საკმარისია მცირე ხნით ისეთი ამოცანის შეთავაზება, რომელიც მოსწავლეებს სწრაფად დააფიქრებს.

მასწავლებელი მოსწავლეებს აძლევს პატარა დავალებას და განსაზღვრავს დროს – ერთ წუთს. მაგალითად: ერთ წუთში

ჩამოწერეთ რაც შეიძლება მეტი სიტყვა, რომლებიც დღევანდელ თემას უკავშირდება; დაასახელეთ სამი რამ, რაც წინა გაკვეთილიდან გახსოვთ...

შეიძლება უფრო კრეატიული დავალების მიცემა: იპოვეთ კლასში სამი საგანი, რომლებსაც გეომეტრიული ფორმა აქვს; მოიფიქრეთ ერთი კითხვა ახალი თემის შესახებ; დაწერეთ ერთი წინადადება ახალი სიტყვით; ჩამოწერეთ სამი ფაქტი, რომლებიც მოცემულ საკითხს უკავშირდება; იპოვეთ ერთი კავშირი დღევანდელ და წინა გაკვეთილებზე განხილულ თემებს შორის.

მითითებული დროის გასვლის შემდეგ მასწავლებლის სიგნალზე („სტოპ“, ზარი, კაკუნი, ტაში ან სხვა) ყველა მოსწავლე წყვეტს მუშაობას. მოსწავლეები, რომლებმაც დავალების შესრულება დროის ამოწურვამდე მოასწერეს, თავიანთ პასუხებს კლასს წარუდგენენ. მასწავლებელი მოკლედ აჯამებს პასუხებს. ეს აქტივობა ღირებულია იმით, რომ შეიძლება, ერთი წუთიც კი საკმარისი აღმოჩნდეს მოსწავლეთა გონებრივი გადართვისთვის.

როცა მოძრაობა არ გვჭირდება

ყველა კლასს და ყველა სიტუაციას მოძრაობითი ენერჯაიზერი არ შეესაბამება. შესაძლოა, მოსწავლეები ფიზიკურად დაღლილები არ იყვნენ, მაგრამ ყურადღება ჰქონდეთ გაფანტული. ამ შემთხვევაში ხმაურიანმა ან მოძრავმა აქტივობამ შესაძლოა უფრო მეტად გაუფანტოს ყურადღება ბავშვებს. ასეთ დროს შეიძლება

გამოვიყენოთ მსუბუქი გონებრივი აქტივობები, მაგალითად, „იპოვე შეცდომა“, „დაამატე ერთი სიტყვა“ ან „ერთი წუთი – ერთი გამოწვევა“: იცვლება აქტივობის ტიპი, მოსწავლეები კვლავ ერთვებიან პროცესში და ამისთვის საკლასო სივრცის შეცვლა არ არის საჭირო. ამიტომ ენერჯაიზერის არჩევისას მთავარი კითხვა უნდა იყოს არა „რომელი თამაში ჩავატარო?“, არამედ „რა უფრო სჭირდება ახლა ჩემს კლასს – მოძრაობა, ყურადღების აღდგენა, ფიქრი, ურთიერთობა თუ უბრალოდ აქტივობის ტიპის შეცვლა?“

ენერჯაიზერის

შერჩევა:

რა სჭირდება კლასს ამ მომენტში?

ენერჯაიზერის ეფექტიანობა დიდწილად იმაზეა დამოკიდებული, რამდენად სწორად არის ის შერჩეული კონკრეტული სიტუაციისთვის, ამიტომ მისი გამოყენებისას მასწავლებელმა უნდა გაითვალისწინოს სამი რამ:

❖ **რა სჭირდება კლასს.** თუ მოსწავლეები დაღლილები არიან, შესაძლოა, მოძრაობითი აქტივობა უფრო ეფექტური აღმოჩნდეს, ხოლო თუ ყურადღება აქვთ გაფანტული, შესაძლოა, მოკლე, სწრაფი და მკაფიო დავალება ჯობდეს.

❖ **რამდენი დრო გვაქვს.** ენერჯაიზერი გაკვეთილისგან დამოუკიდებელ ხანგრძლივ აქტივობად არ უნდა იქცეს. მის ჩასატარებლად ზოგჯერ ერთი წუთიც საკმარისია, თუმცა ზოგ შემთხვევაში შესაძლოა 3-5 წუთიც დაგჭირდეს.

❖ **როგორ დაუბრუნდებით ძირითად საქმიანობას.** აქტივობის დასრულებაც ისევე მნიშვნელოვანია, როგორც დაწყება. მოსწავლეებმა უნდა იცოდნენ, რომ ენერჯაიზერი გაკვეთილის ნაწილია და არა მისგან ხანგრძლივი გადახვევა.

ენერჯაიზერი მიზანი აქი არა, საშუალებაა

ენერჯაიზერი ღირებულია იმით, რომ გაკვეთილს ემსახურება, ამიტომ მისი გამოყენება მხოლოდ იმისთვის, რომ „გავხალისო“, ყოველთვის საჭირო არ არის. კარგად შერჩეული ენერჯაიზერი მოსწავლეთა ყურადღების აღდგენის, ჩართულობის ამაღლების, თანამშრომლობის, სწრაფი აზროვნებისა და ნასწავლის გააქტიურების მარტივი საშუალებაა.

არც ის არის საჭირო, ყოველ გაკვეთილზე მასწავლებელმა ახალ-ახალი აქტივობა მოიფიქროს. ერთი და იგივე ენერჯაიზერი შეიძლება სრულიად სხვადასხვა შინაარსით გამოვიყენოთ სხვადასხვა კლასში, ასაკობრივ ჯგუფსა და საგანში. იცვლება შინაარსი, პრინციპი კი რჩება. სწორედ ეს აქცევს ენერჯაიზერს პრაქტიკულ ინსტრუმენტად – აქტივობის ხანმოკლე ცვლილება შესაძლოა საკმარისი აღმოჩნდეს იმისთვის, რომ მოსწავლემ ხელახლა მოერიბოს ყურადღება, ჩაერთოს პროცესში და გაკვეთილის ძირითად საქმიანობას ახალი ენერგიით დაუბრუნდეს.

მაკა ნადარიშვილი

პოდკასტები უცხოური ენის სწავლების პროცესში: შესაძლებლობები, გამონვევები და პრაქტიკული გამოყენება

უცხოური ენის სწავლა-სწავლების პროცესი და მიზნები ყოველთვის თანხვედბა საზოგადოების განვითარების ტემპს, ცხოვრების რიტმსა და ტექნოლოგიურ პროგრესს. იმ მეთოდებისა და რესურსების უმრავლესობა, რომლებიც წარმატებით გამოიყენებოდა საუკუნის დასაწყისში ან 20-25 წლის წინ, დღეს უკვე მოძველებულად მიიჩნევა. ტექნოლოგიურმა ეპოქამ საგრძნობლად შეცვალა საგანმანათლებლო გარემო, განსაკუთრებით კი უცხოური ენების სწავლების პროცესი.

კორონავირუსის პანდემიამ მსოფლიო საგანმანათლებლო სივრცეში სათავე დაუდო სწავლების ახალ ფორმატს. დისტანციურმა, მოგვიანებით კი ჰიბრიდულმა მოდელმა სრულიად ახალი რეალობა შექმნა. გამოცდილებაზე დაყრდნობით დღეს უკვე შეიძლება ითქვას, რომ სწავლების ჰიბრიდული მოდელი ერთ-ერთ ყველაზე მოქნილ და ეფექტიან მიდგომად ჩამოყალიბდა, რადგან იგი მრავალფეროვანი მეთოდებისა და რესურსების გამოყენების შესაძლებლობას იძლევა.

დღეს უცხოური ენის სწავლების პროცესში უფრო და უფრო აქტიურად გამოიყენება ციფრული ტექნოლოგიები. სტატიაში ყურადღებას გავამახვილებთ ერთ-ერთ პოპულარულ რესურსზე – პოდკასტზე, მის საგანმანათლებლო შესაძლებლობებზე.

პოდკასტის იდეამ განსაკუთრებული ინტერესი მას შემდეგ გამოიწვია, რაც სკოლაში „სკოლის

რადიოს“ შექმნის იდეა გაგვიჩნდა. თანამედროვე საგანმანათლებლო ტენდენციების გათვალისწინებით, ბუნებრივად გაჩნდა კითხვა, რამდენად შეესაბამებოდა ტრადიციული რადიოს ფორმატი დღევანდელი მოსწავლეების ინტერესებსა და ციფრულ გარემოს. დავიწყეთ უფრო თანამედროვე, ინტერაქციული და ახალგაზრდებისთვის მიმზიდველი ფორმატის ძიება, რომელიც სასარგებლოც იქნებოდა, საინტერესოც და საგნის მიზნების შესაბამისიც. ყურადღება პოდკასტზე შევაჩერეთ.

დღეს სიტყვა „პოდკასტი“ უკვე ყოველდღიური ლექსიკის ნაწილია. ინტერნეტსივრცეში მას ხშირად ვხვდებით, თუმცა მისი მნიშვნელობა და საგანმანათლებლო პოტენციალი ბევრს ჯერ კიდევ არ აქვს გაცნობიერებული.

ტერმინი „პოდკასტი“ მომდინარეობს სიტყვებისგან „iPod“ და „broadcast“. პოდკასტინგი (podcastdiffusion) წარმოადგენს ინტერნეტის საშუალებით იმ აუდიო- და ვიდეოფაილების გავრცელების მეთოდს, რომელთა გამოწერა შესაძლებელია ინფორმაციის მარტივად გავრცელებადი და განახლებადი (RSS – Really Simple Syndication) არხების მეშვეობით. პოდკასტების მოსმენა შესაძლებელია ნებისმიერ დროსა და სივრცეში კომპიუტერის, მობილური ტელეფონის, პლანშეტისა თუ MP3 პლეიერის საშუალებით.

პედაგოგიურ პრაქტიკაში პოდკასტები შეიძლება რამდენიმე ძირითად ტიპად დავყოთ:

დღეს უცხოური ენის სწავლების პროცესში უფრო და უფრო აქტიურად გამოიყენება ციფრული ტექნოლოგიები. სტატიაში ყურადღებას გავამახვილებთ ერთ-ერთ პოპულარულ რესურსზე – პოდკასტზე, მის საგანმანათლებლო შესაძლებლობებზე.

🍇 ავთენტური პოდკასტები

ეს არის ენის მატარებლების მიერ შექმნილი მასალა, რომელიც რეალურ კომუნიკაციურ გარემოში გამოიყენება. ავთენტური პოდკასტები ეხმარება მოსწავლეებს ბუნებრივი მეტყველების, აქცენტების, ინტონაციების გაგებაში, კულტურულ კონტექსტთან დაახლოებაში.

🍇 მასწავლებლის პოდკასტები

ეს არის მასწავლებლის მიერ საგანგებოდ სასწავლო მიზნებისთვის შექმნილი ჩანაწერები, რომლებიც შეიძლება მოიცავდეს:

- 🍇 გაკვეთილების შეჯამებას;
- 🍇 ინსტრუქციებს;
- 🍇 ინტერვიუებს;
- 🍇 თემატურ განხილვებს;
- 🍇 გრამატიკული ან ლექსიკური მასალის განმარტებას.

🍇 მოსწავლეების პოდკასტები

განსაკუთრებით საინტერესო და ეფექტიან

ფორმატს წარმოადგენს მოსწავლეების მიერ შექმნილი პოდკასტები. მოსწავლეებს შეუძლიათ:

- 🍇 მოამზადონ მონოლოგები;
- 🍇 ჩაწერონ დიალოგები;
- 🍇 განახორციელონ როლური თამაშები;
- 🍇 წავითხოვონ ტექსტები ფონეტიკური ვარჯიშისთვის;
- 🍇 გამოხატონ საკუთარი მოსაზრებები;
- 🍇 მოამზადონ პრეზენტაციები;
- 🍇 ჩაწერონ ინტერვიუები სკოლის მასწავლებლებთან, მოსწავლეებთან, ადმინისტრაციის წარმომადგენლებთან.

პოდკასტები შეიძლება გამოყენებულ იქნეს არა მხოლოდ სასწავლო პროცესის ფარგლებში, არამედ როგორც შემაჯამებელი დავალება, რომელიც შესაძლებლობას მისცემს მოსწავლეებს, რეალურ კონტექსტში გამოიყენონ ენობრივი ცოდნა.

პოდკასტების გამოყენებას თავისი უპირატესობები აქვს. ერთ-ერთი მთავარი უპირატესობა

ავთენტური ენობრივი გარემოს შექმნა. მოსწავლეები ისმენენ რეალურ მეტყველებას, ბუნებრივ ინტონაციას, სხვადასხვა აქცენტსა და ყოველდღიურ ლექსიკას, რაც მათ რეალური კომუნიკაციური სიტუაციებისთვის ამზადებს.

მოსმენის უნარის განვითარება

უცხოური ენის სწავლებისას მოსმენის უნარი ერთ-ერთ რთულ კომპეტენციად მიიჩნევა.

პოდკასტები მოსწავლეებს საშუალებას აძლევს:

- მრავალჯერ მოუსმინონ მასალას;
- ცვალონ მოსმენის სიჩქარე;
- ეტაპობრივად განვიითარონ გაგების უნარი.

რეგულარული მოსმენა აუმჯობესებს როგორც ზოგადი შინაარსის, ისე დეტალების აღქმის უნარს. რეცეფციული (მოსმენის) უნარის განვითარებასთან ერთად, ამ ტიპის რესურსი ხელს უწყობს მეტყველებისა და წარმოთქმის გაუმჯობესებას.

პოდკასტების მოსმენისას მოსწავლეები იმეორებენ ფრაზებს, ინტონაციასა და გამოთქმას. განსაკუთრებით ეფექტიანია მოსწავლეების მიერ პოდკასტების შექმნა, რადგან ეს პროცესი აერთიანებს:

- წერით უნარს;
- ზეპირ მეტყველებას;
- შემოქმედებითობას;
- თანამშრომლობით სწავლებას.

ენობრივი უნარების განვითარების ხელშეწყობასთან ერთად, მნიშვნელოვანია, მასალა იყოს ადვილად ხელმისაწვდომი და მოქნილი. პოდკასტებს ეს უპირატესობაც აქვს: მათი მოსმენა შესაძლებელია ნებისმიერ დროს, ნებისმიერ გარემოში – შინ, ტრანსპორტში, სეირნობისას... ეს ქმნის უწყვეტი სწავლის შესაძლებლობას და ზრდის სამიზნე ენასთან კონტაქტის ხანგრძლივობას.

ამასთანავე, ტრადიციული სახელმძღვანელოებისგან განსხვავებით, პოდკასტები ხშირად ეხება თანამედროვე და ახალგაზრდებისთვის საინტერესო თემებს: მუსიკას, მოგზაურობას, კულტურას, ტექნოლოგიებს, სოციალურ მედიას, ყოველდღიურ ცხოვრებას. შედეგად იზრდება მოსწავლეთა ჩართულობა, მაღლდება მოტივა-

ცია. მოტივაცია კი ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ფაქტორია სწავლა-სწავლების პროცესში.

აღსანიშნავია ისიც, რომ პოდკასტები ხშირად დადებით გავლენას ახდენს მორცხვ და შფოთვის მქონე მოსწავლეებზე. მათ შეუძლიათ, ინდივიდუალურად იმუშაონ მასალასთან, რამდენჯერმე ჩაწერონ საკუთარი ხმა, ასეთი აქტივობა მათ უფრო თავდაჯერებულს გახდის.

მიუხედავად მრავალი უპირატესობისა, პოდკასტების გამოყენებას თან ახლავს განსაზღვრული სირთულეებიც. აუცილებლად მივიჩნიეთ, ამ სირთულეებზეც გვესაუბრა.

აუცილებელია, მასწავლებელმა სწორად შეარჩიოს პოდკასტი მოსწავლის ენობრივი დონისა და სასწავლო მიზნების მიხედვით. ზედმეტად რთულმა ან შეუსაბამო მასალამ შესაძლოა მოსწავლის დემოტივირება გამოიწვიოს.

გასათვალისწინებელია პოდკასტის ხანგრძლივობის მნიშვნელობა. სასწავლო მიზნებისთვის რეკომენდებულია მოკლე, 5-10-წუთიანი ჩანაწერები, რათა მოსწავლემ ყურადღების კონცენტრაცია შეინარჩუნოს.

პოდკასტს, ვიდეომასალისგან განსხვავებით, არ ახლავს ვიზუალური კონტექსტი, ჟესტები და მიმიკა, რაც ზოგჯერ მოსმენილის გაგებას ართულებს, ამიტომ სასურველია ტრანსკრიპტებისა და დამატებითი ვიზუალური მასალის გამოყენება (მაპროვოცირებელი, მოსმენამდელი სავარჯიშოები).

არსებობს რისკი, მოსწავლე პოდკასტს ფონურად უსმენდეს და აქტიურად არ ამუშავებდეს ინფორმაციას, რაც სწავლების ეფექტიანობას ამცირებს.

გარდა სასწავლო შინაარსისა, არსებობს ტექნიკური გამოწვევებიც. მაგალითად, ზოგიერთ მოსწავლეს არ აქვს შესაბამისი ტექნიკური რესურსი ან ციფრული უნარები, რაც პოდკასტებთან მუშაობას ართულებს.

რეკომენდაციები მასწავლებლებისთვის

პოდკასტების ეფექტიანად გამოყენებისთვის სასურველია:

პოდკასტი უცხოური

ენის სწავლების

მნიშვნელოვანი და

მრავალფუნქციური

თანამედროვე

ინსტრუმენტი.

ის ხელს უწყობს

მოსმენის,

მეტყველების,

წარმოთქმისა

და კულტურული

ცნობიერების

განვითარებას,

ამაღლებს მოტივაციას

და ავითარებს

დამოუკიდებლად

სწავლის უნარს.

- შეირჩეს მოსწავლეთა დონის შესაბამისი მასალა;
- გამოყენებულ იქნეს ტრანსკრიპტები და სუბტიტრები;
- დაიგეგმოს მოსმენის წინა და მოსმენის შემდეგში აქტივობები;
- თემები დაუკავშირდეს მოსწავლეთა ინტერესებს;
- პოდკასტები ინტეგრირდეს სხვა აქტივობებთან;
- მოსწავლეებმა თავად შექმნან პოდკასტები;
- პოდკასტი გამოყენებულ იქნეს როგორც შემაჯამებელი ან პროექტული დავალება.

პოდკასტის გამოყენება შესაძლებელია, როგორც თემის სწავლების, ისე ნასწავლი თემის შეჯამების დროსაც. მაგალითად, თემის სწავლების ეტაპზე მასწავლებელს შეუძლია, დამატებით რესურსად გამოიყენოს მოსწავლის ასაკობრივი თავისებურებებისა და სასწავლო მიზნების შესაბამისად შერჩეული მოსასმენი მასალა, ხოლო შეჯამების ეტაპზე - შემაჯამებელ დავლებად განიხილოს თემატურად მომზადებული (ჩაწერილი) პოდკასტი.

პოდკასტური დავალებების მაგალითები ფრანგული ენის სწავლებისთვის

დავლების მიცემისას აუცილებელია, მასწავლებელმა მოსწავლეებს განუსაზღვროს პოდკასტის ხანგრძლივობა. მონოლოგის შემთხვევაში ის არ უნდა აღემატებოდეს 2 წუთს, ხოლო როლური თამაშისას ხანგრძლივობის გაზრდა შეიძლება თემის შესაბამისად.

A1 დონეზე შეიძლება მიეცეთ თემა „Je me présente“ – „გაგაცნობთ ჩემს თავს“. დავლების ფარგლებში მოსწავლემ უნდა ჩაწეროს 1-2-წუთიანი მონოლოგი საკუთარი თავის შესახებ: სახელი, ასაკი, ოჯახი, ჰობი, საყვარელი საქმიანობა (მონოლოგის შინაარსიც შეიძლება მასწავლებელმა განსაზღვროს კლასის საჭიროების მიხედვით).

A1 დონეზე ასევე შეიძლება დამუშავდეს თემა „Mon école“ – „ჩემი სკოლა“. მოსწავლემ უნდა ჩაწეროს 1-2-წუთიანი აუდიომასალა და აღწეროს საკუთარი სკოლა ან კლასი.

დავალების მიცემა, ბუნებრივია, შეიძლება A2 დონეზეც. ამ შემთხვევაში მასწავლებელმა უნდა მოიფიქროს თემის შესაბამისი დავალებები. მაგალითად, „Mon métier du futur“ – „ჩემი მომავალი პროფესია“. მოსწავლემ უნდა ჩაწეროს 2-წუთიანი აუდიო და ისაუბროს მომავალ პროფესიასა და გეგმებზე.

პოდკასტი უცხოური ენის სწავლების მნიშვნელოვანი და მრავალფუნქციური თანამედროვე ინსტრუმენტია. ის ხელს უწყობს მოსმენის, მეტყველების, წარმოთქმისა და კულტურული ცნობიერების განვითარებას, ამძლევს მოტივაციას და ავითარებს დამოუკიდებლად სწავლის უნარს. მიუხედავად არსებული გამოწვევებისა, სწორად დაგეგმილი და მიზანმიმართული გამოყენების შემთხვევაში პოდკასტები შეიძლება იქცეს არა მხოლოდ დამატებით რესურსად, არამედ ეფექტიან საგანმანათლებლო მეთოდადაც, რომელიც სავსებით პასუხობს თანამედროვე მოსწავლის ინტერესებსა და საჭიროებებს.

გამოყენებული
ლიტერატურა:

1. Maoui, M. (2023). *Titre complet du travail de recherche* [Mémoire de recherche, Université Mohamed Lamine Debaghine Sétif 2]. URL

შორენა ტყემალაძე

სწავლების ინოვაციური მეთოდი – აქტიური მოქალაქის სახელოსნო

სწავლება რეალური
მაგალითებით-
საზოგადოებრივი
საჭიროებებზე
დაფუძნებული
სწავლება

თანამედროვე პედაგოგიაში სულ უფრო აქტიურად გამოიყენება რეალური, ცოცხალი მაგალითები, რომლებიც ხელს უწყობს თეორიული მასალის გააზრებას, ამძღვრებს მოსწავლეთა მოტივაციას და ასწავლის მათ მიღებული ცოდნის რეალურ სიტუაციებში გამოყენებას.

საბაზო საფეხურზე, მერვე კლასში, მოსწავლეები სამოქალაქო განათლების საგანში პირველად ეხებიან ადგილობრივი ხელისუფლების/თვითმმართველობის თემას, მაშინ როცა ცენტრალურ ხელისუფლებასა და სახელმწიფო მოწყობას მხოლოდ მეცხრე კლასში სწავლობენ. ამ ეტაპზე მოზარდებს ჯერ კიდევ უჭირთ ხელისუფლების ჰორიზონტალური და ვერტიკალური განაწილების შტოებისა და დონეების პოლისტურად, ერთიანობაში დანახვა და სტრუქტურული აღქმა.

მსგავსი კომპლექსური თემების შესწავლისას რეალურ შემთხვევებს უდიდესი როლი ენიჭება, რადგან მოსწავლეებს ხშირად უჭირთ აბსტრაქტული საკითხების მარტივად გააზრება. მათთვის ბუნდოვანია, სად მთავრდება ადგილობრივი მერიის პასუხისმგებლობა და სად იწყება ცენტრალური ხელისუფლების ფუნქციები. სწორედ ამიტომ რეალური მაგალითები იქცევა იმ ერთადერთ ეფექტიან სასწავლო რესურსად, რომელსაც სახელმწიფო ინსტიტუტები მოსწავლეთა ყოველდღიურ გამოცდილებასთან გადაჰყავს.

აღნიშნული თემის თვალსაჩინოდ გასააქტიურებლად შესანიშნავ სასწავლო რესურსად შეიძლება გამოვიყენოთ 8 წლის მაქსიმე კახიძის რეალური ამბავი.

ნიუ-იორკში მცხოვრებმა მაქსიმემ გადაიღო ვიდეომიმართვა, რომელშიც ნიუ-იორკის მერს, ზოჰრან მამდანის, ბრუკლინში McKinley Park-ის სათაშაშო მოედნის გახსნას სთხოვდა. წუწუნის ან შეგუების ნაცვლად მან საკუთარი გამოხატვის თავი-

სუფლება გამოიყენა. რამდენიმე კვირაში მოედანი შეაკეთეს და გახსნეს. სათაშაშო მოედნის გახსნაზე მაქსიმეც მიიწვიეს. მან თავის სიტყვაში მადლობა გადაუხადა მერს და აღნიშნა, რომ „ბავშვებს სათაშაშოდ უსაფრთხო და მზიარული გარემო სჭირდებათ“. შედეგმა არ დააყოვნა, ქალაქის ადმინისტრაციამ ბავშვის ინიციატივა გაითვალისწინა.

„მე მქვია მაქსიმე და ძალიან მიხარია, რომ დღეს აქ ვარ. გმადლობთ. მადლობას ვუხდის მერ მამდანის მოწვევისთვის, ძალიან ვაფასებ.“

გინდათ გაიგოთ, როგორ აღმოგჩნდა აქ? დაახლოებით ორი თვის წინ ჩავწერე ვიდეო, სადაც მერ მამდანის ვთხოვდი, დაშინებულმა მაკკინლის პარკში სათაშაშო მოედნის გახსნაში. ის თითქმის ორი წლის განმავლობაში დახურული იყო. მაგრამ იცით, რა მოხდა? რამდენიმე კვირის შემდეგ პარკი საბოლოოდ გაიხსნა.

ასე რომ, მადლობა მერ მამდანის და ნიუ-იორკის პარკების სამსახურს ჩემი მოსმენისთვის. ძალიან ვაფასებ ამას. ძალიან მიყვარს, როცა პარკები ღიაა, რადგან ბავშვებს სათაშაშოდ უსაფრთხო და მზიარული გარემო სჭირდებათ.

ჩემი მშობლები ყოველთვის მეუბნებოდნენ, რომ ჩემს ხმას მნიშვნელობა აქვს. მინდა, მადლობა გადავუხადო მათ ჩემი რწმენისთვის და იმისთვის, რომ მამხმარებდნენ, ხმა ამემაღლებინა. ასევე მინდა, სხვა ბავშვებმაც იცოდნენ, რომ თქვენს ხმასაც აქვს მნიშვნელობა! თუ ხედავთ, რომ რამის შეცვლა საჭირო, არასდროს შეგეშინდეთ ხმის ამოღების.

მადლობა Renew-ს გუნდს და თითოეულ წევრს, ვინც ბევრს შრომობს, რათა ნიუ-იორკი საცხოვრებლად უკეთეს ადგილად აქციოს. და მადლობა თქვენ, მერო მამდანი. მოდი, იყოს ნიუ-იორკის პარკები ღია ბავშვებისთვის!“ – თქვა მაქსიმე კახიძემ სათაშაშო მოედნის გახსნის ცერემონიაზე.

**თანამედროვე
პედაგოგიკაში სულ
უფრო აქტიურად
გამოიყენება
რეალური, ცოცხალი
მაგალითები,
რომლებიც ხელს
უნყობს თეორიული
მასალის გააზრებას,
ამაღლებს
მოსწავლეთა
მოტივაციას და
ასწავლის მათ
მიღებული ცოდნის
რეალურ სიტუაციებში
გამოყენებას.**

გაკვეთილზე ამ ვიდეოს ჩვენება მხოლოდ საინტერესო ამბის მოყოლას არ ემსახურება. ეს არის ძლიერი ინსტრუმენტი მოსწავლეთა პროვოცირებისთვის. მოსწავლეები ხედავენ, რომ გამოხატვის უფლება მხოლოდ სიტყვები არ არის. ეს არის წერილი, ვიდეომიმართვა ან პეტიცია, რომელსაც კონკრეტული შედეგი მოაქვს. ბავშვები გაიზარდნენ, რომ ადგილობრივი ხელისუფლება (მერია, საკრებულო) სწორედ იმისთვის არსებობს, რომ მოქალაქეების, მათ შორის ყველაზე პატარების, მოთხოვნებს უპასუხოს.

როდესაც მასწავლებელი გაკვეთილს ასეთი ისტორიებით იწყებს, პროცესი სრულიად სხვაგვარად წარიმართება. მოსწავლეების ცნობიერებაში თეორიული ცნებები მყისიერად უკავშირდება ყოველდღიურობას. მოსწავლეები იწყებენ ფიქრს საკუთარ ეზოზე, სკოლის მიმდებარე ტერიტორიაზე, უსაფრთხო გადასასვლელებსა თუ გამწვანებაზე. იბადება კითხვები: ჩვენ ვის უნდა მივმართოთ? როგორ დაეწეროთ წერილი მერის სახელზე? როგორ ჩამოვაყალიბოთ ჩვენი მოთხოვნა?

ვიდეომასალის ჩვენების შემდეგ, დისკუსიისთვის ბიძგის მისაცემად და კრიტიკული აზროვნების გასააქტიურებლად, მასწავლებელმა მოსწავლეებს შეიძლება დაუსვას შემდეგი კითხვები:

1. რატომ გადაწყვიტა 8 წლის მაქსიმემ ვიდეოს გადაღება? რა იგრძენით, როდესაც გაიგეთ, რომ მისმა მცირე ნაბიჯმა ასეთი დიდებული შედეგი გამოიღო?

2. ბავშვის რომელი უფლებები გამოიკვეთა ამ ისტორიაში?
3. ვისი მოვალეობა იყო პარკის შეკეთება და რატომ გახდა საჭირო მოქალაქის (ამ შემთხვევაში – ბავშვის) მიერ პრობლემის შესხენება?

სამოქალაქო აზროვნების განვითარებისთვის ერთ-ერთი ეფექტური მეთოდია ალტერნატიული სცენარების გაანალიზება. მასწავლებელი სთავაზობს მოსწავლეებს, დაფიქრდნენ იმაზე, რა მოხდებოდა, მაქსიმეს ეს ვიდეო რომ არ გადაეღო.

„მოქალაქე ჟურნალისტი“, დააფიქსირა რეალობა და მისი ხმა პირდაპირ მივიდა გადაწყვეტილების მიმღებ პირამდე. მოსწავლეები გაიზარდნენ, რომ დღეს თითოეულ მათგანს უდევს ჯიბეში მედიაინსტრუმენტი, რომელსაც საზოგადოებრივი სიკეთის მოტანა შეუძლია.

იმისთვის, რომ მოსწავლეებმა არა მხოლოდ გაიზარდნენ აქტიური მოქალაქეობა, არამედ შეძლონ მოქმედება, აუცილებელია, იცნობდნენ იმ საშუალებებსა და არაძალადობრივ ფორმებს, რომლებითაც მოქალაქეები საზოგადოებრივ

სცენარი A – უმოქმედობა	სცენარი B – არასწორი ადრესატი
პარკი კვლავ ჩაკეტილი დარჩებოდა განუსაზღვრელი ვადით. ბავშვები ითამაშებდნენ სახიფათო გარემოში, სადაც უსაფრთხოების ნორმები დარღვეულია ან საერთოდ მოწყვეტილები იქნებოდნენ ღია სივრცეს. საზოგადოებაში ჩამოყალიბდებოდა ნიჰილიზმი: „მინც არაფერი შეიცვლება“.	მაქსიმეს რომ მიემართა, მაგალითად, განათლების სამინისტროსთვის ან კონგრესისთვის (საკანონმდებლო ორგანოსთვის), პრობლემის მოგვარება დაყოვნდებოდა, რადგან ეს არ იყო მათი პირდაპირი კომპეტენცია. მოსწავლეები სწორედ აქ გაიზარდნენ პასუხისმგებლობის სწორად განაწილების მნიშვნელობას.

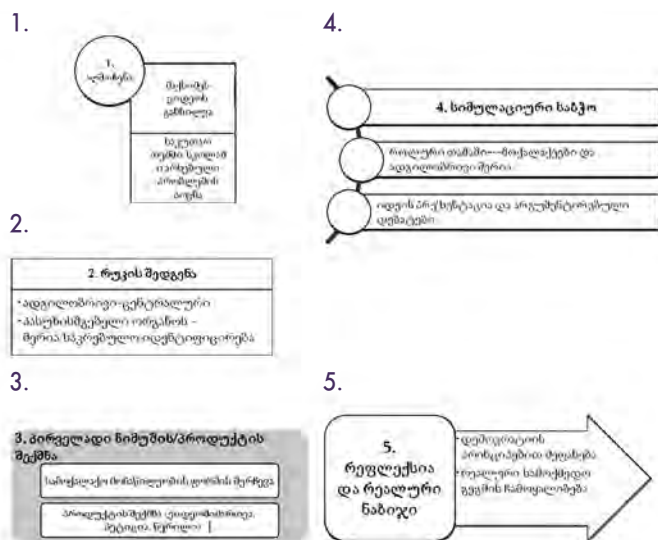
მაქსიმეს ქმედება „მოქალაქე ჟურნალისტობის“ საუკეთესო მაგალითიც არის. რას ნიშნავს მოქალაქე ჟურნალისტობა? ეს ის მოვლენაა, როდესაც რიგითი მოქალაქე ციფრული ტექნოლოგიების, ტელეფონისა და სოციალური მედიის მეშვეობით თავად ხდება ინფორმაციის წყარო: აფიქსირებს პრობლემას, იღებს ფოტოს/ვიდეოს, ავრცელებს მას და საჯარო მსჯელობის საგნად აქცევს.

მაქსიმე არ დაელოდა, როდის გააშუქებდა პარკის პრობლემას რომელიმე დიდი ტელევიზია. მან თავად აიღო კამერა, გახდა

ცხოვრებაში მონაწილეობენ და ხელისუფლებასთან თანამშრომლობენ.

„აქტიური მოქალაქის სახელოსნო“ როლურ სიმულაციადა და ქეისებზე დაფუძნებული სასწავლო მეთოდოლოგიაა. მისი მთავარი იდეაა, გაკვეთილი გადაიქცეს პრაქტიკულ სამუშაო სივრცედ – სახელოსნოდ, სადაც მოსწავლეები თეორიულ მასალას კი არ იზეპირებენ, არამედ რეალურ მაგალითებზე დაყრდნობით სამოქალაქო მონაწილეობისა და პრობლემის გადაჭრის კონკრეტულ პროდუქტს ქმნიან.

ამ ფორმატში მასწავლებელი გვევლინება ფასილიტატორად, ხოლო მოსწავლეები – „ცვლილებების ინიციატორებად“, რომლებიც ხუთეტაპიან პროცესს გადიან.

მაქსიმე კახიძის ვიდეოს ნახვის შემდეგ მოსწავლეების პირველი პრაქტიკული დავალებაა მისი მონაწილეობის/ქმედების ფორმის ამოცნობა. რა ფორმა გამოიყენა მაქსიმემ? მან მიმართა ინდივიდუალური ადვოკატირებისა და ვიდეომიმართვის ფორმას, ჩამოაყალიბა მოთხოვნა და პირდაპირ გადასცა ადგილობრივი ხელისუფლების წარმომადგენელს – მერს. მაქსიმეს მაგალითის გაანალიზების შემდეგ მოსწავლეებს ეს ცოდნა საკუთარ რეალობაში გადააქეთ. ისინი მსჯელობენ, რომ თუ მათ თემში სპორტული მოედნის აღდგენაა საჭირო, ეფექტური იქნება ხელმოწერების შეგროვება (პეტიცია) ან მერიისადმი წერილობითი მიმართვა. თუ სკოლის ეზოს

სახელოსნოს ეტაპების დეტალური აღწერა

ეტაპი	მასწავლებლის როლი: ფასილიტატორი	მოსწავლის როლი: ცვლილებების ინიციატორი	სახელოსნოს ინსტრუმენტები
1. აღმოჩენა	აჩვენებს რეალურ მაგალითს (მაქსიმე კახიძის ქეისი) და სვამს ბიძგის მიმცემ კითხვას: რა არის ჩვენს უბანში მოუწესრიგებელი?	აანალიზებს ქეისს და ჯგუფში ირჩევს 1 კონკრეტულ ლოკალურ პრობლემას (სკვერი, გადასასვლელი, გამწვანება).	პროექტორი, ვიდეომასალა, პრობლემის ხე
2. რუკის შედგენა	აწვდის პასუხისმგებლობათა რუკას და ეხმარება ადრესატის სწორად შერჩევაში.	არკვევს, ვისი კომპეტენციაა პრობლემა და ასაბუთებს, რატომ სჭირდებათ მერია/საკრებულო და არა სამინისტრო.	ბარათები: მერია, საკრებულო, სამინისტრო, პოლიცია
3. პროტოტიპირება	სთავაზობს მონაწილეობის ინსტრუმენტების მენიუს და აკონტროლებს უფლებრივ ჩარჩოს.	ირჩევს ფორმას და ქმნის პროდუქტს: 1) ერთწუთიანი ვიდეომიმართვა („მოქალაქე ჟურნალისტი“) 2) პეტიცია ან 3) წერილი მერს.	სმარტფონი ვიდეოსთვის, პეტიციის/წერილის შაბლონები
4. სიმულაციური საბჭო	მართავს პროცესს; მოსწავლეთა ნაწილს ნიშნავს საკრებულოს წევრებად.	ჯგუფი ა – მოქალაქეები / ინიციატორები: წარადგენენ პრობლემას, მუნიციპალიტეტის წინაშე ასაბუთებენ მის მნიშვნელობას, უპასუხებენ კითხვებს და სთავაზობენ მოგვარების გზას.	საკრებულოს/მერიის მაგიდა, ტაიმერი

		ჯგუფი ბ – ადგილობრივი ხელისუფლება – საკრებულო და მერია: უსმენენ ა ჯგუფს, სვამენ დამაზუსტებელ კითხვებს (ბიუჯეტის, ვადების, პრიორიტეტების შესახებ) და იღებენ გადაწყვეტილებას პროექტის მხარდაჭერის ან ბიუჯეტში გათვალისწინების შესახებ.	
5. რეფლექსია და ნაბიჯი	აფასებს პროცესს ეროვნული სასწავლო გეგმის ინდიკატორებით და აძლევს განმავითარებელ უკუკავშირს.	აანალიზებს, რა მოხდებოდა, უმოქმედოდ რომ ვყოფილიყავით და, სურვილისამებრ, მართლა გზავნის წერილს მერიას.	შეფასების რუბრიკა, თვითშეფასების კითხვარი

გამწვანებაა საჭირო, საუკეთესო გზაა მოხალისეობა და თანაკლასელების მობილიზება. თუ ქუჩაში არსებული პრობლემისთვის ყურადღების მიქცევაა საჭირო, შესაძლებელია „მოქალაქე

ჟურნალისტობის“ გამოყენება (ფოტო- ან ვიდეომასალის მომზადება და გავრცელება).

ამგვარად, მოსწავლეები ხედავენ, რომ მონაწილეობის

თითოეული ფორმა არის კონკრეტული გასაღები ადგილობრივ თვითმმართველობასა და საზოგადოებასთან ეფექტური თანამშრომლობისთვის.

მაქსიმე კახიძის შემთხვევა უბრალოდ საინტერესო ამბავი არ არის; ის ზუსტად ემთხვევა სამოქალაქო განათლების საბაზო საფეხურის სტანდარტს და აცოცხლებს ყველა სამიზნე ცნებას:

სამიზნე ცნებები	სტანდარტის შედეგები	აქსნა/არგუმენტი
დემოკრატია, საზოგადოება	უფლებრივი ჩარჩოს გააზრება (მოქ. საბ. 1) გადაწყვეტილებების მიღებისას უმთავრესი სამართლებრივი დოკუმენტების (ბავშვის უფლებების კონვენცია) შინაარსის გათვალისწინება	ვიდეოს განხილვისას მოსწავლეები აცნობიერებენ, რომ მაქსიმე გამოიყენა ბავშვის უფლებათა კონვენციით განსაზღვრული ზღრის გამოსატყვისა და მონაწილეობის უფლება. ეს ეხმარება მოსწავლეს, თეორიული დოკუმენტის მიღმა თავისი რეალური უფლებები დაინახოს.
სამოქალაქო მონაწილეობა, საზოგადოება, დემოკრატია	პრობლემის ამოცნობა და მოქმედება (მოქ. საბ. 2) საზოგადოებისა და ქვეყნისთვის აქტუალური სოციალურ-პოლიტიკური პრობლემების ამოცნობა და საკუთარი ჩართულობით მათ გამოსწორებაზე ზრუნვა დემოკრატიის პრინციპების გათვალისწინებით	მაქსიმე ამოიცნო რეალური საჭიროება და დემოკრატიული გზით (მიმართვით, არავალდებულებითი/შვიდობიანი ფორმით) იზრუნა მის მოგვარებაზე. მოსწავლეები ხედავენ აქტიური მოქალაქის რეალურ, შვიდობიან მოდელს.
მდგრადი განვითარება, დემოკრატია	მდგრადი გარემო და უსაფრთხოება (მოქ. საბ. 3) მდგრადი განვითარების პრინციპების გააზრება და მათ საფუძველზე მოქმედება	ჯანსაღი, მწვანე და უსაფრთხო საზოგადოებრივი სივრცის მოთხოვნა პირდაპირ კავშირშია მდგრად განვითარებასთან. მოსწავლეები მსჯელობენ იმაზე, თუ როგორ უწყობს ხელს ეკოლოგიურად სუფთა და უსაფრთხო გარემო თემის კეთილდღეობას.
სამოქალაქო მონაწილეობა, დემოკრატია	ადვოკატირება და თვითმმართველობასთან თანამშრომლობა (მოქ. საბ. 4) ცალკეული იდეების ლობირება, ადვოკატირება ინტერესთა ჯგუფებსა და სახელმწიფო უწყებებთან თანამშრომლობით	მაქსიმეს მიმართვა ნიუ-იორკის მერიისადმი არის საბავშვო დონეზე განხორციელებული კლასიკური ადვოკატირება. მოსწავლეები სწავლობენ, რომ ადგილობრივი თვითმმართველობა სწორედ ის უწყებაა, რომელთან თანამშრომლობითაც შესაძლებელია იდეების ლობირება და რეალობად ქცევა.

როდესაც მერვე კლასში სამოქალაქო საზოგადოებისა და ადგილობრივი თვითმმართველობის სწავლებას რეალურ მაგალითებზე ვაგებთ, სტანდარტით განსაზღვრული შედეგები აბსტრაქტული მოთხოვნებიდან კონკრეტულ, გაზომვად უნარებად გარდაიქმნება:

- ❖ მოსწავლე აცნობიერებს, რომ თემში მოუწესრიგებელი სკვერი ერთდროულად არის მოქალაქის (დაინახოს პრობლემა, არ იყოს გულგრილი, გაანმოვანოს საჭიროება) და ადგილობრივი თვითმმართველობის/მერიის (გამოყოს ბიუჯეტი, მოაწყოს ინფრასტრუქტურა) პასუხისმგებლობა.
- ❖ მოსწავლე ირჩევს შესაბამის გზას: თუ პრობლემა ინდივიდუალური/ლოკალურია (მაგ., სკვერის მოწყობა), იყენებს წერილობით მიმართვას; თუ პრობლემა მთელ

დასახლებას ეხება, ირჩევს პეტიციას.

- ❖ მოსწავლე მსჯელობს, რა უფრო ეფექტურია კონკრეტულ სიტუაციაში: სოციალურ ქსელში წუწუნი, მოხალისეობრივი აქციის ორგანიზება და ეზოს დასუფთავება თუ მერიაში ოფიციალური წერილის გაგზავნა. ის ადარებს და ირჩევს ყველაზე შედეგიან მეთოდს.
- ❖ მოსწავლე ასაბუთებს, რომ მაქსიმეს შემთხვევაში წარმატება მოიტანა სამმხრივმა ჩართულობამ: ბავშვის ინიციატივამ (პიროვნება, მოქალაქე) – თემის მხარდაჭერამ (საზოგადოება) – მერიის გადაწყვეტილებამ (სახელმწიფო ინსტიტუცია).
- ❖ მოსწავლე განჭვრეტს, რომ არმონაწილეობისა და გულგრილობის შემთხვევაში უზანში უსაფრთხო გარემო ვერასდროს შეიქმნება, ხოლო ფორმალური,

ფასადური ფსევდომონაწილეობის დროს იხარჯება დრო და რესურსი, პრობლემა კი მოუგვარებელი რჩება.

ასე დაგეგმილი სასწავლო პროცესი მოიცავს ცოდნის სამივე კატეგორიას: მოსწავლემ იცის, რა არის ბავშვის უფლებათა კონვენცია, გამოხატვის თავისუფლება და რა ფუნქცია აკისრია ადგილობრივ თვითმმართველობას.

1. დეკლარაციული – წესის/ფაქტის ცოდნა: მოსწავლემ იცის, როგორ შეადგინოს მიმართვის წერილი, როგორ ჩამოაყალიბოს არგუმენტირებული მოთხოვნა ან როგორ მოამზადოს პრეზენტაცია.
2. პროცედურული – როგორ გააკეთო: მოსწავლეს ესმის, როდის, რატომ და რა ვითარებაშია საჭირო ადგილობრივი თვითმმარ-

მასწავლებლებს შეუძლიათ, შექმნან რეალური შემთხვევების ბანკი – ყოველდღიური ამბების კოლექცია. ეს სასწავლო პროცესს უფრო საინტერესოს და ორგანიზებულს გახდის.

თველობისთვის მიმართვა, გაიზრდეს, რომ ეს არის არა უბრალოდ სკოლის დავალება, არამედ საცხოვრებელი გარემოს გაუმჯობესების რეალური ინსტრუმენტი.

3. პირობისეული – როდის და რატომ გამოვიყენო.

მასწავლებლებს შეუძლიათ, შექმნან რეალური შემთხვევების ბანკი – ყოველდღიური ამბების კოლექცია. ეს სასწავლო პროცესს უფრო საინტერესოს და ორგანიზებულს გახდის. თუმცა ამ მიმართულებით მნიშვნელოვანია შემდეგი პრაქტიკული რეკომენდაციების გათვალისწინება:

ლი. რეალური ისტორიების (მაგალითად, მაქსიმე კახიძის ქეისის) გაანალიზებითა და ხუთეჭაპიანი სამოქმედო სქემის გამოყენებით ეს ბარიერი ინგრევა.

მეთოდი, უპირველესად, იმით არის ფასეული, რომ მოსწავლეს პასიური მსმენელიდან პროცესის მთავარ მოქმედ პირად, ცვლილებების ინიციატორად გარდაქმნის. მოსწავლეები სწავლობენ არა მხოლოდ იმას, რისი უფლება აქვთ, არამედ პრაქტიკულადაც ითვისებენ პრობლემის იდენტიფიცირების, სწორი ადრესატის შერჩევისა და არაძალადობრივი, კონსტრუქციული თანამშრომლობის გზებს.

შეარჩიეთ ასაკისთვის შესაბამისი და ახლოებული კონტენტები	ქეისი მოსწავლისთვის ემოციურად გასაგები უნდა იყოს (მაგ., სკვერის მოწყობა, უსაფრთხოება, შინაური ცხოველების მოვლა). რაც უფრო ახლოსაა ამბავი მათ ყოველდღიურობასთან, მით უფრო მაღალია მოტივაცია.
გამოყავით პრობლემა და სამოქმედო ნაბიჯები	ამბის თხრობისას ხაზი გაუსვით არა მხოლოდ შედეგს, არამედ გზასაც: რა პრობლემა იყო, ვის მიმართეს, რა ინსტრუმენტი გამოიყენეს (წერილი, პეტიცია) და როგორ მიაღწიეს შედეგს.
დაუკავშირეთ კონკრეტულ საგნობრივ სტანდარტს	რეალური ამბავი არ უნდა დარჩეს უბრალოდ საინტერესო ისტორიად. მკაფიოდ გამოკვეთეთ, რომელი ცნების გააზრებას ემსახურება ეს ქეისი.
დაასრულეთ ინტერაქციული დავალებით	ამბის განხილვის შემდეგ გადაიყვანეთ მოსწავლეები მოქმედებაზე, სთხოვეთ, თავად ამოიცნონ მსგავსი პრობლემა თავიანთ თემში და მოამზადონ მიმართვის შესაბამისი ფორმა.

გამოყენებული ლიტერატურა:

- დიდემებით სწავლება. მასწავლებლის ბიბლიოთეკისთვის. 2023 (ავტორები: მანანა ბოჭორიშვილი, ნინო ლომიძე, მაია ბლიაძე, გურამ მეგრელიშვილი, თინათინ ზარდიაშვილი, ირენა მახარაძე, მაია ფირჩხაძე, თამარ მურუსიძე)
- ნ. გვარამაძე. ერთი ადამიანის ისტორია მოქალაქეობის გაკვეთილზე. ინტერნეტგაზეთი „მასწავლებელი“, 2026
- გ. გახელაძე. გაშენებ სამოქალაქო საზოგადოებას. ინტერნეტგაზეთი „მასწავლებელი“, 2012

„აქტიური მოქალაქის სახელოსნო“ წარმოადგენს სწავლების თანამედროვე, ინტერაქციულ მეთოდს, რომელიც უარს ამბობს სამოქალაქო განათლების მხოლოდ თეორიულ მიმართულებაზე და მას რეალურ გამოცდილებად გარდაქმნის. VIII კლასის მოსწავლეებისთვის ისეთი კომპლექსური თემებთან შეხება, როგორებიცაა ადგილობრივი თვითმმართველობა და სამოქალაქო საზოგადოება, ხშირად აღქმადობის ბარიერთან არის დაკავშირებული.

ამრიგად, „აქტიური მოქალაქის სახელოსნო“ მთლიანად პასუხობს ეროვნული სასწავლო გეგმის მოთხოვნებს, რადგან ის ავითარებს ცოდნის სამივე კატეგორიას (დეკლარაციულს, პროცედურულს, პირობისეულს) და სკოლის კედლების მიღმა აყალიბებს პასუხისმგებლობიან, კრიტიკულად მოაზროვნე და საზოგადოებრივად ჩართულ მოქალაქეებს.

ნინო მარდიშვილი

კიბერუსაფრთხოება განათლებაში: მასწავლებლის როლი უსაფრთხო ციფრული გარემოს შექმნაში

შესავალი

თანამედროვე განათლების სისტემა სულ უფრო მეტად ეფუძნება ციფრული ტექნოლოგიების გამოყენებას. ელექტრონული ჟურნალები, სასწავლო პლატფორმები, ღრუბლოვანი სერვისები, ონლაინ რესურსები და ხელოვნური ინტელექტის ინსტრუმენტები მასწავლებელს აძლევს შესაძლებლობას, სწავლა-სწავლების პროცესი უფრო მრავალფეროვანი, ინტერაქციული და ეფექტიანი გახადოს, თუმცა ციფრული ტექნოლოგიების აქტიურ გამოყენებასთან ერთად იზრდება კიბერუსაფრთხოების რისკიც.

დღეს მასწავლებელი არა მხოლოდ საგნობრივი ცოდნის გადამცემია, არამედ ციფრული მოქალაქეობის განვითარების ხელშემწყობიც. სასწავლო პროცესში იგი მუშაობს მოსწავლეთა პერსონალურ მონაცემებთან, იყენებს სხვადასხვა ონლაინ პლატფორმას, ინახავს ელექტრონულ დოკუმენტებს და ხშირად წარმოადგენს სკოლის ციფრული ინფრასტრუქტურის ერთ-ერთ აქტიურ მომხმარებელს. შესაბამისად, კიბერუსაფრთხოების საფუძვლების ცოდნა თანამედროვე მასწავლებლის პროფესიული კომპეტენციის მნიშვნელოვანი ნაწილია.

კიბერუსაფრთხოება მხოლოდ ტექნიკური საციალისტების პასუხისმგებლობა აღარ არის. უსაფრთხო ციფრული გარემოს შექმნაში

მონაწილეობს თითოეული ადამიანი, რომელიც იყენებს ინტერნეტს, ციფრულ მოწყობილობას ან ონლაინ სერვისს. სწორედ ამიტომ მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების პროცესში კიბერუსაფრთხოების საკითხების ინტეგრირება აუცილებელია.

კიბერუსაფრთხოება და მისი მნიშვნელობა საგანმანათლებლო გარემოში

კიბერუსაფრთხოება გულისხმობს ინფორმაციის, მოწყობილობებისა და ციფრული სისტემების დაცვას არასანქცირებული წვდომის, დაზიანების, დაკარგვისა და ბოროტად გამოყენებისგან. ციფრული ტექნოლოგიების განვითარებამ მნიშვნელოვნად გაამარტივა ინფორმაციის მოძიება, შექმნა და გავრცელება, თუმცა ამავე დროს წარმოშვა ახალი საფრთხეები.

საგანმანათლებლო გარემო განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია კიბერუსაფრთხოების თვალსაზრისით, რადგან სკოლებში მუშავდება სხვადასხვა სახის მნიშვნელოვანი ინფორმაცია: მოსწავლეთა პირადი მონაცემები, შეფასებები, საკონტაქტო ინფორმაცია, სასწავლო მასალები და ადმინისტრაციული დოკუმენტები.

მასწავლებლის ყოველდღიურ საქმიანობაში უსაფრთხოების მცირე უგულებელყოფამაც კი

მასწავლებელი, რომელიც ფლობს კიბერუსაფრთხოების საფუძვლებს, მხოლოდ საკუთარ თავსა და სასწავლო გარემოს კი არ იცავს, არამედ მოსწავლეებსაც ეხმარება პასუხისმგებლობიან, კრიტიკულად მოაზროვნე და საფრთხისგან დაცულ ციფრულ მოქალაქეებად ჩამოყალიბებაში.

**დღეს მასწავლებელი
არა მხოლოდ
საგნობრივი ცოდნის
გადამცემია,
არამედ ციფრული
მოქალაქეობის
განვითარების
ხელშემწყობიც.
სასწავლო პროცესში
იგი მუშაობს
მოსწავლეთა
პერსონალურ
მონაცემებთან,
იყენებს სხვადასხვა
ონლაინ პლატფორმას,
ინახავს ელექტრონულ
დოკუმენტებს და
ხშირად წარმოადგენს
სკოლის ციფრული
ინფრასტრუქტურის
ერთ-ერთ აქტიურ
მომხმარებელს.**

შეიძლება გამოიწვიოს არასასურველი შედეგები. მაგალითად, სუსტი პაროლი, საექვო ბმულზე გადასვლა ან უცნობი ფაილის გახსნა შესაძლოა მონაცემების დაკარგვის ან ანგარიშის კომპრომეტირების მიზეზად იქცეს.

ამიტომ კიბერუსაფრთხოება უნდა განვიხილოთ არა როგორც ერთჯერადი მოქმედება, არამედ როგორც ყოველდღიური ციფრული ჩვევა.

ყველაზე გავრცელებული კიბერსაფრთხეები

მაგნე პროგრამები

მაგნე პროგრამა წარმოადგენს პროგრამულ უზრუნველყოფას, რომელიც იქმნება მოწყობილობის დაზიანების, ინფორმაციის მოპარვის ან მოხმარების საქმიანობაში ხელის შეშლის მიზნით.

მაგნე პროგრამების გავრცელება შესაძლებელია სხვადასხვა გზით: საექვო ფაილების ჩამოტვირთვით, არალიცენზირებული პროგრამების გამოყენებით, დაზიანებული ვებგვერდებით ან ელფოსტით მიღებული დანართების გახსნით.

ერთ-ერთი გავრცელებული ტიპია ტროას ცხენი – პროგრამა, რომელიც შეიძლება მომხმარებლისთვის სასარგებლო პროგრამის სახით გამოჩნდეს, თუმცა რეალურად შეიცავს მაგნე კოდს და საშუალებას აძლევს თავდამსხმელს, წვდომა მოიპოვოს მოწყობილობაზე.

მასწავლებლებისთვის განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია იმის ცოდნა, რომ სასწავლო რესურსების მოძიებისას არ უნდა გამოიყენონ საექვო წყაროებიდან გადმოწერილი პროგრამები ან ფაილები.

ფიშინგი – სოციალური ინჟინერიის ერთ-ერთი გავრცელებული ფორმა

ფიშინგი წარმოადგენს კიბერთაღლითობის მეთოდს, რომლის მიზანია მომხმარებლის მოტყუებით ისეთი ინფორმაციის მიღება, როგორიცაა პაროლი, საბანკო მონაცემები ან სხვა პირადი ინფორმაცია.

ფიშინგი შეიძლება განხორციელდეს ელექტრონული წერილების, SMS შეტყობინებების,

სოციალური ქსელების ან ყალბი ვებგვერდების საშუალებით. ხშირად თავდამსხმელები იყენებენ ცნობილი ორგანიზაციების სახელებს, ლოგოებსა და ვიზუალურ სტილს, რათა შეტყობინება ნამდვილს ჰგავდეს.

მაგალითად, მასწავლებელმა შეიძლება მიიღოს თითქოსდა ადმინისტრაციისგან ან რომელიმე საგანმანათლებლო პლატფორმიდან გამომგზავნილი შეტყობინება, სადაც ანგარიშის მონაცემების განახლებას სთხოვენ. ამ შემთხვევაში აუცილებელია წყაროს გადამოწმება, ნაცვლად ბმულზე დაუფიქრებლად გადასვლისა.

- ფიშინგისგან თავის დაცვის ძირითადი წესებია:
- 🔒 ყურადღებით შემოწმდეს გამომგზავნის მისამართი;
 - 🔒 არ გაიხსნას საექვო ბმულები;
 - 🔒 არ გაზიარდეს პაროლები და პირადი ინფორმაცია;
 - 🔒 გადამოწმდეს ნებისმიერი უჩვეულო მოთხოვნა.

გამომძალველი პროგრამები

გამომძალველი პროგრამები კიბერსაფრთხეების ერთ-ერთი ყველაზე სერიოზული სახეობაა. მათი მოქმედების შედეგად მომხმარებლის ფაილები იშიფრება და თავდამსხმელი ითხოვს თანხას მონაცემების აღსადგენად.

საგანმანათლებლო დაწესებულებებში ასეთი შეტევა განსაკუთრებით პრობლემურია, რადგან შესაძლოა დაიკარგოს მნიშვნელოვანი სასწავლო და ადმინისტრაციული ინფორმაცია.

- ამ საფრთხის შესამცირებლად აუცილებელია:
- 🔒 მნიშვნელოვანი ფაილების სარეზერვო ასლების შექმნა;
 - 🔒 პროგრამული უზრუნველყოფის რეგულარული განახლება;
 - 🔒 საექვო ფაილების არგახსნა;
 - 🔒 უსაფრთხოების წესების დაცვა.

უსაფრთხო პაროლები და ანგარიშების დაცვა

მომხმარებლის ანგარიშების დაცვის ერთ-ერთი მთავარი კომპონენტი ძლიერი პაროლის გამოყენებაა. მარტივი პაროლები, რომლებიც შეიცავს მხოლოდ სახელს, დაბადების თარიღს ან გავრ-

ცვლელ სიტყვებს, ადვილად შეიძლება გახდეს თავდასხმის სამიზნე.

უსაფრთხო პაროლი უნდა იყოს:

- შედარებით გრძელი;
- უნიკალური თითოეული ანგარიშისთვის;
- ძნელი გამოსაცნობი;
- არ შეიცავდეს ადვილად მისაწვდომ პირად ინფორმაციას.

დამატებითი დაცვისთვის მნიშვნელოვანია მრავალფაქტორიანი ავტორიზაციის გამოყენება. ეს მექანიზმი ანგარიშზე შესვლისას ითხოვს დამატებით დადასტურებას და მნიშვნელოვნად ამცირებს არასანქცირებული წვდომის რისკს.

მასწავლებლებისთვის განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია პროფესიული და პირადი ანგარიშების დაცვა, რადგან მათი მეშვეობით ხშირად ხდება სასწავლო მასალების, მოსწავლეთა მონაცემებისა და სამუშაო დოკუმენტების მართვა.

პერსონალური მონაცემების დაცვა სკოლაში

ციფრულ გარემოში პერსონალური მონაცემების დაცვა ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი საკითხია.

მასწავლებელი ყოველდღიურად მუშაობს მოსწავლეთა ინფორმაციასთან, ამიტომ აუცილებელია იცოდეს, როგორ შეინახოს, გამოიყენოს და გააზიაროს ეს მონაცემები უსაფრთხოდ.

პერსონალური მონაცემების დაცვისას მნიშვნელოვანია:

- მხოლოდ აუცილებელი ინფორმაციის გამოყენება;
- მონაცემების მესამე პირისთვის გაუმართლებლად არგაზიარება;
- უსაფრთხო პლატფორმების გამოყენება;
- ფაილებისა და ანგარიშების დაცვა.

განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს ონლაინ ინსტრუმენტების გამოყენებას. ნებისმიერი ციფრული სერვისის გამოყენებამდე მნიშვნელოვანია, შეფასდეს მისი სანდოობა და კონფიდენციალურობის პოლიტიკა.

კიბერპივიინა – უსაფრთხო ციფრული ჩვევები

კიბერპივიინა წარმოადგენს ყოველდღიურ პრაქტიკას, რომელიც მომხმარებელს ციფრულ გარემოში უსაფრთხოდ მოქმედებაში ეხმარება.

მასწავლებლისთვის მნიშვნელოვანი კიბერპი-
გიენის წესებია:

- ოპერაციული სისტემისა და პროგრამების
რეგულარული განახლება;
- ძლიერი პაროლების გამოყენება;
- მრავალფაქტორიანი ავტორიზაციის ჩართვა;
- სარეზერვო ასლების შექმნა;
- საეჭვო შეტყობინებებისა და ფაილების თავი-
დან აცილება;
- მოწყობილობის ეკრანის ჩაკეტვა სამუშაო
ადგილის დატოვებისას.

კიბერპიგიენა უნდა გახდეს ისეთივე ბუნებრივი
ჩვევა, როგორიც ფიზიკური ჰიგიენაა.

ხელოვნური ინტელექტი და უსაფრთხო ციფრული გამოყენება

თანამედროვე განათლებაში ხელოვნური ინტე-
ლექტის ინსტრუმენტები ახალ შესაძლებლობებს
ქმნის. მასწავლებლებს შეუძლიათ, გამოიყენონ
ისინი სასწავლო მასალების შექმნისთვის, იდეების
გენერირებისთვის და სწავლების პროცესის
გასაუმჯობესებლად.

თუმცა ხელოვნური ინტელექტის გამოყენებისას
აუცილებელია უსაფრთხოების პრინციპების დაცვა.
ხელოვნური ინტელექტის სისტემებში არ უნდა აიტ-
ვირთოს კონფიდენციალური ინფორმაცია, მოსწავლე-
თა პერსონალური მონაცემები და ისეთი დოკუმენ-
ტები, რომელთა გასაჯაროებაც დაუშვებელია.

გარდა ამისა, მასწავლებელმა უნდა განივიტაროს
AI-ს მიერ გენერირებული ინფორმაციის კრი-
ტიკული შეფასების უნარი, რადგან ხელოვნური
ინტელექტის პასუხი ყოველთვის არ არის ზუსტი
და გადამოწმებას მოითხოვს.

მასწავლებელი როგორც ციფრული უსაფრთხოების მაგალითი

მოსწავლეები სწავლობენ არა მხოლოდ მას-
წავლებლის მიერ მიწოდებული ინფორმაციის
საშუალებით, არამედ მისი ქცევის მაგალითი-
თაც. როცა მასწავლებელი იყენებს უსაფრთხო
პაროლებს, ამოწმებს ინფორმაციას, იცავს პირად
მონაცემებს და პასუხისმგებლობით ეკიდება ტექ-
ნოლოგიებს, იგი მოსწავლეებისთვის ციფრული
მოქალაქეობის მნიშვნელოვან მოდელს ქმნის.

კიბერუსაფრთხოების სწავლება არ უნდა შემო-
იფარგლოს მხოლოდ ტექნიკური წესების გაცნო-

ბით. მნიშვნელოვანია, მოსწავლეებმა გაიზარონ
პასუხისმგებლობა, ეთიკური ქცევა და უსაფრთხო
მონაწილეობა ციფრულ საზოგადოებაში.

5 ნაბიჯი უსაფრთხო ციფრული პრაქტიკისთვის

1. გამოიყენეთ უნიკალური და ძლიერი პარო-
ლები თითოეული ანგარიშისთვის;
2. ჩართეთ მრავალფაქტორიანი ავტორიზაცია
(MFA) დამატებითი დაცვისთვის;
3. რეგულარულად განახლეთ ოპერაციული
სისტემა და პროგრამები;
4. გადაამოწმეთ ხელოვნური ინტელექტის მიერ
გენერირებული ინფორმაცია სანდო წყა-
რობთან;
5. არ ატვირთოთ მოსწავლეთა პერსონალური
ან კონფიდენციალური მონაცემები ხელოვნუ-
რი ინტელექტის სისტემებში.

დასკვნა

ციფრული ტექნოლოგიების სწრაფი განვითარება
განათლებაში, ახალ შესაძლებლობებთან ერთად,
ახალ გამოწვევებსაც ქმნის, ამიტომ კიბერუსაფრ-
თხოების ცოდნა თანამედროვე მასწავლებლის
ერთ-ერთ აუცილებელ პროფესიულ კომპეტენ-
ციად იქცა.

უსაფრთხო ციფრული გარემოს შექმნა იწყება
ყოველდღიური პასუხისმგებლობიანი პრაქტი-
კით – ინფორმაციის გადამოწმებით, ძლიერი და
უნიკალური პაროლების გამოყენებით, მრავალ-
ფაქტორიანი ავტორიზაციის ჩართვით, მონაცე-
მების დაცვითა და ციფრული ტექნოლოგიების
გააზრებული გამოყენებით.

მასწავლებელი, რომელიც ფლობს კიბერუსაფრ-
თხოების საფუძვლებს, მხოლოდ საკუთარ თავსა
და სასწავლო გარემოს კი არ იცავს, არამედ
მოსწავლეებსაც ეხმარება პასუხისმგებლობიან,
კრიტიკულად მოაზროვნე და საფრთხისგან და-
ცულ ციფრულ მოქალაქეებად ჩამოყალიბებაში.

კიბერუსაფრთხოება აღარ არის მხოლოდ ინ-
ფორმაციული ტექნოლოგიების სპეციალისტების
პასუხისმგებლობა – ის თანამედროვე მასწავ-
ლებლის პროფესიული კულტურის განუყოფელი
ნაწილია. სწორედ მასწავლებლის ყოველდღიური
პრაქტიკა ქმნის უსაფრთხო, ეთიკურ და პასუხისმ-
გებლობიან ციფრულ გარემოს სკოლაში.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. ციფრული მოქალაქეობის პროგ-
რამა „იყავი ინტერნეტგენიოსი“
(Be Internet Awesome – Google).
საგანმანათლებლო რესურსები
ონლაინ უსაფრთხოების, ციფრუ-
ლი მოქალაქეობისა და პასუხისმ-
გებლობიანი ქცევის შესახებ
[https://beinternetawesome.
withgoogle.com/ka_ge](https://beinternetawesome.withgoogle.com/ka_ge)
2. Microsoft Security – Security
Documentation and Best Practices.
კიბერუსაფრთხოების, მონა-
ცემთა დაცვისა და უსაფრთხო
ციფრული პრაქტიკის სახელმძღ-
ვანელო რესურსები
[https://www.microsoft.com/
security](https://www.microsoft.com/security)
3. UNESCO – Digital Learning and
Online Safety. ციფრული განათ-
ლებისა და ონლაინ უსაფრთხო-
ების საკითხებთან დაკავშირებუ-
ლი საერთაშორისო რესურსები
[https://www.unesco.org/en/
digital-education](https://www.unesco.org/en/digital-education)

ძვირფასო მასწავლებლებო!
ჟურნალი „მასწავლებელი“ და ინტერნეტგაზეთი „Mastsavlebeli.ge“ წარმოგიდგენთ

წიგნს: „მედიაწიგნიერების გაკვეთილები“

მედიაწიგნიერების გაკვეთილები

კომუნიკაციების
კომისია

განათლებისა და
მეცნიერების სამინისტრო

unicef
for every child

